

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСІВ, ЕКОНОМІКИ,
ОБЛІКУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**CURRENT ISSUES OF FINANCE, ECONOMICS,
ACCOUNTING AND MANAGEMENT:
THEORY AND PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 1
Part 1**

**4 грудня 2017 р.
December 4, 2017**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСІВ,
ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**CURRENT ISSUES OF FINANCE,
ECONOMICS, ACCOUNTING AND
MANAGEMENT: THEORY AND
PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 1
Part 1**

**4 грудня 2017 р.
December 4, 2017**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика»**

**УДК 33
ББК 65**

Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 4 грудня 2017 р.): у 4 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2017. – Ч. 1. – 83 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика» з:

Азербайджанский государственный аграрный университет
Барановичский государственный университет
Брестский государственный технический университет
Верховна Рада України
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
Вінницький національний аграрний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету
Вінницький фінансово-економічний університет
ВСП Агротехнічний коледж Уманського національного університету садівництва
Горійский государственный учебный университет
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди»
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»
Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
ДНУ «Інститут освітньої аналітики»
Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського
Донецький національний університет ім. Василя Стуса
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
Евразийский национальный университет им. Льва Николаевича Гумилева
Житомирський державний технологічний університет
Запорізька державна інженерна академія
Казахский агротехнический университет им. Сакена Сейфуллина
Київський національний торговельно-економічний університет
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
Київський національний університет культури і мистецтв
Київський національний університет технологій та дизайну
Коледж Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича
Криворізький економічний інститут ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
Криворізький національний університет
Львівський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»
Львівський національний аграрний університет
Львівський національний університет ім. Івана Франка
Миколаївський національний університет ім. Василя Олександровича Сухомлинського
Національна академія статистики, обліку та аудиту
Національний авіаційний університет
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Національний транспортний університет
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Національний університет «Львівська політехніка»
Національний університет «Острозька академія»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний університет водного господарства та природокористування
Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика»**

Одеська національна академія зв'язку ім. Олександра Степановича Попова
Одеський державний аграрний університет
Одеський національний економічний університет
Одеський національний політехнічний університет
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова
Полесский государственный университет
Полтавська державна аграрна академія
Сумгаитский государственный университет
Сумський державний університет
Сумський національний аграрний університет
Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
Університет державної фіскальної служби України
Університет митної справи та фінансів
Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»
Харківський державний університет харчування та торгівлі
Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський національний аграрний університет ім. Василя Васильовича Докучаєва
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця
Харківський національний медичний університет
Харківський національний університет ім. Василя Назаровича Каразіна
Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету
Херсонський національний технічний університет
Хмельницький національний університет
Черкаський державний технологічний університет
Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича
Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського торговельно-економічного університету
Чернігівський національний технологічний університет

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань фінансів, економіки, обліку та менеджменту.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: економічної теорії та історії економічної думки; світового господарства і міжнародних економічних відносин; економіки та управління національною економікою; економіки та управління підприємствами; економіки сільського господарства і АПК; економіки промисловості; охорона та захист прав інтелектуальної власності в системі фінансово-економічної безпеки держави; інновацій та інвестиційної діяльності; демографії, економіки праці, соціальної економіки і політики; туризму та готельно-ресторанної справи; бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту; фінансів, банківської справи, страхування; математичних методів, моделей та інформаційних технологій в економіці; статистики; маркетингу; менеджменту; логістики та транспорту; публічного управління та адміністрування.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

ЗМІСТ
CONTENTS

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ SECTION 1. ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT	8
<i>Гнат В. А.</i> ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ.....	8
<i>Жукова Л. М., Онопко Ю. М., Семенюта М. С.</i> РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	9
<i>Люк Т. І.</i> ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ГАЛЬМУВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	11
<i>Крамаренко А. О.</i> НЕКОНКУРЕНТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА СТРУКТУРНА ІНФЛЯЦІЯ.....	12
<i>Лавриненко В. М., Логінов М. М.</i> ВІЙНА ЯК ПРОБЛЕМА ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ.....	13
<i>Шевченко О. О.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СУЧАСНОЇ БІДНОСТІ.....	15
СЕКЦІЯ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ SECTION 2. WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS	17
<i>Гожуловський С. С.</i> ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ	17
<i>Дейнека Т. А.</i> «НОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ» ЯК ФОРМА ПРОЯВУ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ТА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	19
<i>Зяць Д. Г.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ	20
<i>Ковтун К. М.</i> ОЦІНКА ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ.....	22
<i>Нізельська М. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	24
<i>Филиппова Т. В., Будурян Т. А.</i> ТЕХНОГЕННАЯ ЦИВИЛІЗАЦІЯ. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ.....	27

<i>Цаній Д. Ю.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	29
СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ SECTION 3. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	31
<i>Бойко А. О., Боженко В. В., Маркін О. О.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	31
<i>Гуцало Н. В., Недбалюк О. П.</i> СУЧАСНИЙ СТАН СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ	33
<i>Козак К. В.</i> ЗЕЛЕНИЙ БІЗНЕС ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ	35
<i>Коломієць О. П.</i> ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У МОЛОКОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ	36
<i>Косымбаева Ш. И.</i> ОБЪЕКТ И ЗНАЧЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ СЕЛА	37
<i>Лесюк В. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ	38
<i>Мухтарова П. Э., Искандеров Т. Т.</i> СОВРЕМЕННЫЙ АУДИТ В РЕСПУБЛИКЕ АЗЕРБАЙДЖАН, ПРОБЛЕМЫ И СПОСОБЫ ИХ РЕШЕНИЯ	41
<i>Прилуцька І. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	42
<i>Река А. М., Недбалюк О. П.</i> РЕГІОНИ ЯК ОБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	44
<i>Рябокін Т. В.</i> СТИМУЛЮЮЧІ ІНСТРУМЕНТИ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	46
<i>Сосанидзе М. О., Мамулашвили Л. С.</i> ИННОВАЦИЯ – КЛЮЧ К ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ	47
<i>Фещенко О. М., Герасимова Є. В.</i> МЕХАНІЗМ HR-БРЕНДУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ	49

<i>Цабанюк Т. В.</i> ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	53
СЕКЦІЯ 4. ОХОРОНА ТА ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ SECTION 4. PROTECTION AND ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN THE SYSTEM OF FINANCIAL-ECONOMIC SECURITY OF THE STATE.....	55
<i>Лесюк В. С.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ	55
СЕКЦІЯ 5. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ SECTION 5. INNOVATIONS AND INVESTMENT ACTIVITIES.....	57
<i>Gnat V. A.</i> INNOVATIVE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE	57
<i>Забашта Є. Ю.</i> ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	59
<i>Кокашвили Н. В., Мамулашвили Л. С.</i> ПРОБЛЕМЫ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ГРУЗИИ	60
<i>Махиня І. М.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	62
<i>Омарова К. А., Сейдуалин Д. А., Файзулина Л.</i> ВСТУПЛЕНИЕ В ВТО – ЭТО ШАГ К ЭКОНОМИКЕ, ОСНОВАННОЙ НА ИННОВАЦИЯХ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ КАЗАХСТАНСКОЙ ПРОДУКЦИИ	63
<i>Шамаріна Н. В.</i> ПРО УКРАЇНСЬКИХ ЕМІТЕНТІВ НА ВАРШАВСЬКІЙ ФОНДОВІЙ БІРЖІ: МОЖЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	65
СЕКЦІЯ 6. МЕНЕДЖМЕНТ SECTION 6. MANAGEMENT	68
<i>Аксьом Г. І.</i> ПРОБЛЕМА НАУКОВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	68
<i>Біличенко Н. А., Бітюк І. М.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ.....	70
<i>Василюк А. В., Казарян К. А., Протасевич Е. И.</i> ОСОБЕННОСТИ МОТИВАЦИИ ПЕРСОНАЛА С ПРИМЕНЕНИЕМ КРІ.....	72

<i>Виноградська І. І.</i> СУТЬ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ Д.МАК-КЛЕЛЛАНДА.....	73
<i>Денис В. І.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	75
<i>Кійкова А. О., Артеменко Л. П.</i> СТРАТЕГІЧНЕ МИСЛЕННЯ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	76
<i>Ковтун К. М.</i> МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	77
<i>Лутуненко О. Д., Павліuchenko Д. М.</i> DIRECTIONS OF ANTI-CRISIS PROGRAM OF ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE ...	78
<i>Обрезкова Ю. Ю.</i> МЕНЕДЖМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ПІДПРИЄМСТВА.....	79
<i>Олексів Л. М.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ	81
<i>Скрипник Н. А., Мохаммад Ш. Х.</i> СИСТЕМА УПРАВЛЕННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ В ОРГАНІЗАЦІИ.....	82

Гнат В. А.

студентка,

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського торговельно-економічного університету

Науковий керівник:

Власова Т. Р.

к. е. н., доцент,

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського торговельно-економічного університету

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ

Інфляція є складним багатоаспектним явищем соціально-економічного характеру, властиве всім країнам: розвиненим, тим, що розвиваються й, звичайно, країнам з перехідною економікою. Інфляція є однією з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу, негативно впливаючи на всі сторони життя суспільства. Вона знецінює результати праці, знищує заощадження юридичних і фізичних осіб, перешкоджає довгостроковим інвестиціям і економічному зростанню [1].

Метою даного дослідження є вивчення особливостей інфляції як економічного процесу, дослідження її впливу на національну економіку загалом. Серед заходів антиінфляційної політики певне місце посідають методи не стільки боротьби з інфляцією, скільки пристосування до неї. До них, зокрема, належить адаптаційна політика, яка реалізується, в першу чергу, за рахунок індексації доходів. Спричинене інфляцією підвищення цін неминуче веде до зниження доходів населення, особливо тих його верств, які не можуть захиститися від знецінення грошей. У зв'язку з цим виникає необхідність захисту інтересів населення через повну або часткову індексацію доходів шляхом підвищення заробітної плати працівників бюджетних установ, пенсій, грошових виплат і вкладів населення з урахуванням зростання цін [2].

Боротьба з таким багатофакторним явищем як інфляція, вимагає цілої низки комплексних заходів, які повинні враховувати всі її аспекти, до того ж повинні носити постійний та довготривалий характер. На практиці доведено, що одноразові та короткотривалі засоби не дають результатів. До способів регулювання інфляційних процесів належать заходи, що мають за мету вихід із фінансової кризи. Так, за умовами Закону України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів в Україні» повинен бути створений Стабілізаційний фонд, кошти з якого будуть надані тим частинам ринку, що вимагають найбільшої допомоги [3]. До такого роду заходів можна віднести методи захисту національного товаровиробника, тимчасове накладання квоти на імпорт певної продукції, тощо. Такі положення закріплені в Указі Президента «Про додаткові заходи щодо подолання фінансової кризи в Україні в якості пропозицій» [4].

Актуальність і необхідність статистичного вивчення цін та інфляції зумовлена такими причинами:

– негативні соціальні наслідки інфляції – в умовах істотної інфляції зростає розрив у реальних доходах між різними соціальними групами, погіршується становище осіб з фіксованим доходом (наприклад, пенсіонерів, службовців, студентів, чії доходи формуються коштом держбюджету);

– негативні наслідки інфляції для економічного зростання – у цьому контексті інфляція розглядається як прихований податок на заощадження, оскільки вона знижує стимул до нагромадження;

– негативний вплив інфляції на політичне середовище – інфляція негативно впливає на сприйняття громадськістю влади, що призводить до зниження довіри до діяльності органів влади, до запланованих програм та реформ;

– негативний вплив інфляції на розвиток зовнішньоекономічних зв'язків – це насамперед падіння курсу національної валюти відносно валют країн, де інфляція відсутня або має нижчі темпи, і при цьому падіння курсу національної валюти відбувається нерівномірно і неадекватно зниженню купівельної спроможності грошей на внутрішньому ринку.

З початку 2017 року рівень інфляції в Україні становить 11,54 %. За останні 12 місяців даний показник знаходиться на рівні 16,73 %. Протягом 2014 – 2017 роки національна валюта в Україні знецінилася на 82,07 %, тобто те, що могли купити за 10000 грн. на початку грудня 2014 року, в кінці жовтня 2017 року вартує вже 18207 грн. [5].

Таким чином, інфляція є складним явищем і спричинена різного роду причинами. Інфляційні процеси значно впливають на розвиток економіки держави в цілому і, як правило негативно. Хоча є і деякі позитивні аспекти: помірна інфляція сприяє зростанню обсягів національного виробництва у період зростання; через зниження реальної зарплати можна розв'язати проблему відсутності еластичності номінальної зарплати; при підвищенні інфляції знижується норма природного безробіття, що викликає підвищення темпів економічного зростання. До аспектів негативного впливу можна віднести збільшення кількості безробітних, зниження рівня доходів населення, скорочення обсягів виробництва, зменшення кількості інвестицій в економіку, зниження добробут людей.

Список літератури

1. Вітчизняний і зарубіжний досвід долаття інфляції. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-7881.html>.
2. Вплив інфляції на економіку держави. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://revolution.allbest.ru/economy/00422109_1.html.
3. Закон України Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України від 31 жовтня 2008 року № 639-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/639-17>.
4. Указ Президента України Про додаткові заходи щодо подолання фінансової кризи в Україні від 17 листопада 2008 року № 1046/2008.
5. Статистика рівня інфляції в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bhom.ru/inflation/ukr>.

УДК 336.02.334.012.61

Жукова Л. М.

к. е. н., доцент кафедри фінансів та кредиту,

Харківський національний університет ім. Василя Назаровича Каразіна,

Онопко Ю. М.

студентка,

Харківський національний університет ім. Василя Назаровича Каразіна,

Семенюта М. С.

студент,

Харківський національний університет ім. Василя Назаровича Каразіна

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Забезпечення суспільної стабільності невіддільне від наявності і розвитку ефективного цивілізованого бізнесу (підприємництва). Відповідальність приватного підприємця перед суспільством реалізується шляхом розвитку виробництва, продуктивного інвестування, створення нових робочих місць, якісного задоволення суспільних потреб тощо. На жаль, ще з початкових етапів формування ринкового господарства в Україні в поведінці підприємців почали переважати риси психології тимчасового «фаворита», зорієнтованого на швидку наживу за будь-яку ціну [1, с. 10]. У цьому зв'язку можна згадати слова Г. Форда – одного із найяскравіших і найвідоміших підприємців в історії людства: «Робити справу на основі чистої наживи – справа вищою мірою ризикована. Завдання підприємця – виробляти для споживання, а не для наживи чи спекуляції. Варто зрозуміти народу, що виробник йому не служить, і кінець його вже недалекий» [2, с. 68]. Завдання підприємництва – організувати ефективне виробництво, вміло управляти (наявність ефективного менеджменту) і наповнювати ринок високоякісними товарами і послугами.

Необхідно зазначити, що мале підприємництво в Україні вже досить тривалий час функціонує в складних умовах соціально-економічного розвитку. Довготривала відсутність

державних коштів на фінансування заходів із розвитку та підтримки малого підприємництва, змушують нашу державу шукати інші джерела фінансування проектів розвитку підприємницьких структур.

На даному етапі політична увага до України сприяє залученню коштів від міжнародних організацій та іноземних фінансових інститутів, які залишаються єдиним стабільним джерелом фінансової підтримки малого бізнесу в Україні. Підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та введення в дію Угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС створюють можливості участі у програмах ЄС із розвитку бізнесу та сприяння виходу українського бізнесу на європейський ринок. Так, Україна приєдналась до програми EU SURE (EU Support to Ukraine to Re-launch the Economy), яка орієнтована на 2016 – 2020 роки із прогнозованим бюджетом у 95 млн євро. Дана програма спрямована на підтримку малого та середнього бізнесу у регіонах країни за рахунок технічної допомоги та консультацій стосовно дерегуляції бізнесу [3]. Також Україна офіційно долучилася до європейської програми підтримки малого та середнього бізнесу COSME. COSME – провідна програма підвищення конкурентоспроможності підприємств малого та середнього бізнесу із загальним бюджетом 2,3 млрд євро та розрахована на 2014 – 2020 роки. У рамках програми передбачена участь України у таких її складових, як: спрощення виходу підприємств малого бізнесу на зовнішні ринки, покращення регуляторних умов функціонування малих підприємств та формування культури ведення бізнесу [4]. Україна стала восьмою країною за межами ЄС, що приєдналась до програми COSME. Також серед цих країн Чорногорія, Македонія, Молдова, Туреччина, Албанія, Сербія і Вірменія.

Отже, у поточній ситуації Україна потребує подальших реформ, що базуються на глибинній системній трансформації економіки та суспільства. Показовим прикладом для України є досвід державної політики підтримки малого бізнесу саме Польщі, де розвитку підприємництва сприяли реформи, спрямовані на удосконалення правового поля, лібералізацію податкового законодавства, сприяння легкого доступу до кредитних ресурсів, розвиток інфраструктури. Особливою формою підтримки малого підприємництва в Польщі є створення мережі організацій (фондів), які надають інформацію, консультації та здійснюють навчання. Так, Фонд розвитку підприємництва надає доступ до баз даних, що містять інформацію про потенційні джерела фінансування (іноземні кредитні лінії, лізингові фірми, венчурний капітал); надає допомогу у розробці документів, необхідних для розвитку діяльності (бізнес-плани, кредитні запити); здійснює програми навчання, семінари й курси для підвищення рівня обізнаності підприємців у різних напрямках ведення бізнесу (започаткування бізнесу, особливості оподаткування та ведення документації) [5].

Ефективне вирішення проблем розвитку малого підприємництва в Україні потребує використання позитивного європейського досвіду та його імплементації в українських реаліях. У цьому контексті українській державі життєво необхідний якісний стрибок від монополізованої, олігархізованої, низькотехнологічної та низькопродуктивної економіки до відкритої економіки підприємницької ініціативи, ринкової конкуренції, генерації інвестиційних можливостей та випуску продукції з високою доданою вартістю.

Основною домінантою успішного розвитку малого підприємництва в Україні є побудова фінансової політики державної підтримки з урахуванням інституційного підходу. Зарубіжний досвід політики підтримки малого бізнесу зумовлює необхідність розширення функціональності вітчизняних інститутів державної підтримки з посиленням їх стимулюючої функції. Формування інститутів розвитку в Україні аналогічних тим, що існують у європейських країнах, дозволить забезпечити синергізм різноманітних фінансових інструментів підтримки та сформує передумови для досягнення макроекономічної стабільності. Таким чином, альтернативою економічного зростання та забезпечення фінансової стабільності держави є чітка та сфокусована на пріоритетах державна політика розвитку малого та середнього бізнесу, визнання підприємництва однією з основних рушійних сил інновацій, зайнятості й ефективної соціально-економічної інтеграції до Європейського Союзу. Це стане можливим коли всі рішення будуть прийматися виходячи з паритету інтересів держави, бізнесу та споживачів шляхом постійного діалогу влади з бізнесом, експертним середовищем та громадянським суспільством.

Список літератури

1. Лагутін В. Д. Стабільність суспільного розвитку: досвід міждисциплінарного дослідження / В. Д. Лагутін // Економічна теорія. – 2017. – № 2. – С. 5 – 18.

2. Форд Г. Моя жизнь, мои достижения / Г. Форд. – М. : Политиздат, 1989. – 206 с.
3. EU aid to Ukrainian SMEs: EU SURE at a glance. – [Електронний ресурс] / EU Cooperation News. – Режим доступу: <https://euukrainecoop.com/2015/05/09/eusure>.
4. Україна долучилася до програми ЄС для малого і середнього бізнесу COSME. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2016/05/11/7049070>.
5. Кішак В. В. Розвиток малого та середнього підприємництва: досвід Польщі, Угорщини, Чехії / В. В. Кішак // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 5. – С. 26 – 33.

УДК 330.10

Люк Т. І.

студентка,

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського торговельно-економічного університету

Науковий керівник:

Власова Т. Р.

к. е. н., доцент,

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського торговельно-економічного університету

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ГАЛЬМУВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

За останні роки в Україні різко зменшилася база оподаткування внаслідок значного падіння виробництва. Сьогодні, на жаль, жодна галузь економіки не позбавлена впливу тіньової економіки. Тіньова економіка в Україні – це сукупність видів економічної діяльності, заборонених законодавством України, або тих, які з різних причин не враховані у офіційній статистиці [1]. За інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, рівень тіньової економіки, обчислений за методом «витрати населення – роздрібний товарообіг», становив у 2012 р. приблизно 45 % ВВП. Витрати населення на придбання товарів і послуг становили 1179,1 млрд гривень, тоді як офіційно зареєстрований оборот роздрібною торгівлі становив лише 804,3 млрд гривень [2]. Оцінки рівня тіньової економіки, залежно від методології, свідчать, що як мінімум чверть української економіки знаходиться у тіні [3].

Тіньова економіка, виробляє товари і послуги, але грошова маса, яка їх обслуговує, здійснює позабанковий обіг. Вона невидима для виконавчої влади, в тому числі ДПА, отже, податків не платить. Залучені в неї працівники користуються всіма благами, що їх фінансує бюджет.

Отже, офіційний ВВП – це тільки десь половина реального ВВП. Друга половина виробляється тими підприємствами, що є чи частково, чи повністю в «тіні» [4]. Основними причинами високого рівня тінізації української економіки є неефективний інституціональний базис регулювання підприємництва та незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності, зокрема:

- недовірливість механізмів антикорупційного законодавства;
- неефективність функціонування судової та правоохоронної системи;
- неефективне адміністрування податків;
- суперечливість та дублювання законодавчої та нормативно-розпорядчої бази в окремих секторах;
- високий рівень злочинності;
- відсутність історичної практики дотримання норм та моральних стандартів законослухняної поведінки під час ведення господарської діяльності та сплати податків у суб'єктів господарювання та громадян [3].

Тіньова економіка стала небезпечним фактором для прогресивного економічного і політичного розвитку України. Ця небезпека посилюється тим, що у сфері тіньової економіки переважає, так звана, кримінальна складова. За оцінками Національного банку України поза контролем банків знаходиться в обігу 4,8 млрд. гривень, що складає майже половину грошової маси. Це один з показників «тінізації» економіки України. Гроші, які знаходяться в обігу поза банками, обслуговують товарообіг, що не оподатковується, тобто тіньову економіку [5].

Несплата податків тіньової економіки – чи не найголовніша причина непомірного податкового тиску на легального виробника: він мусить сам забезпечити доходну частину бюджету і тягнути на своїх плечах усі необхідні державні видатки. Якби витягнути із тіні другу половину нашої економіки при нині існуючих податках, наповнення бюджету зросло би удвічі. Однак є очевидним, що залучення до бази оподаткування всіх «тіньовиків» при нинішніх розмірах податків – річ нереальна. Адже в тінь сховалася значна частина виробництва саме з причин занадто високих податків. Якщо ж знизити податки без легалізації тіньової економіки (чи хоч би її частини), то просто впаде частина доходу з бюджету. Виникне, так звана, бюджетна яма. Це тільки погіршить ситуацію в бюджетній сфері. І ця яма може мати значну часову тривалість, бо з послабленням податкового пресу легальне виробництво почне зростати, та не відразу, а поступово, тому що ця система інерційна. Тож є очевидним, що зниження податкового тиску і легалізація тіньової економіки мають відбуватись одночасно і синхронно [4].

За підрахунками фахівців, до 50 % фінансового капіталу в Україні має «тіньове» походження, а неофіційний внутрішній валютний обіг (поза банками) становить близько 10 млрд. доларів США. Розвиток тіньової економіки є надзвичайно складною та великомасштабною проблемою перехідного періоду. Ця проблема пов'язана з економічною і соціальною безпекою України і потребує як економічного, так і соціального державного регулювання [5].

Проблема тіньової економіки виходить за межі суто правових відносин і має насамперед макроекономічну природу. Якщо тіньова політика буде прогресувати, то обернеться на проблему номер один. Вона забиратиме цінний час у політиків, спокушаючи їх вдаватися до заходів поверхового характеру, аби виправити становище, але ці заходи матимуть лише короточасний ефект.

Повна реорганізація економіки України – ось питання номер один, яке потребує негайного вирішення. За наявності тіньової економіки існує ціла низка проблем, які, безперечно, потрібно розглядати як стратегічну небезпеку для розвитку суспільства та економіки. Тому важливо ввести досить чіткі і прозорі методичні підходи до створення повністю нової системи, в якій не буде місця нелегальній діяльності.

Список літератури

1. Тіньова діяльність у господарській системі України : монографія / І. В. Ангелко; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів; Дрогобич: Посвіт, 2014. – 232 с.
2. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації : монографія / З. С. Варналій та ін.; За ред. З. С. Варналій; Національний інститут стратегічних досліджень. К. : НІСД, 2006. – 576 с.
3. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання: аналіт. доп. / Т. А. Тишук, Ю. М. Харазішвілі, О. В. Іванов; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 96 с.
4. Макроекономічні проблеми та економічна політика держави. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referat.repetitor.ua/?essayId=1516>.
5. Особливості існування тіньової економіки в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1074081353185/ekonomika/osoblivosti_isnuvannya_tinovoyi_ekonomiki_ukrayini.

УДК 338.5:338.1

Крамаренко А. О.

к. е. н., старший викладач кафедри управління та адміністрування,
ННІ «Каразінська школа бізнесу»,
Харківський національний університет ім. Василя Назаровича Каразіна

НЕКОНКУРЕНТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА СТРУКТУРНА ІНФЛЯЦІЯ

Ціни на продукти і послуги складаються з двох елементів, якими є витрати і прибуток виробників і посередників. Вага кожного з цих елементів у структурі ціни змінюється під дією різних факторів. На прибуток підприємця в основному впливають фактори конкурентного середовища. Цей вплив ґрунтується на очікуваннях виробників і посередників, а також на готовності відмовитися від короткострокових вигід на користь довгострокового монопольного прибутку. Фактори, які не відносяться до конкуренції, переважно діють на витрати в структурі ціни. Динаміка співвідношення витрат і прибутку в структурі ціни обумовлює синхронізацію основних показників інфляції – індексу споживчих цін та індексу цін виробників. При цьому основними чинниками, відповідальними за підвищення ролі витрат у структурі цін, і, відповідно, за підвищення ролі неконкурентного ціноутворення є:

1. Збільшення імпорту сировини.

Залежно від питомої ваги сировини у загальному обсязі імпорту вплив витрат на ціноутворення проявляється в більшій чи меншій мірі. Чим менше частка сировини, тим менше роль витрат в динаміці цін.

У Великобританії найбільше зростання імпорту сировини припадає на 2002 – 2003 роках та на 2011 – 2013 рр. (10 – 11 % від загального обсягу імпорту). У 2011 – 2013 роках у Великобританії, індекс споживчих цін та індекс цін виробників були найбільш близькі [1]. Аналогічна тенденція спостерігається в Нідерландах. Високий рівень імпорту сировини в 2011 році співпадає з найбільш близькими значеннями індексів цін, що в інші роки протягом останніх двох десятиліть сильно відрізняються [2].

2. Збільшення частки державного сектора в межах інституційної структури.

Державний сектор відіграє важливу роль в ринковій взаємодії, контролюючи правила конкуренції та використовуючи різні інструменти для мотивації і підвищення ефективності виробництва. Збільшення частки державного сектору в процесі динаміки інституційної структури сприяє зростанню прибутку, який перетворюється у підвищення частки витрат у структурі ціни. У Німеччині в 2011 – 2014 роках збільшення частки витрат суспільного виробництва в загальному обсязі ВВП (з 22,23 до 22,69 %), відбувається одночасно з зближенням інфляційних показників [3]. Така ж тенденція спостерігається і в Японії, де в 2008 – 2009 роках державний сектор зріс з 19,86 до 21,22 % ВВП. Це призвело до вирівнювання показників інфляції (106 і 105,4, відповідно) [4].

3. Зростання частки виду економічної діяльності у структурі національної економіки.

Зростання промисловості в порівнянні з іншими секторами економіки є результатом підвищення ефективності виробництва і можливого посилення монополізації відповідного ринку. Останній пункт характеризує зміцнення галузі національного виробництва і підвищення впевненості виробника в сприятливих умовах подальшого розвитку. На прикладі української економіки, зокрема, ми бачимо, що відносно зростання харчової промисловості (з 3,77 до 4,2 % від загального обсягу експорту в 2005 – 2006 роках) може бути пов'язаним із синхронізацією індексу споживчих цін на продукти харчування і безалкогольні напої та цін виробників харчової промисловості у 2006 році. Текстильна промисловість України характеризується тими ж тенденціями. У 2006 році індекс споживчих цін у текстильній промисловості (103,8) вирівнявся із індексом споживчих цін на одяг і взуття (102,3), в той час як частка промислових товарів в експорті зросла (з 3,2 до 3,27 %) [5].

Таким чином, поширеність певних принципів ціноутворення в економіці, синхронізація зміни цін у виробничому та споживчому контексті розглядаються як чинники структурної інфляції. Структурна інфляція проявляє себе як тенденція до зростання середнього рівня цін в результаті змін в структурі економіки. Остання може розглядатися в різних контекстах, від особливостей галузевої структури до змін у технологічній структурі.

Список літератури

1. Office for National Statistics. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ons.gov.uk>.
2. Centraal Bureau voor de Statistiek. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cbs.nl>.
3. OECD [Електронний ресурс]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.oecd.org>.
4. World Bank national accounts data. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wdi.worldbank.org/table/4.2>.
5. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 355.01-029:9

Лавриненко В. М.

к. е. н., доцент кафедри історії та теорії господарства,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»,

Логінов М. М.

к. і. н., доцент кафедри історії та теорії господарства,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

ВІЙНА ЯК ПРОБЛЕМА ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

На початку ХХІ ст. історико-економічна наука відіграє дієву роль в осмисленні проблем минулого які хвилюють сучасність. Серед таких проблем пошуки адекватного наукового осмислення феномену війни в науковому та освітньому обрії історії економіки та економічної

думки. Історико-економічні дослідження різних аспектів війни надають можливість не тільки показати її наслідки, але і прогнозувати, на основі аналізу не вирішених в процесі війни та повоєнного періоду питань, зародження нових військових загроз та засобів їх запобігання, що є актуальним для сучасної політичної та економічної стратегії України.

В найбільш загальному уявленні поняття «війна» розглядається як організована збройна боротьба, бойові дії між різноманітними спільнотами, народами, державами, в якій використовуються засоби економічного і ідеологічного впливу. Характерною рисою війни є стан ворожнечі між конфліктуючими сторонами. Як політико-правове явище війна – це конфлікт між політичними утвореннями, що відбувається у формі військових дій між їх збройними силами. Причина конфлікту – прагнення політичних сил використати збройну боротьбу для досягнення різних зовнішньо та внутрішньополітичних цілей. Війна – об'єктивне історичне явище, що супроводжується значними матеріальними втратами та витратами, трагічною загибеллю значної кількості військових та цивільних, руйнуванням інститутів та механізмів цивілізаційного розвитку національних і регіональних економік та світового господарства в цілому [1, с. 65]. У вітчизняних та зарубіжних дослідженнях війни відбувається оновлення, переосмислення та відхід від соціальних стереотипів минулого на природу, причини, наслідки, та методологічні акценти цього цивілізаційного феномену його значення для сучасності [2]. В новій книзі німецького історика Петера Мерца, що є визнаним фахівцем з історії Першої світової війни, акцентується увага на ідеї взаємозв'язку і наступності європейської історії минулого і сучасного часу. Її відправною точкою став Вестфальський мир 1648 р., що закінчив першу загальноєвропейську війну. Наступною найважливішою точкою відліку стало закінчення війни за іспанську спадщину і Утрехтський мир 1714 р. Сформована після нього система міжнародних відносин зберігалася аж до епохи революційної і наполеонівської Франції. З 1815 р. почалася нова віха в європейській історії, похідна від рішень Віденського конгресу. Версальський мир 1919 р. визначив для автора вигляд Європи ХХ століття аж до подій 1990 р. закінчення холодної війни і краху комуністичних режимів [3, с. 82 – 83].

Війна являє собою складне явище, пов'язане з усіма сторонами суспільного життя: політикою, ідеологією, правом, мораллю, економікою. Основним з вирішальних матеріальним чинником, що визначає хід і результат війни в цілому, є економічні ресурси суспільства. Це проявлялося у світових та локальних війнах, що мали місце в історії людської цивілізації. Взаємозв'язки війни та економіки носять конкретно-історичний характер, мають свої специфічні особливості на кожному етапі розвитку суспільства. Разом з тим їм притаманні стійкі, та повторювані риси, найбільш істотні з них:

– економічні проблеми впливають на хід і результат війни в цілому, війна в свою чергу, суттєво впливає на розвиток і функціонування економіки. Економічні ресурси держави та коаліції повинні бути підпорядковані використанню у військових цілях. Під час війни організація виробництва продукції військового призначення стає органічною частиною національної економіки;

– політичні аспекти є вирішальними у взаємовпливу економіки і війни. Саме політика визначає кількісні та якісні характеристики цього взаємозв'язку;

– спостерігається посилення та зростаючий характер взаємозв'язку економіки і війни. У підготовці та веденні війни все у більших масштабах залучаються економічні ресурси конфліктуючих сторін. Особливе значення набуває використання новітніх досягнень науково-технічного прогресу у виробництві озброєнь.

Отже, підсумовуючи слід зазначити, що на початку ХХ ст. виникли нові політико-економічні запити «смыслів» війни. Вона почала проявлятися у таких нових формах як локальні, малі та гібридні війни, що в процесі глобалізації людських відносин на усіх рівнях та в усіх сферах, акцентує увагу суспільної думки на соціокультурних та історіософських витоках війни. Війна – це не тільки військовий конфлікт, її основи в цивілізаційних цінностях, соціальній та політичній організації суспільства, факторах розвитку економічної системи, системі виховання та освіти, історичній пам'яті суспільства. Історичне минуле та сучасність українського суспільства, його національні інтереси спрямовані на такі

соціальні, організаційні та поведінкові цілі, в яких уроки війни та економіки війни вивчаються для її запобігання та забезпечення вільного та стабільного розвитку української державності, без військової агресії у міждержавних відносинах.

Список літератури

1. Логінов М. М. Вплив Першої світової війни на господарську систему провідних країн Західної Європи / В. М. Лавриненко, М. М. Логінов // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – Науковий збірник. – 2014. – № 2. – С. 65 – 70.
2. Реєнт О. Україна в Першій світовій війні: сучасні науково-методологічні акценти / О. Реєнт // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – К. : Інститут історії України НАН України, 2007. – № 16. – С. 88 – 103.
3. März P. Nach der Urkatastrophe: Deutschland, Europa und der Erste Weltkrieg / P. März. – Böhlau: Köln, Weimar, Wien, 2014. – 295 S.

УДК 364.22

Шевченко О. О.

к. е. н, доцент кафедри економічної теорії,
Національного університету «Києво-Могилянська академія»

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СУЧАСНОЇ БІДНОСТІ

В Цілях сталого розвитку (2015 – 2030 роки), схвалених на Саміті ООН у вересні 2015 року, визначено, що першочерговими завданнями світової спільноти є розв’язання проблем подолання бідності та зменшення нерівності, підвищення рівня життя та забезпечення доступу до базових послуг для всіх верств населення [1]. Боротьба з бідністю є одним з ключових напрямків соціально-економічної політики держав у всьому світі, адже бідність – це явище, яке набуло глобального характеру в останні десятиріччя. Незважаючи на зусилля, які приймаються урядами всіх країн по запобіганню та зменшенню проявів бідності, її рівень залишається достатньо високим, нерівномірність у розподілі доходів зростає, загострюється соціальна несправедливість.

В Україні, як заявив постійний представник програми розвитку ООН в Україні Ніл Вокер під час презентації звіту ПРООН щодо людського розвитку, на сьогоднішній день за межею бідності живе близько 60 % населення [2]. В Стратегії подолання бідності, схваленої Кабінетом Міністрів України у 2016 році, цей показник визначений близько 24 % [3].

На сучасному етапі в Україні мають місце суттєві ризики бідності, пов’язані з політичною, економічною кризами, структурними зрушеннями та воєнними діями на сході країни. Аналіз показників, які характеризують стан бідності в Україні, свідчить про появу та поширення нових форм бідності, що обумовлює необхідність досліджень їх проявів та пошук методів оцінювання масштабів.

Важливо зазначити, що сьогодні серед критеріїв визначення бідності, крім монетарних чинників, все більша увага приділяється показникам якості та умов життя. Виходячи з цього, до нових форм бідності відносять: бідність через захворювання, за боргованістю, за житловими умовами, раптова бідність [4, 5].

Гальмування реформи галузі охорони здоров’я, зволікання з запровадженням обов’язкового медичного страхування, відсутність належного контролю з боку держави до ціноутворення на медичні послуги та ліки обумовили появу та загострення ризику для населення опинитися в стані бідності в разі серйозного захворювання навіть при середніх рівнях доходів. Так, у період з 2010 по 2016 роки доходи населення виросли у 1,8 рази, а витрати домогосподарств на охорону здоров’я – у 2,8 рази [6].

Встановлення високих стандартів життя населення передбачає забезпечення житлом громадян відповідно до соціальних норм. Бідність за житловими умовами можна оцінити двома шляхами: встановивши межу бідності як офіційно визнану необхідність житла, що знаходить своє відображення в списку очікування, та житлової потреби на основі досліджень житлових умов і розподілу житла.

В Україні «сьогодні більше половини населення країни потрапляє під визначення житлової бідності, оскільки умови їх проживання мають принаймні одну негативну характеристику: 13,7 % – замалу житлову площу, майже 9 % – надвисоке навантаження особами на одну кімнату, 27 % мешкають у вкрай застарілому і занедбаному житлі, а практично кожна четверта особа проживає у помешканні без елементарних зручностей» [5, с. 17]. Тобто, за сучасними критеріями сім'я, яка навіть забезпечена окремим житлом, може вважатися бідною, якщо умови проживання не відповідають встановленим стандартам.

Зростаюча кредитно – фінансова неспроможність домогосподарств викликала виникнення бідності за заборгованістю. В умовах зменшення купівельної спроможності населення поширеним способом вирішення фінансових проблем стало отримання споживчих кредитів. Разом з тим, використання кредитів високої вартості, може привести до фінансових труднощів і надмірної заборгованості домогосподарств. Підтвердженням прояву такої форми бідності є кількість неповернених кредитів. Згідно Огляду банківського сектору НБУ у 2016 році частка недіючих кредитів у портфелях банків становила: у державних банках – 45,4 %, іноземних – 36,4 %, приватних – 17 % [7].

Виникнення раптової бідності, як втрату одномоментно всього майна та джерел існування, в Україні пов'язують в першу чергу з військовими діями на сході країни та анексією АР Крим. В результаті цих подій в Україні з'явилося 1,7 млн внутрішньо переміщених осіб [2]. Оцінити масштаби раптової бідності внаслідок бойових дій виявляється складно, так як, по-перше, пройшов незначний період часу, по-друге, вивчення ситуації потребує використання додаткових джерел інформації.

Разом з тим, слід зазначити, що лише незначна частина постраждалих громадян, які мали стійке матеріальне становище (рахунки у банках, нерухомість на не окупованій території України або високий рівень кваліфікації, зберегли прийнятний рівень життя. Решта населення постраждалих територій потрапила у зону раптової бідності або знаходиться на її межі.

Варто відмітити, що раптова бідність може бути викликана не лише військовими діями, стихійними лихами чи зовнішніми чинниками. На нашу думку, значущими факторами зростання раптової бідності у сучасному світі є нестабільність кредитно-фінансової системи, поширення інноваційних форм зайнятості (неповна зайнятість, фріланс, віддалена робота, лізинг персоналу), які, з одного боку, полегшують адаптацію громадян до швидких змін на ринку праці, з іншого, посилюють ризики різкого зменшення доходів працівників та втрати ними роботи. За відсутністю адекватних інноваційним тенденціям трансформації соціально-трудових відносин механізмів соціального захисту рівень бідності, ступінь вразливості населення можуть зростати.

Сьогодні соціальна політика України спрямована переважно на боротьбу з традиційними формами бідності і не враховує виклики, поставлені сучасними технологічними, соціально-економічними, політичними процесами.

Отже, система соціального захисту України повинна бути модернізована з урахуванням нових ризиків, мають бути створені механізми запобігання та зменшення прояву як традиційних, так і нових форм бідності в країні.

Список літератури

1. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» (2016 – 2030 pp.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
2. Доповідь ПРООН «Людський розвиток для всіх і кожного». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/news/4089-dopovid-proon>.
3. Стратегія подолання бідності від 16 березня 2016 р. № 161. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/161-2016-%D1%80#n10>.
4. Ковязіна К. О. Раптова бідність в Україні: постановка проблеми, шляхи вирішення. / К. О. Ковязіна // *Strategic priorities*. – 2016 – № 3 (40) – С. 121 – 129.
5. Черенько Л. М. Нові форми бідності в Україні: основні прояви та оцінка масштабів явища / Л. М. Черенько // *Демографія та соціальна економіка*. – 2015. – № 1 (23). – С. 11 – 21.
6. Державна служба статистики України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Огляд банківського сектору [Електронний ресурс] / Національний банк України, Жовтень 2016. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=37585678>.

СЕКЦІЯ 2

SECTION 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
WORLD AGRICULTURE AND INTERNATIONAL
ECONOMIC RELATIONS

УДК 339

Гожуловський С. С.
студент,

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Чернова О. В.

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки,
Університет державної фіскальної служби України

ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Політика України щодо розбудови відносин з Європейським Союзом реалізувалася на основі Закону України від 1 липня 2010 року «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», відповідно до якого однією з основоположних засад вектору розвитку України є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС» [3].

Проте після підписання та ратифікації у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відносини сторін почали розбудовуватись у якісно новому форматі політичної асоціації та економічної інтеграції. Було визначено, що Україна розглядає укладення Угоди як черговий крок на шляху до досягнення кінцевої мети – набуття повноправного членства у Європейському Союзі.

З 1 січня 2016 року почала функціонувати поглиблена і всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) між Україною та ЄС. Проте замість швидкого зростання економіки, на яке сподівалася Україна, вона зіштовхнулася з низкою економічних проблем. Це пояснюється тим, що зазвичай інтеграційні процеси зумовлені в першу чергу зовнішньою торгівлею, як основним чинником будь-якої загальнодержавної конвергенції. Однак зовнішня торгівля України ще не створила реальних передумов для інтеграції в Європейський Союз, що в першу чергу пов'язано з її різновекторною історією [1]. Це дає змогу зробити висновок про те, що структура, обсяги і сальдо зовнішньої торгівлі не мають альтернативного та конкурентного характеру, на що вказують показники в табл. 1.

Таблиця 1

Показники зовнішньої торгівлі України, 2012 – 2016 рр.

Рік	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис. дол. США	у % до попереднього року	тис. дол. США	у % до попереднього року	
2012	68809810,6	100,6	84658059,9	102,5	-15848249,3
2013	63312022,1	92,0	76963965,4	90,9	-13651943,3
2014	53901689,1	86,5	54428716,9	71,8	-527027,8
2015	38127149,7	70,7	37516443,0	68,9	610706,7
2016	36361711,2	95,4	39249797,2	104,6	-2888086,0

Джерело: [4]

В Угоді про асоціацію передбачені істотні коригування державної політики у сфері конкуренції, державної допомоги, державних закупівель санітарних та фіто санітарних заходів, технічного регулювання, захисту прав інтелектуальної власності, забезпеченні сталого розвитку [3].

За таких умов, визначених Угодою, українська сторона очікувала отримати чималі вигоди, зокрема:

- зростання експорту української продукції в ЄС;
- розширення доступу до ринків третіх країн через гармонізацію стандартів з ЄС;

- покращення інвестиційного клімату внаслідок пристосування національного законодавства до норм і правил ЄС;
- поступове збільшення квот на експорт з України до ЄС окремих видів сільськогосподарської продукції.

Однак, як виявилось на практиці, за рік після підписання Угоди Україна отримала чималі втрати, зокрема:

- посилення конкуренції на внутрішньому ринку, за рахунок усунення тарифних бар'єрів;
- обмеження доступу українських товарів на європейські ринки під приводом їх невідповідності європейським стандартам і сертифікатам;

- вилучення з режиму вільної торгівлі майже 400 товарних позицій, в основному сільськогосподарських та продовольчих товарів, лібералізація експорту яких на ринки ЄС для України стала б найбільш вигідною;

- запровадження ЄС для України дискримінаційної системи тарифних квот на дуже низькому рівні;

- збереження в ЄС системи багатомільярдних дотацій аграрного сектора, що робить експорт української продукції до ЄС неконкурентоспроможними. Обсяг бюджетної підтримки сільського господарства в ЄС становить 45 % від вартості валової продукції галузі, а в Україні – лише 6 %;

- вигоди від безмитного експорту до ЄС українських промислових товарів не компенсують втрат від обмежень експорту сільськогосподарської продукції. До того ж, сильний конкурентний та сертифікаційний бар'єри гальмують технологічну модернізацію української промисловості, закріплюють за нею сировинний і напівфабрикатний характер експорту;

- високі ставки ввізного мита, встановлені Митним союзом для України принесли значні втрати. Послаблення митно-тарифного режиму для експорту української продукції в ЄС, як видно в табл. 1, не компенсує цих втрат. Адже зберігаються інші бар'єри щодо українського експорту до ЄС, зокрема квоти та режими технічного регулювання на продукцію пріоритетного українського експорту, а також конкурентний бар'єр.

Тому складається ситуація, за якої ЄС намагається забезпечити автоматичний доступ на український ринок для свого бізнесу, відмовляючись застосовувати ті самі принципи для України.

Це призводить до того, що зовнішня торгівля, яка є визначальною для України в умовах євроінтеграції, має низьку ефективність та незбалансованість. Як бачимо, такий варіант економічного альянсу призводить до зростання дисбалансу економіки України та збільшення негативного сальдо, як це зазвичай прослідковується в економіках «молодих» членів ЄС [1].

Головною проблемою України на шляху до євроінтеграції є те, що вона намагається досягти успіху, керуючись чужим досвідом та механізмами втілення. Проте економічно розвинені країни вже повністю можуть покладатися на ринкові механізми, позбуваючись при цьому старої політики економічних реформ, для того, щоб інші країни не змогли нею скористатись. Такий прийом був описаний Фрідріхом Лістом, і отримав назву «відкидання драбини» [2]. Саме із такою ситуацією, на нашу думку, зіткнулась і Україна, яка знаходилася в орбіті плану Моргентау, однак очікує від європейських партнерів на дієвий «план Маршалла». Це говорить про те, що економічна модель ЄС має мотиваційне значення для розвитку України. Однак, при цьому на Євросоюз треба дивитися не як на «касу взаємодопомоги», а як на школу ефективної інноваційної економіки, високих соціальних стандартів, розвинутої демократії та ефективного управління суспільним розвитком.

Отже, європейська інтеграція України – це курс на імплементацію європейських рецептів успіху. Євроінтеграційна політика України має зберегти свій пріоритетний статус, однак стати більш прагматичною у здійсненні економічних, соціальних, правових та гуманітарних реформ.

Список літератури

1. Гайдуцький П. І. Україна – ЄС: проблема інтеграції / П. І. Гайдуцький // Дзеркало тижня. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt.ua/international/ukrayina-yes-problemi-integraciyi-.html>.
2. Райнерт Е. С. Переконайте ЄС, що Україна сьогодні – це як Берлін за часів холодної війни / Е. С. Райнерт // Тиждень. UA. – 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/121933>.

3. Відносини Україна – ЄС [Електронний ресурс] // Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine>.

4. Географічна структура зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 330.1: 339.9 – 047.52

Дейнека Т. А.

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

«НОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ» ЯК ФОРМА ПРОЯВУ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ТА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сучасний період розвитку світового суспільства є надзвичайно суперечливим, що пов'язано істотними чином з глобалізацією, яка в трансформаційних умовах переходу від відносин пізньої доби індустріалізму до відносин постіндустріалізму, набуває специфічних форм. Період найновішої історії людства (від першої половини ХХ ст. і до нині) демонструє як глобалізація змінює світ і сама змінюється разом з ним.

До нашого часу глобалізація виразно проявляла себе тим, що у планетарному масштабі на основі універсалізації економічного життя людства, а згодом, і всіх інших його сфер, утворилась цілісність, у формі якої виступає нині глобальна економіка та мегасоціум. Для сучасного етапу розвитку суспільства визначальним стало існування глобалізації в такій формі як «нова глобалізація».

«Нова глобалізація» увібрала в себе всі ознаки інформаційної глобалізації. Інформаційна глобалізація є відповідного змісту залежністю всіх об'єктів і суб'єктів інформаційного простору, яка утворилась у результаті суттєвого зростання обсягів інформаційних потоків, кількості інформаційних джерел і каналів під впливом інтенсивного розвитку інформаційних технологій [1]. Однак одночасно з цим «нова глобалізація» трактується дещо з іншим акцентом: це глобалізація цифрової ери; її найбільш важливими технологіями є інформаційні, комунікаційні та транспортні; процес «нової глобалізації» опосередковується діяльністю ТНК; ключову роль у її виникненні поряд з технологіями відіграють геополітичні зміни; нове полягає у тому, що сполучення новаторських технологій та змін у геополітиці створює систему економічних взаємозв'язків набагато більш інтенсивних, ніж до цього [2, с. 120 – 122].

Як свідчить сучасна практика світового господарювання та суспільного життя, саме в період «нової глобалізації» суперечності розвитку планетарної системи стали набувати особливого загострення, що пов'язано зі стрімким зростанням впливу ТНК та на геоeкономіку та геополітику. В умовах «нової глобалізації», коли основні новаторські технології (інформаційні, комунікаційні) фінансуються ТНК і представниками глобальної еліти, створено не тільки механізм надзвичайно сильного впливу на економіку, але також суперсильний арсенал маніпулювання свідомістю людей та арсенал дій, що відбиваються на прийнятті політичних рішень у соціумі.

Науковці доводять, що суб'єкти світової економічної, геополітичної та духовної гегемонії капіталу монополізують 1) найбільш сучасні ресурси розвитку (ноу-хау, висококваліфіковані кадри тощо), 2) контроль за глобальними інститутами (ТНК, НАТО, МВФ, СОТ), 3) механізми та інститути політичного впливу; у їх руках знаходяться також 4) механізми гегемонії в сфері духовного виробництва (мас-медіа, інформаційні системи, мас-культура). Відбувається уніфікація ідейно-політичного середовища, посилюється культурна деградація індивіда, зростає його довіра до політтехнологій.

Отже, система гегемонії, яка закріплює свою владу названим чином, знаходиться в очевидній суперечності із задачами розвитку креатосфери та асоційованої суспільної творчості [3, с. 368, 373, 379, 380].

Узагальнюючи, необхідно зазначити, що у наш час трансформацію розвитку світового суспільства істотно зумовлює «нова» / інформаційна глобалізація. Внаслідок її двоїстої сутності у розвитку глобалізованого суспільства відбуваються два різноспрямованих процеси: з одного

боку, боротьба за налагодження нового гуманістично визначеного типу життя планетарного соціуму, креатосфери, ноосфери, гармонізованої системи суспільних відносин, а з іншого, – за збереження старого індустріального глобально-капіталістичного ладу.

Нині ТНК опосередковують майже всі процеси інформатизації суспільства, його мережевості та комунікативності. За цих умов силою, яка здатна протистояти глобальному капіталу та вплинути на результат названих процесів, може стати передусім планетарне громадянське суспільство. Для розв'язання (а не поглиблення) суперечностей, спричинених «ноюю глобалізацією» людство повинно використати шанс формування потенціалу свого розвитку, оскільки попри суперечливості, яка притаманна сучасному етапу глобальної трансформації, саме в цей період фундаментуються основи майбутнього цивілізаційного розвитку – планетарного суспільства, гармонізованого за всіма його складовими (економічною, політичною, соціальною, духовною). При цьому гармонізація підсистем суспільства як глобальної цілісності, може бути забезпечена тільки за умов гуманістичної спрямованості розвитку соціуму.

Список літератури

1. Дмитриев Е. И. Информационная глобализация и информационное пространство [Электронный ресурс] / Е. И. Дмитриев // Электронная библиотека БГУ. – Режим доступа : <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/44700/1/p.61-63.pdf>.
2. Сакс Д. Цена цивилизации / Д. Сакс [пер. с англ. А. Калинина]; под ред. В. Ю. Григорьевой. – М. : Издательство Института Гайдара, 2012. – 352 с.
3. Человек и экономика: справедливость и базисная демократия против тоталитаризма рынка и капитала / [под общ. ред. А. В. Бузгалина и М. И. Воейкова]. – М. : Экономика, 2012. – 556 с.

УДК 323.28

Заяць Д. Г.

студентка 2 курсу,

Університет державної фіскальної служби України

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ

На сучасному етапі життя тероризм є глобальною проблемою людства. За часи існування він глибоко вкорінився у соціально-політичні процеси.

Ця тема актуальна, тому що від тероризму постраждала і загинула велика кількість населення. Терористичні напади поширюються на більше як 100 країн світу. Терористи не припиняють своєї діяльності, і від цього постійно страждає все більше людей.

Терористичні напади від одиничних замахів на керівників держав, урядів переросли до різноманітних терористичних акцій, спрямованих проти широкого кола осіб [1, с. 1].

У другій половині ХХ ст виник і набув значного поширення міжнародний тероризм. Це форма політичної боротьби, яку використовують різні політичні партії, рухи, групи та інші організації, в основі діяльності яких лежить екстремізм і насилля для тиску на суб'єкти міжнародної діяльності з метою досягнення ними політичних цілей [1, с. 8].

Останнім часом міжнародний тероризм перетворився в одну з глобальних проблем сучасності та являється дестабілізуючим фактором всієї світової спільноти. Міжнародний тероризм виходить за рамки загальноприйнятих державних кордонів та являє систему структурних зв'язків між терористичними організаціями та іншими суб'єктами терористичної діяльності [2, с. 3].

На сучасному етапі простежується еволюція тероризму. Відбулося удосконалення форм і методів терору. Використання терористичними організаціями ядерної, бактеріологічної зброї, радіоактивних або високо токсичних хімічних, отруйних, біологічних речовин, а також спроби захоплення екстремістами ядерних та інших промислових об'єктів [1, с. 9].

Як приклад можна навести великомасштабні терористичні акти із застосуванням отруйних речовин, які вчинили члени релігійної організації «Аум Сінріке» в Японії. Так, в місті Міцумо-то 27 червня 1994 року внаслідок застосування отруйної речовини типу зарін 7 чоловік загинуло і 144 дістали ураження різного ступеня.

Є підстави стверджувати, що бойовики Бен Ладена вже мають зброю масового ураження. Зокрема, в новій програмі підготовки терористичних груп «Світового фронту джихаду» існує розділ щодо роботи з токсичними речовинами і газами типу зарін. Терористів навчають виготовляти стійкі отруйні речовини для зараження водоймищ на основі хімічних препаратів, які є у вільному продажу [3].

Серед останніх тенденцій можна виокремити прагнення до використання терористичними організаціями нових технологій та розширення активності в кіберпросторі: розповсюдження пропаганди, проведення вербувальної роботи, підтримання зв'язку зі своїми осередками. При цьому у вільному доступі можна отримати супутникові знімки будь-якої місцевості або потенційного об'єкта терористичної атаки. За різними оцінками, існує не менше 5000 сайтів, створених терористичними організаціями [4, с. 7].

Також зараз розвивається тероризм через релігійні та етнічні проблеми. Роз'єднання людей через різні віросповідання зумовлюють серйозні конфлікти. Дискримінація або прагнення панування одної релігії над іншою здавна були великими проблемами суспільства.

Людські і фінансові джерела міжнародного тероризму збільшилися. Терористичні організації активно проводять операції з офшорами, отримують доходи за звільнення заручників із числа іноземців, від торгівлі природними ресурсами, незаконних обладунків та ін.

Наприклад, викрадення людей з метою викупу є одним із ключових джерел фінансування «Аль-Каїди». Лідер «Аль-Каїди» Айман аль-Завахірі в 2014 р. закликав прихильників у всьому світі до викрадення громадян Заходу. Таким шляхом з 2008 р. «Аль-Каїда» та її філії отримали щонайменше 125 млн дол. США. У 2014 р. спеціальний підрозділ ІД, що займається викраденнями, заробив 45 млн дол. США [4, с. 8].

Тероризм несе за собою великі фінансові витрати для усунення заподіяних ним проблем.

Згадаймо трагічні події 11 вересня 2001 р. в США. За розмірами заподіяної економічної шкоди теракти у Нью-Йорку та Вашингтоні визнані найбільшими в історії людства. На ліквідацію її наслідків Конгрес США виділив понад 20 млрд. доларів. Лише під уламками Всесвітнього торговельного центру загинуло близько 10 тисяч мирних громадян [3]

Розширюється обсяг території, на якій спалахує тероризм: у 2013 р. терористичних атак зазнали 88 країн, у 2014 р. (найгіршому у цьому сенсі) – теракти сталися вже у 95 країнах світу, а у 2015 р. – у 94. Збільшується кількість жертв терористичних актів. За даними Глобального індексу тероризму у світі за період з 2000 р. до 2015 р. внаслідок вчинення понад 70 тис. терористичних актів загинуло понад 170 тис. осіб [4, с. 5].

Можна з впевненістю стверджувати, що тероризм є перешкодою внутрішньої та зовнішньої діяльності держав. Це явище вносить ризики для міжнародного бізнесу, туризму та транспортних перевезень.

Глобальним наслідком терористичних нападів вважається відчуття незахищеності та невпевненості у населення. Жертвою терористичного нападу може стати будь-яка особа там, де вона не очікує небезпеки.

Прикладом цього є випадок у Парижі в театрі «Bataclan», де зловмисники захопили заручників. У цілому більше 150 чоловік було вбито. Президент Франції Франсуа Олланд оголосив про введення надзвичайного стану і тимчасове закриття кордонів. Свою участь в атаках підтвердила «Ісламська держава» [5].

Розвиток тероризму посилює вплив на політичні процеси. У сучасному світі організації, збройні формування, окремі громадяни використовують терористичну діяльність як тактику для досягнення різних цілей політичного, ідеологічного та іншого характеру [4, с. 7].

Отже, в деяких випадках це є запланована діяльність, якою користуються учасники міжнародних відносин як засобом ведення політики. Наведемо приклади найвідоміших сучасних терористичних угруповань.

Наразі найбільшу глобальну загрозу становить міжнародна терористична організація «Ісламська держава». Це угруповання діє як квазідержава переважно на території Сирії та Іраку.

Ще одна з найбільших ультрарадикальних міжнародних терористичних організацій – «Аль-Каїда». Організація була створена у серпні 1988 р. з метою повалення світської влади в ісламських державах та введення «Великого ісламського халіфату». За даними різних джерел, діяльність осередків «Аль-Каїди» зафіксована орієнтовно у 80 країнах світу.

ФАТХ – палестинська організація, до складу якої входить воєнізоване крило і політична партія. ФАТХ визнана терористичною в Ізраїлі та США. У її статуті сказано про те, що держава Ізраїль має бути знищена.

Посилюються взаємозв'язки терористичних організацій та організованої злочинності. Торгівля контрабандним тютюном в Північній Африці приносить терористам 1 млрд дол. США на рік. Таліби також активно беруть участь у контрабанді сигарет, розмір прибутків від якої поступається лише бізнесу на героїні [4, с. 8].

Міжнародний тероризм представляє загрозу як для міжнародного правопорядку і міждержавних відносин, так і для міжнародної безпеки і міжнародних інтересів держав.

Розширення і поглиблення загроз міжнародного тероризму змушує світову спільноту шукати різні засоби і способи протидії цій глобальній загрозі. Сюди можна віднести і юридичний аспект, і нарощування потужності силових структур, і використання науково-технічних досягнень щодо запобігання терактів. У 1994 р. була прийнята Декларація про заходи щодо ліквідації міжнародного тероризму [2, с. 5].

Отже, зробимо висновок, що у XXI ст тероризм став невід'ємною частиною політичних та економічних процесів у світі. Дійсно, з моменту виникнення він еволюціонував, терористи стали мобільнішими. Це явище перетворилося на одне із провідних чинників сучасних міжнародних відносин.

Тероризм призводить до глобальних катастрофічних наслідків. Кількість жертв від нього неспинно зростає. Це явище стоїть на ряду з такими міжнародними конфліктами як війна, революція та криза. Політикам необхідно удосконалювати та винаходити методи боротьби з тероризмом для того, щоб уберегти людство від майбутніх глобальних катастроф.

Список літератури

1. Маделик С. Історичні витоки та еволюція тероризму / С. Маделик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kyuu.edu.ua/vmv/v/p01/24%20madelyk.pdf>.
2. Гринчук М. Сучасні виклики та загрози міжнародного тероризму / М. Гринчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/po_n/article/view/3126/2807.
3. Світові прояви тероризму – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1373112050877/bzhd/svitovi_proyavi_terorizmu.
4. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь / [Резнікова О. О., Місюра А. О., Дрьомов С. В., Войтовський К. Є.]; за заг. ред. О. О. Резнікової. – К.: НІСД, 2017. – 60 с.
5. Теракты в Париже: подробности расстрела людей в Bataclan – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.bigmir.net/world/951920-Terakty-v-Parizhe--podrobnosti-rasstrelya-ljudej-v-Bataclan>.

УДК 331.526

Ковтун К. М.
студентка III курсу,
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Качур А. В.
викладач кафедри міжнародної економіки,
Університет державної фіскальної служби України

ОЦІНКА ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ РОЗВИТКУ СУЧАСОНОГО СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ

Для сучасного світового ринку праці характерними є швидкі зміни та висока динаміка розвитку. Можна виділити такі головні тенденції розвитку світового ринку праці в умовах глобалізації:

- трансформація структури та масштабів світової зайнятості;
- наростання загального та структурного дефіциту робочої сили в розвинутих країнах світу;
- зростання вимог до якості робочої сили з підвищенням попиту на висококваліфіковану робочу силу з боку ТНК;
- значне відставання темпів зростання рівнів заробітних плат від темпів зростання продуктивності праці;
- динамізація міжнародної мобільності робочої сили;
- поглиблення поляризації у доходах працівників різних кваліфікаційних рівнів.

Оцінюючи масштаби та структуру світової зайнятості, слід зазначити, що якщо наприкінці 1980-х років чисельність зайнятої робочої сили у всьому світі, за даними Міжнародної організації праці, становила майже 1 млрд. осіб, то у 2013 р., вона зросла до 2,9 млрд. При цьому відношення загальносвітової зайнятості до чисельності населення становило 60,4 % [1].

Середньосвітовий рівень безробіття у 2013 р. становив 6 % (для порівняння: у 2000 р., 2005 р. та 2009 р. цей показник становив 6,3 %, 6,1 % та 6,2 % відповідно), що в абсолютному виразі становить 202 мільйони осіб (з яких близько 80 млн. – жінки). Зпоміж цієї величезної армії безробітних у світі виокремлюється сегмент тих людей, які тривалий час не можуть знайти роботу та у яких відсутні перспективи включитись у виробничі процеси в найближчий час. Дану категорію осіб експерти МОП кваліфікують як «зневірені працівники», їх загальна кількість становить нині 23 млн. осіб, а до 2018 р. може досягнути 30 млн.

Як свідчать дані, представлені на рис. 1, загальний рівень безробіття під впливом світової економічної кризи дещо зріс у 2009 – 2010 рр. Регіоном, що зазнав найсильнішого удару по зайнятості у галузі промисловості, були країни з розвинутою економікою, зокрема держави ЄС, в яких рівень безробіття протягом 2007 – 2010 рр. зріс з 5,8 до 8,8 %. Разом з тим, в країнах, що розвиваються, рівень навіть офіційно зареєстрованого безробіття є суттєво вищим: у 2013 р. у країнах Середнього Сходу він становив 10,8 %, країнах Північної Африки – 12,1 % відповідно. І це без урахування прихованого безробіття. У 2016 році рівень безробіття у світі зріс до 6,7 %.

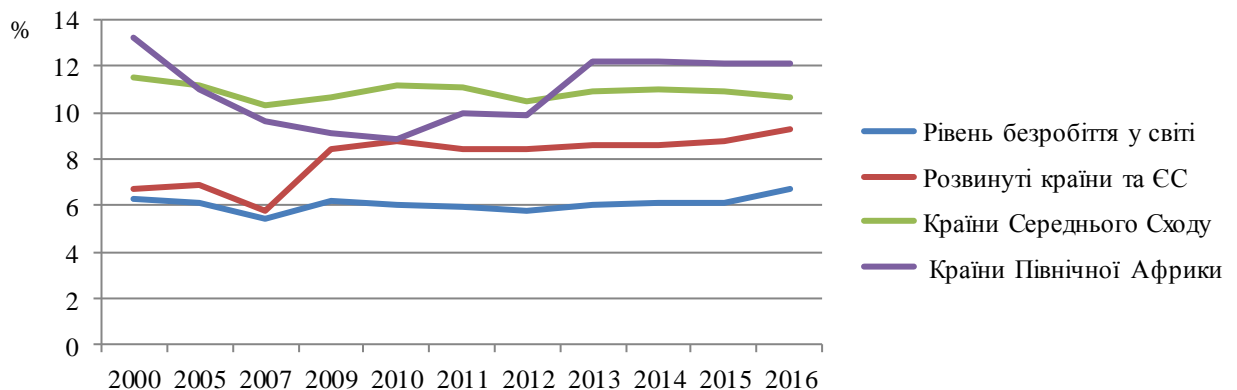

Рис. 1. Динаміка рівня світового безробіття, 2000 – 2016 рр.

Джерело: складено автором за даними [2]

Структура зайнятості постійно модернізується з випереджальним зростанням частки населення, зайнятого у сфері послуг (рис. 2).

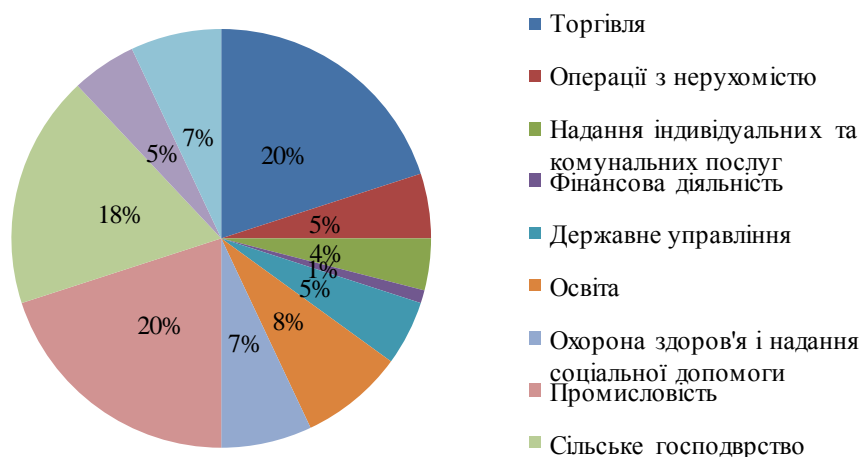

Рис. 2. Структура зайнятості населення світу, 2016 р.

Джерело: складено автором за даними [3]

Беручи до уваги дані рис. 2, можна стверджувати, що у 2016 р. найбільша частка населення, а саме 20 % була зайнята в області торгівлі, та 20 % в області промисловості, що свідчить про економічний розвиток у аналізованому періоді. Також, слід відзначити, що значна частка трудових ресурсів припадає на сферу послуг.

Для професійної структури зайнятості в розвинутих країнах світу, властива тенденція скорочення частки «синіх комірців» на тлі зростання частки технологічно орієнтованих працівників, які добре розбираються в сучасних технологіях, насамперед інформаційних. Значно збільшується частка менеджерів. Наприклад, у США лише протягом 2006 – 2016 рр. в сегменті висококваліфікованої робочої сили створено близько 9,6 млн. нових робочих місць; чисельність науково-інженерних кадрів, зайнятих у сфері НДДКР (у розрахунку на повну зайнятість), упродовж 1980 – 2013 рр. зросла з 651,1 тис. до 1,4 млн. осіб [4].

Отже, сучасний ринок праці характеризується динамічним розвитком у напрямку створення нових робочих місць, які передбачають наявність висококваліфікованої робочої сили. Частка зайнятих у сфері послуг невинно зростає і в 2016 р. досягла показника 46 % від загальної кількості зайнятих. Така тенденція призводить до підвищення вимог до працівників. Ринок робочої сили стає все більш насиченим робітниками з вищою освітою, що призводить до збільшення продуктивності праці та підвищення заробітних плат.

Список літератури

1. International Labour Organization. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ilo.org/global/statistics-anddatabases/langen/index.htm>.
2. Global Employment Trends 2000 – 2016: Risk of a Jobless recovery? – International Labour Office. – Geneva, 2017. – С. 11.
3. United Nations, Trends in International Migrant Stock: the 2015 Revision (United Nations database, POP/DB/MIG/Stock/Rev.2015). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unmigration.org.
4. United States Department of labor. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bls.gov>.

УДК 336.714

Нізельська М. А.

студентка групи МEB-16-1,

Університет державної фіскальної служби України

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження зумовлюється появою низки новітніх загроз системі міжнародної безпеки всіх рівнів, що потребує координації спільних зусиль держав, міжнародних інститутів і світової спільноти для протидії їм. Особливо значимим стає завдання класифікації причин, які впливають на стан нинішньої системи міжнародної безпеки. А отже, є нагальна потреба – системно дослідити цю вагому для світової спільноти проблему, напрацювати ефективні заходи для її розв'язання, що забезпечить стабільність і мир в умовах зростання міжнародної напруги.

Глобалізація надає суперечливий вплив на еволюцію відносин держав у цій ключовій сфері. З одного боку, глобалізація сприяє прискореному розвитку продуктивних сил, науково-технічному прогресу, все більш інтенсивного спілкування держав і народів. Таким чином вона об'єктивно сприяє створенню людством ресурсної бази та інтелектуального потенціалу для забезпечення міжнародної безпеки на якісно новому рівні. Зростання взаємозалежності країн і народів у всіх сферах буття допомагає формувати підходи, націлені на створення демократичних багатосторонніх механізмів управління міжнародною системою, а значить, і надійного вирішення проблем безпеки [1].

Відомий американський політолог, фахівець у галузі теорії безпеки М. Інтрілігатор стверджує, що в результаті глобальних нестабільностей і взаємозалежностей традиційні методи забезпечення безпеки стають все менш придатними, тому світова спільнота повинна виробити нові механізми безпеки.

У сучасній ситуації необхідно трактувати безпеку виходячи з глобальної, а не національної або навіть міжнародної перспективи.

Таким чином, традиційні концепції національної та міжнародної безпеки повинні бути замінені новітньою концепцією глобальної безпеки, яка визначається як відсутність або уникнення загроз життєвим інтересам планети. Безпека досягається в сучасному світі не за рахунок іншої держави, а одночасно з безпекою інших причетних держав. Тобто підвищення безпеки інших не послаблює нічию власну безпеку. Зміст і сутність безпеки в процесі глобалізації розширюються далеко за межі традиційного військового виміру. Глобальна безпека повинна охоплювати взаємопов'язані військові, політичні, економічні, екологічні та ін загрози життєвим інтересам планети, тобто зростає роль невійськових компонентів. Навіть у рамках традиційного більш вузького визначення безпеки, що включає запобігання військових загроз життєвим інтересам суверенної держави або групи об'єднаних держав, існують більш широкі проблеми глобальної безпеки [2].

Можливі два шляхи вирішення проблем безпеки в епоху глобалізації. Перший – шлях односторонніх дій. Прихильники такого вибору відображають думки, що існують у провідних державах Заходу. Суть їхніх міркувань: масштаб проблем, народжуваних глобалізацією, такий, що навіть сукупних ресурсів розвинених країн недостатньо для їх вирішення. А раз так, то доцільніше «впливати в поодиночку», створюючи за допомогою протекціоністських заходів і односторонніх, часто силових, рішень якісь «острівці економічної та політичної стабільності» [3].

Такий шлях може дати короткострокову вигоду, але збиток буде довгостроковим: зросте небезпека розхитування основ міжнародного правопорядку, падіння керованості розвитку світової політики, «розповзання» озброєнь.

Інший шлях – колективний пошук вирішення двох взаємопов'язаних завдань.

Ключ до пошуку ефективних рішень проблем безпеки бачиться у створенні Глобальної системи протидії сучасним загрозам і викликам. Така система повинна бути призначена для вирішення реальних проблем у сфері безпеки, відповідати життєвим інтересам кожної держави, забезпечувати міжнародну стабільність і сталий розвиток на тривалу перспективу. Для ефективного функціонування подібної системи необхідний загальносвітовий координуючий центр.

Сьогодні можна констатувати, що процес формування Глобальної системи почався, і почався успішно. Її прообразом і одночасно важливою несучою конструкцією є міжнародна антитерористична коаліція, мережа механізмів і угод, створених її учасниками. Досвід створення та функціонування даної коаліції дозволяє сформулювати ключові параметри системи співпраці, яка покликана убезпечити людство від набагато ширшого спектру викликів і ризиків [4].

Людству цілком під силу створити або зміцнити механізми, здатні підтримувати стратегічну стабільність, запобігати великі регіональні конфлікти, обмежувати переростання звичайних коливань фінансової та економічної кон'юнктури в катастрофічні кризи, прогнозувати можливі «шоки», швидко мобілізувати ресурси для ліквідації їх наслідків.

Принципово важливо закласти в основу такої стратегії морально-етичні принципи, що розділяються всіма членами світової спільноти, і в першу чергу ідею соціальної солідарності людства. Сам процес вироблення такої стратегії має носити сильний, колективний характер, враховувати підходи і позиції як окремих держав, так і провідних регіональних об'єднань при чільній ролі Організації Об'єднаних Націй [5].

Сучасні стратегії національної безпеки України мають такі альтернативи: євроатлантизм та євроінтеграція, проросійська політика – аж до набуття статусу «молодшого брата» у «неоросійській імперії» і шлях неприєднання, на кшталт Швейцарії чи Швеції. Проте лише перша з них повною мірою відповідає як національним інтересам, так і потенційним ресурсам нашої держави. Нині державі необхідно запровадити режим тотальної економії фінансових і природно-сировинних ресурсів, забезпечити енергетичну незалежність, всебічний розвиток енергетичного потенціалу, енергозберігаючих технологій, розробки власних копалин мінеральних і енергоресурсів та нових видів енергії. Доцільно розробити економічну стратегію, обрати шлях розвитку між запозиченням моделі у провідної країни або обрати шлях розвитку з урахуванням національних особливостей. Глобалізація і триває швидке технічний прогрес відкривають неймовірні минулого можливості для соціального та економічного розвитку. У той же самий час вони як і раніше пов'язані з серйозними проблемами, включаючи широкомасштабні фінансові кризи, невпевненість у завтрашньому дні, злидні, ізоляцію і нерівність як усередині суспільств, так і між ними, які порушують питання забезпечення міжнародної безпеки в усіх сферах взаємодії різних суспільно-політичних формацій.

В умовах процесів глобалізації світового розвитку склалося два основних типи націоналізму, перший з яких відображає прагнення локальних національних спільнот, включених до структури багатоскладних політичних систем, а другий – прагнення держави до централізованої під універсалістськими гаслами інтеграції локальних сегментів, створення активно діючої моделі «держави-нації».

В умовах глобалізованого світу учасники міжнародних відносин до військової сили вдаються практично щодня. Серед них такі «нові», але давно відомі актори, як радикал-сепаратисти різних країн, бойовики, що представляють різні релігійні та політичні течії, та й самі держави – власники монополії на легітимне використання насильства. Сьогодні все більш виразно оформляється своєрідний критерій, що демонструє залученість тієї чи іншої держави або іншого міжнародного актора в процес глобалізації міжнародних відносин. Це – здатність проектувати військову міць в будь-які райони земної кулі. Такий показник допускає свою кількісне вираження у числі військовослужбовців, тоннах вибухових речовин та військово-технічного спорядження, в часі, необхідному для того, щоб зосередити і застосувати все це на заданій відстані в обраному місці. Але, на щастя, цей критерій не універсальний, а значить – не єдиний. Він не характеризує, принаймні, ще одну групу найважливіших показників: ефективність і якість цивільного управління військово-політичною сферою міжнародних відносин. Мабуть, найближчим часом ми станемо свідками того, що саме військово-цивільні відносини будуть все більш об'єднувати внутрішньосуспільні та міжнародні відносини, сприяючи не лише глобалізації, а й націоналізації світового соціуму.

Список літератури

1. Подберезкин А. Глобальні процеси та міжнародні відносини (Проект) / А. Подберезкин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nasled.ru/divssa/isdaniya/global_1.
2. Подберезкин А. Росія в глобальному світі: деякі теоретичні аспекти дослідження / А. Подберезкин, Ю. Булатов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/525693>.
3. Малінецький Г. Г. Теорія ризику і безпеки з точки зору нелінійної динаміки і системного аналізу / Г. Г. Малінецький // Міжнародна конференція «Глобальні проблеми як джерело надзвичайних ситуацій». Доповіді та виступи / За ред. Ю. Л. Воробйова. – М.: УРСС, 2000. – С. 216.
4. Торопигін А. В. Економічна глобалізація і проблеми національної та міжнародної безпеки / А. В. Торопигін // Проблеми сучасної економіки. – 2006. – № 1. – С. 12.
5. Подберезкин А. Росія в глобальному світі: деякі теоретичні аспекти дослідження / А. Подберезкин, Ю. Булатов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/525693>.

УДК 330.836:316.324

Филиппова Т. В.

м. э. н., ассистент кафедры менеджмента,

Учреждение образования Брестский государственный технический университет,

Будурян Т. А.

м. э. н., старший преподаватель кафедры менеджмента,

Учреждение образования Брестский государственный технический университет

ТЕХНОГЕННАЯ ЦИВИЛИЗАЦИЯ. ГЛОБАЛИЗАЦИЯ КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ

В современном обществе техногенная цивилизация неотделима от становления капиталистических экономических и общественных отношений. Под техногенной цивилизацией понимается общество, для которого характерно стремление преобразовывать природу в своих интересах, свобода индивидуальной деятельности, определяющая относительную независимость по отношению к социальным группам.

Успехи техногенной цивилизации в области научно-технического прогресса, улучшение жизни людей породили иллюзию, что именно она является оптимальным путем развития человечества. Но во второй половине XX века человечество столкнулось с совершенно новыми беспрецедентными проблемами выживания. Впервые человечество осознало, что способно разрушить само себя, анализируя последствия возможного ядерного конфликта.

По мере развития общества и его технической оснащенности стали проявляться некоторые противоречия между человеком и природой, вылившиеся в наше время в крупные проблемы.

В сфере производства возникла проблема стыковки человека со сложными техническими комплексами. Каждые 10 – 15 лет удваивается объем знаний, устаревают технологии, а на смену приходят принципиально новые, сложной проблемой становится обучение новых поколений.

Очевидно, что универсалии техногенной цивилизации стали непригодными для дальнейшего исторического движения человечества.

Определяя стратегию будущего, следует учитывать радикальные сдвиги, происходящие в самой технической деятельности. Современная техническая деятельность во все большей степени характеризуется не просто традиционной системой – человек – машина, а сложными системными комплексами, где воедино увязаны и технологический процесс с человеко-машинными отношениями, природная экосистема и социокультурная среда, в рамках которой осуществляется новая технология.

Развитие техногенной цивилизации, утверждает Р. Арон, выявляет противоречие – чем больше общество овладевает силами природы посредством техники, тем меньше становится его власть над «собственной судьбой» – это наиболее яркое противоречие исторического развития современной техногенной культуры [1]. Например, для О. Шпенглера очевидно, что цивилизационный процесс благоприятен для развития техники, но губителен для великих творений: искусства, науки, религии, т. е. собственно культуры [2].

Современное состояние цивилизационного развития привело к формированию глобальной цивилизации.

Глобальная цивилизация – современный этап цивилизационного развития, характеризующийся возрастающей целостностью мирового сообщества, становлением единой общепланетарной цивилизации. Глобализация связана прежде всего с интернационализацией всей общественной деятельности на Земле.

Возрастающая интенсивность глобальных взаимосвязей способствует распространению по всей планете тех форм социальной, экономической и культурной жизни, знаний и ценностей, которые воспринимаются как оптимальные и наиболее эффективные для удовлетворения личных и общественных потребностей.

«Современный мир вступает в эпоху турбулентности, поскольку под влиянием глобализации все больше становится целостной системой, оставаясь в то же время, как и прежде, без управления» [3, с. 32 – 43].

XX век истории человечества ознаменован возникновением и углублением глобальных проблем. Глобальные проблемы – это совокупность проблем всего человечества, от решения которых зависит сохранение цивилизации. Они многообразны. К числу наиболее важных относятся следующие: демографическая, сырьевая и энергетическая, экологическая и др.

Мировое сообщество уже фактически стало под влиянием процессов глобализации единой целостной системой, тем не менее оно еще не обрело соответствующих механизмов управления, адекватных этой целостности. И что особенно важно, для реализации такой задачи сегодня нет даже необходимых предпосылок. Поэтому любые попытки управлять глобализацией тщетны, а разговоры об «управляемой глобализации» (тем более управляемой мировым сообществом в целом) – или заблуждение, или же они диктуются иными целями, не имеющими прямого отношения к глобальным процессам.

Регулирование направлено на достижение согласованных действий отдельных частей целого или удержание в определенных границах тех или иных параметров функционирования системы. При этом оно может происходить как стихийно (как, например, в саморегулирующихся системах), так и осознанно (когда дело касается общественных систем, где роль регулятора берет на себя человек) [4, с. 912].

Управление же (в отличие от регулирования) определяется как «процесс воздействия субъекта на объект, направленный на упорядочение, сохранение, разрушение и изменение системы объекта в соответствии с поставленной целью» [4, с. 769].

Для обеспечения эффективного управления любой общественной системой необходимы не только механизмы принятия и реализации управленческих решений, но и соответствующие условия, важнейшими из которых являются [3, с. 32 – 43]: общезначимые для всех основы морали; единое правовое поле, предполагающее наличие системы принятия и исполнения правовых норм, единых для всех субъектов данного социума; обеспечение совместной безопасности; единое экономическое пространство и согласованная финансовая политика в масштабах управляемой системы; общий язык межнационального общения.

На данном этапе глобализации в противоборство оказались вовлечены уже целые государства и другие субъекты международных отношений. И нет, на данный момент, силы, которая могла бы уравновесить это противоборство грозящее самоистреблением. Альтернативой может быть только конструктивный диалог и поиск на этой основе взаимоприемлемых решений.

Если внутри отдельных государств диалог не только возможен, но и может быть конструктивным, то на глобальном уровне диалога и вовсе не получается. Ответ на вопрос, как возможен конструктивный диалог и почему на разных уровнях возможности для его осуществления разные, следует искать в исходных основаниях, на которых только и строится любой диалог [5].

Список литературы

1. Горохов В. Г. Философия науки и техники: учеб. пособие / В. Г. Горохов, В. С. Степин. – М., Изд-во: Гардарики, 2015. – 400 с.
2. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. Всемирно-исторические перспективы [Электронный ресурс] – М.: Мысль, 1998.
3. Вопросы философии / Научно-теоретический журнал под руководством «НАУКА» Президиума Российской академии наук; гл. ред. Б. И. Пружинин. – М., 2013. – № 1. – 191 с.
4. Глобалистика / Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / гл. ред. И. И. Мазур, А. Н. Чумаков; Центр научных и прикладных программ «ДИАЛОГ». – М. – СПб. – Нью-Йорк: «ЕЛИМА», «Питер». – 2006. – 1100 с.
5. Сообщения комиссии 2008 – *Mitteilungen der Kommission: Auf dem Weg zu einer europäischen Strategie für Nanotechnologie*. Brussels: Commission of the European Community (CEC), 2004 г.

УДК 339

Цапій Д. Ю.
студент,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Зовнішня торгівля є основною формою світових господарських зв'язків. Підвищення значення торгівлі в світовій економіці, а також її інтенсивний розвиток обумовлені об'єктивним процесом глобалізації та посиленням взаємозалежності більшості країн світу. Інтенсифікації світового товарообміну сприяв значний прогрес в розвитку міжнародного поділу праці.

У наші часи глобалізація з кожним стає дедалі більшою та набуває неабиякого значення, ринкові відносини та вільна конкуренція поживаються розвиваються, і це штовхає підприємства до пошуків найкращого для себе способу управління із метою майбутнього розвитку та подальшого існування.

Найсуттєвішим впливом цих факторів можна вважати той факт, що в наші дні темпи зростання міжнародної торгівлі в півтора рази перевищують темпи зростання світового виробництва [1]. Це показує наскільки значуща міжнародна торгівля для розвитку країн, їх економік та світової економіки у цілому.

Характерною особливістю 21-го сторіччя є поява та подальший активний розвиток транснаціональних компаній. Саме вони наразі домінують у світовій економіці. У сучасних умовах, що характеризуються значними обсягами вивезення капіталу у вигляді прямих іноземних інвестицій, з'являються нові чинники розвитку міжнародної торгівлі. Посилення ролі вивезення капіталу не тільки не веде до скорочення торгівлі товарами, але і, навпаки, сприяє зростанню міжнародної торгівлі [2].

Інвестиції іноземного капіталу в економіку інших країн здійснюються, як правило, в експортні галузі, що підвищує ступінь спеціалізації цих країн у світовій економіці, веде до зростання поставок їх товарів на світовий ринок. Крім того, сам по собі вивезення капіталу, особливо у підприємницькій формі, тягне засобів виробництва для підприємств, що створюються за кордоном.

Сучасний етап розвитку міжнародної торгівлі визначається особливостями, що характеризують її як одну з найбільш активно розвиваються підсистем світової економіки:

- прискорене зростання зовнішньоторговельної сфери в порівнянні з загальними темпами господарського розвитку країн;
- переважання частки розвинених країн в експорті та імпорті товарів;
- активне розширення і збільшення обсягів зовнішньої торгівлі держав, що входять в інтеграційні економічні об'єднання;
- нерівномірність розвитку зовнішньої торгівлі окремих країн;
- збільшення питомої ваги країн, що розвиваються в міжнародній торгівлі;
- значне розширення номенклатури товарів, що надходять в канали міжнародної торгівлі (диверсифікація міжнародної торгівлі);
- зростання питомої ваги продукції обробної промисловості і скорочення частки сировинних товарів;
- переважання індустріальних країн в експорті промислових товарів [3].

У кінці 90-х років 20-го сторіччя й початку 00-х 21-го домінуючі позиції на світовому ринку торгівлі зайняли технологічні фірми такі як: «Apple», «Samsung», «IBM», «Microsoft». У наші тенденція зберігалася. На ринку домінують технологічні підприємства, автомобільні концерни та інші фірми, які виробляють техніку.

Провідними є країни, у межах яких у післявоєнні роки відбулася науково-технічна революція, серед таких країн виділяються Японія та США. Це й не дивно. За всю історію людства домінантними були країни з більш розвиненими технологіями. Особливої актуальності це набуло звісно у 21-му сторіччі, коли технології «вторглися» у наші життя.

Наразі зі своїми технологіями є успішні Японія й США, Німеччина славиться своїми автомобілями.

Наступною тенденцією я виділив жагу до інформації. Хто володіє інформацією в наші часи – володіє ринком. Усі компанії та держави женуться за нею. І СМІ набули неабиякої значущості та популярності в наші дні.

У сьогоднішній «розмилися» рамки між країнами. Це зробили компанії, які прагнуть стати транснаціональними. Вони так би мовити «розростаються» із однією країною до іншої, наче пухлина, із метою заволодіти ринком та максимізувати свій прибуток. Компанії проводять багато невидимої роботи, шукаючи країни, міста, ринки, де б найвигідніше розмістити свій філіал або завод. І я впевнений, що надалі ці рамки продовжать «розмиватися», бо компанії можуть виступати проти волі рідної країни. І як би не хотів Трамп, «Apple» чи «Ford», чи «Chrysler» не перенесуть всі свої заводи в США.

Також у 21-му сторіччі набули популярності об'єднання між країнами. Ці союзи, наприклад як європейський, відомі й могутні й зараз. Однак, на мою думку, перспективи досить туманні. Разом із обранням Трампа можна сказати розпалася NAFTA. Нещодавній BRExit також може слугувати тривожним дзвіночком. І хто знає чи буде тенденція зі вступом до різних світових організацій продовжуватись, чи вже за 15 – 20 років від них нічого не залишиться.

У міжнародній практиці всі країни світу поділяються на три основні групи: розвинені країни з ринковою економікою, країни з перехідною економікою і країни, що розвиваються.

Відповідно до класифікації дослідницької служби МВФ 29 країн відносять до розвинених, стільки ж до перехідних, 125 – до країн, що розвиваються.

На частку розвинених країн припадає 56,3 % світового ВВП і 75,1 % світового експорту товарів і послуг. У них проживає всього 15,4 % населення світу. Країни, що розвиваються охоплюють 78 % жителів планети, виробляють тільки 37,6 % світового ВВП, експортують всього 20,3 % світового обсягу товарів і послуг. Серед розвинених країн лідер США, частка яких в світовому ВВП становить 21,4 % світового; серед країн, що розвиваються – КНР, ВВП якої – 12,1 % світового. Росія зберігає лідерство лише серед країн з перехідною політикою. На частку Російського ВВП припадає 2,6 % світового, громадяни Росії складають всього 2,4 % населення планети. Серед країн з перехідною економікою більш динамічно розвивається зовнішня торгівля Китаю, що дозволило країні увійти в десятку найбільших торгових держав світу [4].

Як свідчать факти, в структурі світового господарства досить чітко проглядається центр і периферія.

Ієрархічна структура світового господарства не означає раз і назавжди даного розподілу місць. Відбувається процес поступового проникнення окремих країн периферії до центру. Серед них помітно виділяються так звані нові індустріальні країни Південно-Східної Азії (Південна Корея, Тайвань, Сінгапур та ін.) І деякі країни Латинської Америки (Бразилія, Аргентина), що стоять на порозі вступу в групу індустріально розвинених країн.

Отже, у даний час зовнішня торгівля невід'ємна частина розвитку національної економіки, жодна країна не може успішно розвиватися без накладених зовнішньоекономічних зв'язків. Для багатьох країн світу зовнішня торгівля – фактор економічного зростання. Розвиток міжнародної торгівлі перебуває під значним впливом чинників економічного, науково-технічного, політичного характеру, що поступово трансформує її структуру як географічну, так і товарну.

Список літератури

1. Письмаченко Л. М. Досвід державного регулювання зовнішніх економічних відносин у країнах із розвинутою ринковою економікою / Л. М. Письмаченко // Державне будівництво. – 2007. – № 1 (2). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1%282%29_60.
2. Бондарчук В. В. Розрив в економічному розвитку країн ЄС як фактор дестабілізації розвитку регіону / В. В. Бондарчук. – 2015. – С. 23 – 26.
3. Козак Ю. Г. Економіка зарубіжних країн: навч. посібник. Видання 4-е, перероб. та доп. / Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, С. Н. Лебедева та ін. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013. – 292 с.
4. Гужва Е. Г. Мировая экономика: учебное пособие / Е. Г. Гужва, М. И. Лесная, А. В. Кондратьев, А. Н. Егоров; СПбГАСУ. – СПб., 2009. – 116 с.

СЕКЦІЯ 3 ||| **ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ**
SECTION 3 ||| **ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY**

УДК 338.342

Бойко А. О.

к. е. н., доцент кафедри економічної кібернетики,
Сумський державний університет,

Боженко В. В.

к. е. н., доцент кафедри економічної кібернетики,
Сумський державний університет

Маркін О. О.

аспірант,
Сумський державний університет

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ**

Отримавши значне поширення в ХХІ столітті серед науковців та економістів-практиків Концепція сталого розвитку України, яка трансформувалась у відповідну стратегію [1], обумовила пошук комплексних інструментів забезпечення поступального економічного зростання держави. Державна антикорупційна політика в Україні на даний час, напевно виступає найбільш комплексним інструментом, який спроможний здійснити позитивний соціально-економічний ефект. Корупція, яка пронизує всі ланки суспільних та економічних відносин в Україні спричиняє такі деструктивні ефекти, як: ухилення від сплати податків, контрабанда, незаконне використання земель сільськогосподарського призначення, виведення коштів за кордон, тіньові валютні операції та інше. Виходячи з цього, тільки раціональна побудова результативної державної антикорупційної системи в Україні спроможна створити підґрунтя для сталого економічного розвитку.

Зазначимо, що на нашу думку, ефективна державна антикорупційна системи України повинна включати три складові:

1. Організаційно-інституційна, тобто сукупність органів державної влади, які задіяні в процесі виявлення та протидії корупції.

2. Нормативно-правова, тобто набір законів, розпоряджень, положень державних органів влади з приводу виявлення та покарання протиправних корупційних вчинків.

3. Методична, тобто інструментарій оцінювання ефективності діяльності державних антикорупційних органів, а саме система показників та методик, які дозволяють встановити результативність діяльності відповідних державних інститутів в сфері протидії корупції. Дана складова важлива з точки зору формування подальших тактичних та стратегічних планів вирішення виявлених проблем.

Отже, розглянемо кожен зі складових окремо. Успішність проведення антикорупційних заходів перш за все залежить від управлінської складової, а саме системи незалежних та неупереджених органів влади, скоординована діяльність яких дозволить вчасно запобігати та протидіяти випадкам корупції в системі державної влади та місцевого самоврядування. Суб'єктів, яких держава уповноважує реалізовувати комплекс заходів щодо боротьби з корупцією, ієрархічно доцільно поділити на три рівні:

І рівень: органи державної влади, що мають делеговані повноваження у сфері запобігання та протидії корупції (Комітет з питань запобігання і протидії корупції при Верховній Раді України, Національна рада з питань антикорупційної політики при Президенті України, Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики при Кабінеті Міністрів України, Служба безпеки України, Державне бюро розслідувань).

II рівень: спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції (Національна поліція, органи прокуратури зі Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції).

III рівень: суб'єкти, що мають повноваження запобігати та протидіяти корупції (органи державного управління, органи державної влади та місцевого самоврядування, суб'єкти корпоративного сектора, громадяни та їх об'єднання).

Основні зміни в організаційно-управлінському забезпеченні у сфері запобігання та протидії корупції пов'язані з прийняттям Антикорупційної стратегії на 2014 – 2017 рр. [2] та низки антикорупційних законів, метою яких є зниження рівня корупції на різних рівнях державної та місцевої влади та сферах суспільного життя, відновлення довіри населення до інститутів влади, підвищення інвестиційної привабливості України та загалом створення умови для переходу нашої держави на модель стійкого соціально-економічного зростання. У рамках визначеної мети, починаючи з 2014 р. здійснює роботу такі органи антикорупційного управління як Національне антикорупційне бюро України та Національне агентство з питань запобігання корупції.

Таким чином, справедливо зауважити, що організаційно-інституційна побудова державної антикорупційної системи доволі розгалужена зі значною кількістю служб, відомств, бюро та інших організацій, які в силу власних повноважень займаються антикорупційною діяльністю в тому чи іншому секторів суспільно-політичної та економічної діяльності державних службовців, підприємців і населення.

Нормативно-правове забезпечення антикорупційної діяльності з кожним роком удосконалюється та розширюється. Даний аспект антикорупційної системи вимагає тільки доопрацювань в розрізі посилення рівня відповідальності корупціонерів та ступеня покарання за скоєні протиправні дії. Крім того, актуальним залишається питання дотримання та повноцінного виконання норм зазначених в законах, розпорядженнях та постановах відповідних державних органів.

Комплексний методичний інструментарій оцінювання ефективності діяльності державної антикорупційної системи України відсутній. Діяльність державних органів, які задіяні в протидії корупції оцінюють за допомогою абсолютних показників про кількість злочинів та відносних показників структури злочинів. Також використовують динамічний аналіз для визначення прогресу в діяльності відповідної служби в часовому просторі. Справедливо зауважити, що даний інструментарій не спроможний сформулювати об'єктивну оцінку рівня ефективності діяльності антикорупційної системи в Україні. Основним критерієм ефективності системи повинні виступати не кількісні показники, а результативні характеристики, такі як: швидкість розкриття справи, час на винесення судового рішення, ступінь покарання злочинців, обсяги відшкодування збитків державі, які будуть розглядатись не окремо, а в певній взаємодії.

Таким чином, справедливо зробити висновок, що трансформація системи державної антикорупційної діяльності здійснюється, в своїй більшості, не якісно, а кількісно. Зростає чисельність державних службовців та органів, які повинні протидіяти проявам корупції, фінансуючись при цьому з державного бюджету країни. Ускладнюється нормативно-правова база економічного законодавства направлена на підвищення штрафних санкцій, що ще більше стимулює економічних агентів вдаватись до корупційних схем. Збільшується розрив між доходами населення, що спричиняє міграцію трудової сили.

Список літератури

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

2. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 рр.: Закон України № 1699-VII від 14.10.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.

УДК 332.1(043.2)

Гуцало Н. В.

магістр,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Недбалюк О. П.

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

СУЧАСНИЙ СТАН СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

Головним пріоритетом соціально-економічного становлення України є модернізація структури економіки та забезпечення відповідних темпів її зростання. Ефективна структура економіки, яка відповідатиме соціально-орієнтованій моделі економічного зростання і ґрунтуватиметься на використанні як конкурентних переваг країни у світовому поділі праці, так і економічних переваг кооперації, стане гарантом незалежності країни і запорукою її динамічного розвитку [1].

Дослідженню проблематики з визначення структури економіки України присвячено значне коло досліджень вчених, зокрема Я. Жаліло, В. Геєць, Є. Лібанова, Н. Скірка, І. Крючкова, А. Чухно та ін. Але разом з тим, незважаючи на значне число публікацій, важливим є комплексне врахування структури економіки сучасної України з визначенням основних завдань її реформування.

Структура економіки відрізняється неоднорідністю, має певну пропорційність між складовими її елементами. Структурні зрушення є результатом якісних перетворень в економіці і характеризують зміни, що відбуваються в структурі будь-якої економіки, в тому числі і України.

Поняття структури економіки країни доволі широке та складне і визначається співвідношенням взаємозв'язків та взаємозалежностей між елементами національної економічної системи в процесі їх розвитку [1, с. 34]. Основними показниками структури економіки, які відображають глибину і складність змін у виробництві, у сфері розподілу і споживання, є макроекономічні показники та їх динаміка. Структурний аналіз має велике значення в дослідженні структурних зрушень. Він проводиться на основі даних часових рядів окремого показника (зміна в часі), і структурних відмінностей з використанням даних за кількома показниками за фіксований момент часу (відмінності між показниками). Так, в рамках статті можемо навести існуючу галузеву структуру економіки України за 2014 – 2017 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Галузева структура економіки України, 2014 – 2017 рр.

Показник	2014 р.		2015 р.		2016 р.		I півріччя 2016 р.		I півріччя 2017 р.	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%
ВВП у фактичних цінах	1586915	100,0	1988544	100,0	2383182	100,0	990961	100,0	1240859	100,0
Сільське господарство	161145	10,2	239806	12,1	104561	4,4	45025	4,5	47981	3,9
Промисловість	331833	20,9	331833	16,7	416059	17,5	331833	33,5	235528	19,0
Торівля	273989	17,3	273989	13,8	331832	13,9	273989	27,6	182236	14,7
Послуги	245330	15,5	277680	14,0	330863	13,9	277680	28,0	198727	16,0
Інші галузі	574618	36,2	865236	43,5	119967	50,3	62434	6,3	576387	46,5

За даними Держкомстату [3] можна зробити висновок, що в 2016 р у зв'язку з кризою ліквідності, ВВП в Україні мав значний темп зниження (значення менше 100 %, зниження відмічено на позначці 58,4 %). За I півріччя 2017 р. відносно аналогічного показника

І півріччя 2016 р. відмічено позитивне зростання на 25,2 %, що характеризуються найбільшим темпом зростання за 2014 – 2017 рр. Макроекономічною проблемою є низька структура сільського господарства, зокрема в 2016 р. – 4,4 %, яка збереглась і до I півріччя 2017 р. Різке падіння формується і за структурою послуг, що цілком пов'язано із уповільненням економічного зростання в кінці 2016 р. Це викликає тривогу у політиків і економістів, на думку яких зростання нижче 5 % не дозволяє забезпечувати стійкість соціально-економічного розвитку країни.

Відбувається відновлення виробництв традиційного українського експорту (переробна промисловість, добувна промисловість) при уповільненому відновленні металургійного виробництва, що пов'язано з низьким попитом на метал і погіршенням світової кон'юнктури цін. Спостерігалось активне зростання виробництва транспортних засобів (в основному за рахунок автомобілебудування (15,8 %), який, втім, близький до вичерпання. Разом з тим у виробництві продукції інвестиційного попиту (будівельні матеріали, машини, електрообладнання, електронне та оптичне обладнання) спад в структурі не подоланий – в 2016 – 2017 рр. воно знижене на 0,23 % відносно 2014 р.

Зберігається значний відтік капіталу, що перевищує його надходження. Знижується рівень безробіття, що є важливим фактором нестабільності. Тому він також вказує на відсутність реальних структурних зрушень в країні. Модернізація передбачає відставання зростання зайнятості від економічного зростання, і тому економічне відновлення відбувається на тлі досить тривалого збереження високого безробіття. Разом з тим формується налаштованість значної частини освічених верств населення на від'їзд з країни. Причому мова йде не про формальну зміну місця проживання. Все більше число українців прагне лікуватися і вчитися за кордоном, купувати там нерухомість, відправляти на навчання і потім на постійне проживання своїх дітей. Це стратегічно вкрай небезпечно, оскільки означає, що якісний платоспроможний попит на освіту і охорону здоров'я буде йти з України, а хороші університети та клініки є там, де на них є зростаючий попит.

В даний час проблеми економіки України, в цілому залежать від структурних перетворень. На сьогодні простежується формування контурів нових технологічних і соціально-економічних реалій. Структурні перетворення економіки країни, на наш погляд, повинні базуватися на наступних позиціях:

- підвищення питомої ваги в структурі економічних високотехнологічних виробництв, забезпечення виходу на зовнішні і внутрішні ринки сучасної конкурентоспроможної продукції в ключових галузях економіки (машинобудування, сільське господарство, харчова та легка промисловість та ін.), що буде обумовлювати зниження імпортозалежності і формування експорту товарів та послуг з високим рівнем ВВП;

- подальший розвиток інформатики, глобальних мереж і телекомунікацій як перспективних напрямків, нано- та біотехнологій, генної інженерії, науки та освіти як галузей генерування сучасної інформації та знань, як основи інноваційної економіки;

- вдосконалення системи державного регулювання структурних змін в економіці країни.

Можна зробити висновок, що формування оптимальної структури економіки України має бути одним із головних пріоритетів державної економічної політики з урахуванням світового досвіду структурного реформування.

Значимість структурних перетворень в економіці України обумовлена тим, що з потенційної стратегії розвитку – модернізаційна стратегія на інноваційній основі, яка спирається на інституційну реформу, на здоровій конкуренції як рушійній силі ринкового механізму, державному регулюванні, є найбільш прийнятним і оптимальним напрямком розвитку в сучасних умовах.

Список літератури

1. Скірка Н. Я. Структурні зміни в економіці України та стратегічні напрями державного регулювання / Н. Я. Скірка // Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. – 2013. – № 4. – С. 34 – 37.

2. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки [Електронний ресурс] / А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.] ; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2012. – 104 с. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>. – Назва з екрана.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Назва з екрану.

УДК 338.432:631.147

Козак К. В.

аспірантка кафедри адміністративного менеджменту
та альтернативних джерел енергії,
Вінницький національний аграрний університет

ЗЕЛЕНИЙ БІЗНЕС ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗЕЛеної ЕКОНОМІКИ

Враховуючи вплив останньої економічної кризи, структурні проблеми в економіці України стають все більш очевидними. Зниження ринкових цін безпосередньо вплинули на українських виробників та експортерів. Ще одним значним викликом є ресурсомістке й екологічно шкідливе виробництво, особливо в галузях важкої промисловості. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України визнає необхідність економічної структурної адаптації в напрямку енергоефективного та ресурсозберігаючого виробництва. Однак розробникам політики не вистачає необхідних експертних знань і можливостей для створення інструментів, організаційних структур і законодавчої бази з метою інституціоналізації зеленого бізнесу та зеленої економіки в Україні в цілому [3].

Перехід на світовому рівні до технологій та методів, які є менш екологічно шкідливими, було визнано життєво важливим для забезпечення подальшого розвитку людства та отримав назву зелена економіка. Прийняття та впровадження екологічних норм, підвищення цін на енергоносії та сировину стимулювали технологічне оновлення галузей, спрямоване на скорочення свого негативного впливу [2]. Одночасно ці процеси призвели до динамічного та стрімкого зростання кількості компаній, що пропонують товари і послуги, які дозволяють збільшити ефективність використання ресурсів, покращення поводження із відходами та мінімізацією шкоди навколишньому середовищу [6]. Ці підприємства з'явилися в усіх секторах економіки, і згодом стали називатися «сектором екологічних товарів та послуг» або «зеленим бізнесом».

Світовий досвід та практика господарювання свідчать, що саме зелений бізнес є однією із рушійних сил економічного розвитку, ефективним засобом структурної перебудови, подолання диспропорцій на окремих сегментах ринку, активізації інноваційної діяльності, розвитку конкуренції, утворення нових робочих місць і зниження безробіття. Утворення сприятливих умов для розвитку зеленого бізнесу зумовлює необхідність зміни методів і форм управління цим процесом, удосконалення й узгодження функцій управління ним на всіх рівнях [1].

На противагу традиційному веденню бізнесу, зелений бізнес ґрунтується на екологічно сприятливих методах ведення підприємницької діяльності. Зелений бізнес є новою формою діяльності в економічній сфері, що набуває дедалі більше актуальності та розвивається швидкими темпами [5]. Цей інструмент зеленої економіки передбачає також застосування зелених технологій та формування екологічної свідомості споживачів та виробників, що є головною відмінністю цього виду бізнесу від інших комерційних видів діяльності.

Таким чином, зелений бізнес має не тільки екологічне спрямування, але передбачає наявність трьох аспектів: екологічного, економічного та соціального, які характеризують його з різних сторін. Впровадження зеленого бізнесу в Україні сприятиме вирішенню багатьох еколого-економічних проблем, що нині стримують економічне зростання в країні. Становлення цього напрямку є перспективою підприємництва і може принести ряд економічних вигод [4].

Опираючись на статистичні дослідження українських науковців можна стверджувати, що розвиток і впровадження зеленого бізнесу є шляхом розв'язання великої кількості проблем. В першу чергу зелений бізнес як інструмент зеленої економіки значно підвищує загальну інвестиційну привабливість за рахунок його застосування в суміжних галузях, тим самим значно збільшуючи загальну рентабельність і ефективність різних технологій використаних в процесі діяльності.

Просування зеленого бізнесу буде найбільш ефективним в разі державного регулювання та стимулювання даного виду підприємницької діяльності. Такі кроки можуть призвести до довгострокових позитивних зрушень.

Список літератури

1. Зелений офіс: з турботою про довкілля, з вигодою для бізнесу [Електронний ресурс] / Портал Української мережі Глобального договору ООН. – Режим доступу: <http://www.globalcompact.org.ua>.

2. Принципи Глобального договору ООН [Електронний ресурс] / Портал Української мережі Глобального договору ООН. – Режим доступу: <http://www.globalcompact.org.ua>.
3. Эффективный «зелёный бизнес» [Електронний ресурс] / Портал Аудиторской фирмы «Юнитс Консалтинг Лтд». – Режим доступу: <http://www.accounting-ukraine.kiev.ua>.
4. Шевцов А., Земляний М., Рязова Т. Нетрадиційні та відновлювальні джерела енергії в Україні у світлі нових європейських ініціатив [Електронний ресурс] / Портал Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.old.niss.gov.ua>.
5. Рамкова програма партнерства Уряду України – ООН на 2012 – 2016 роки [Електронний ресурс] / Портал Організації Об'єднаних націй в Україні. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua>.
6. Energy union [Electronic source]. – Access mode : <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/03/conclusions-energy-european-council-march-2015>.

УДК 636.2.034:338.2

Коломієць О. П.

аспірантка кафедри маркетингу, підприємництва і організації виробництва,
Харківський національний аграрний університет ім. Василя Васильовича Докучаєва

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У МОЛОКОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ

На даному етапі розвитку для України є досить актуальним питання виробництво конкурентоспроможної продукції, яка відповідає міжнародним стандартам якості та забезпечує економічну безпеку держави. Ефективно побудована система управління інтеграційними процесами та висока кваліфікація працівників в подальшому забезпечать підвищення ефективності функціонування молокопродуктового підкомплексу, що в кінцевому результаті дасть змогу максимізувати позитивні та мінімізувати негативні результати діяльності та узгоджувати стратегічні цілі.

Виходячи з того, що виробництво, переробку молока та подальшу реалізацію молочних продуктів неможливо розглядати окремо, оскільки забезпечення успішного розвитку ринку молока обумовлено взаємовідлагодженням їх функціонуванням задля формування цілісної структури, тому необхідно розглядати молокопродуктовий підкомплекс в цілому. На сьогодні, співпраця молокопереробної промисловості з торгівлею достатньо ефективна (враховуючи також, що частина молочної продукції реалізується переробниками через власні торгові точки), та частина молочного продуктового ланцюга, де реалізуються відносини між виробниками молока та підприємствами з його промислової переробки, є більш проблематичною.

Досвід зарубіжних країн свідчить, що інтеграція в молочній галузі – це об'єктивний процес, пов'язаний з необхідністю підвищення ефективності товарного виробництва та конкурентоспроможності молочної продукції як на внутрішньому, так і на світовому ринках. У молокопродуктовому підкомплексі інтеграційні процеси мають ґрунтуватися на спільній економічній зацікавленості виробників та переробників молока та формуватися на основі взаємовигідної партнерської співпраці [3]. Так, розвитку взаємовигідних інтеграційних відносин у системі «виробництво – переробка молока» сприятимуть формуванню кооперативів. Оскільки в умовах конкуренції ринкового середовища товаровиробники змушені шукати нові ринки збуту, щоб забезпечити прибуткову діяльність.

Таким чином, на фоні негативних тенденцій у галузі молочного скотарства виробники почали інтенсивніше відстоювати свої інтереси та інтереси галузі в правовому полі, в налагодженні ефективного діалогу з законодавчою і виконавчою владою, і також у пошуку нових резервів прибутковості. У 2016 господарства почали об'єднуватися та засновали перший прототип молочного кооперативу [1]. Свою роботу ТОВ «Перший молочний кооператив» розпочав у вересні 2016 року. На даний момент воно об'єднує 27 ферм, які продають 8500 тонн молока в місяць, 70 % молока – екстрагатурку. На сьогоднішній день «Перший молочний кооператив» веде два види діяльності – об'єднання невеликих господарств для продажу молока як трейдер і ведення перемовин з переробниками молока від імені господарств-членів АВМ». Підприємство збирає молоко в невеличких господарствах, в яких до 6 тон молока, та продає весь обсяг молока. Це дає йому змогу продавати молоко переробнику по єдиній ціні незалежно від його кількості [2].

Створення інтегрованих об'єднань шляхом об'єднання зусиль виробників та переробників молока має на меті формування конкурентних переваг під час реалізації молока та молочних продуктів на внутрішньому, а особливо на зовнішньому ринку. Так, інтегроване об'єднання в молокопродуктовому підкомплексі має сильні та слабкі сторони, але формування ефективної стратегії виробничо-господарської діяльності, масштаби виробництва допоможуть знизити кількість слабих сторін такого об'єднання.

Позитивний ефект від створення ефективних інтеграційних формувань, об'єднаних спільним економічним інтересом на засадах взаємовигідного партнерства, є єдиним напрямом виходу молочного сектору із затяжної кризи. Розвиток інтеграції сільськогосподарських підприємств, що займаються виробництвом молока, із підприємствами молочної промисловості принесе позитивні результати як для розвитку молочного бізнесу, так і для вітчизняної економіки в цілому [4].

Список літератури

1. Господарська діяльність групи компаній «ТЕРРА ФУД» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://terrafood.com.ua>; akzd.com.ua; bmk.com.ua; tulchinmeat.com.ua; interfood.com.ua; prodoptima.com.ua; www.tulchinka.ru.
2. Інтеграція у молочному скотарстві сьогодні. Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.info>.
3. Тимофіїв Т. Ю. Развитие интеграционных процессов в молокопродуктовом подкомплексе / Т. Ю. Тимофіїв // Новый университет. Серия «Экономика и право». – 2013. – № 11 (33). – С. 18 – 22.
4. Янишин Я. Розвиток інтеграційних процесів як засіб підвищення ефективності функціонування молокопродуктового підкомплексу АПК / Я. Янишин, Т. Тимофіїв // Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. – Львів : ЛНАУ, 2013. – С. 145 – 148.

УДК 353.2

Косымбаева Ш. И.

докторант,

Казахский агротехнический университет им. Сакена Сейфуллина

ОБЪЕКТ И ЗНАЧЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ СЕЛА

Социальная инфраструктура села – это комплекс отраслей объектов, деятельность которых направлена на создание условий для жизненного воспроизводства и формирования сельских трудовых ресурсов – образование, здравоохранение, культура искусство, спорт, торговля, общественное питание и коммунальное хозяйство, пассажирский транспорт, бытовое обслуживание, связь и т. д. [1].

По мнению Ларионовой Н. И. социальная инфраструктура села, является важнейшей политэкономической категорией, представляющей собой систему отношений, возникающих в результате экономических и социальных преобразований в условиях рыночной экономики, при которой образуется механизм интеграции отраслей и подразделений национального хозяйства по удовлетворению базовых потребностей, обеспечивающих достойную жизнь и творческое развитие сельского населения [2].

В зависимости от характера потребностей, удовлетворяемых социальной инфраструктурой села, выделяют три группы отраслей:

– отрасли, удовлетворяющие физиологические потребности, к которым следует отнести бытовое обслуживание населения, жилищно-коммунальное хозяйство, розничную торговлю, общественное питание, пассажирский транспорт и связь по обслуживанию населения;

– отрасли социальной инфраструктуры, удовлетворяющие социальные потребности населения: здравоохранение, физическая культура и спорт;

– отрасли, удовлетворяющие духовные потребности: народное образование, культура.

Каждая отрасль социальной инфраструктуры выполняет конкретные функции, являющиеся ее подфункциями. Все элементы социальной инфраструктуры села выполняют определенную специфическую, неповторимую роль в реализации их целевой функции, заключающейся в создании благоприятных условий жизни населения. Критерием отнесения отраслей к социальной инфраструктуре предлагается считать их функциональное назначение в процессе непосредственного удовлетворения потребностей человека. Взаимодействие

взаимодополняемость различных отраслей этой сферы образуют целостную систему. Только совокупность отраслей или их комплекс с внутренними взаимосвязи межотраслевыми взаимодействиями может рассматриваться как социальная инфраструктура.

В своей работе Оразгулов Р. К., определил социальную инфраструктуру села как комплекс материальных и нематериальных удовлетворения личных потребностей, обеспечения жизнедеятельности и интеллектуального развития сельского населения, главным образом направленных на расширенное воспроизводство его человеческого потенциала и высокое качество жизни.

Также социальную инфраструктуру разделяют на следующие объекты: торговля общепит; жилищно-коммунальное хозяйство; здравоохранение; физкультура и спорт, отдых; экологическая безопасность; бытовое обслуживание; транспорт связь, энерго, тепло, водоснабжение; социальная защита; образование и квалификация; культура и искусство [3].

Таким образом, как было отмечено выше, выделение социальной инфраструктуры в качестве самостоятельного объекта исследований не только продолжает сохранять актуальность, но и приобретает особую значимость в связи с резкой дифференциацией людей по социальным показателям. Отрасли социальной инфраструктуры следует рассматривать отдельно в структуре национального хозяйства, поскольку предоставляемые ею услуги удовлетворяют первоначальные потребности людей. Исследование социальной сферы села имеет длительную историю как в отечественной, так и в зарубежной практике, но так как процесс регулирования многих инфраструктурных секторов имеет постоянно изменчивый характер, и проблемы в это секторе постоянно увеличиваются, то тематика исследований в данном направлении имеет тенденцию на расширению.

Список литературы

1. «Рекомендации по регулированию занятости населения и развитию сельской социальной инфраструктуры». А.: Казахская академия сельскохозяйственных наук. Казахский НИИ экономики и организации АПК, 1996. – С. 25 – 26.
2. Ларионова Н. И. Социальная инфраструктура села в условиях рыночных отношений: дис. ... канд. эконом. наук : 08.00.01 / Нина Ивановна Ларионова. – Ч.: ЧГУ им. И. Н. Ульянова, 1998. – С. 9 – 12.
3. Оразгулов Р. К. Организационно-экономические механизмы развития социальной инфраструктуры в аграрном секторе (на примере материалов Карагандинской области): дис. ... канд. эконом. наук : 08.00.05 / Расул Кабдоллаулы Оразгулов. – КазЭУФМТ, 2009. – С. 7 – 8.

УДК 351

Лесюк В. С.

студент 3 курсу,

Полтавська державна аграрна академія

ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

Сучасний період розвитку людського суспільства приніс розуміння того, що демократична, правова держава може вирішувати основні завдання лише за наявності розвиненої системи самоврядування.

Згідно ст. 140 Конституції України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [5].

У Законі України «Про місцеве самоврядування» у ст. 2 подається дещо видозмінене визначення самоврядування. Так, згідно цього Закону, місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [6].

Таким чином, прийняття Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» стимулювало розвиток самоврядної влади в сільській місцевості, запровадження новітніх моделей залучення громадян до розв'язання проблем територій.

Місцеве самоврядування відіграє важливу роль у реалізації одного з головних завдань сьогодення – об'єднання в одне ціле інтересів держави, суспільства та особистості, оскільки головна мета та сутність місцевого самоврядування полягає в тому, щоб на рівні кожної окремо взятої особистості здійснювати гармонізацію прав і свобод людини та громадянина з інтересами держави та суспільства. Саме тому, ми вважаємо, що місцеве самоврядування відповідає ідеям сучасної демократичної правової соціальної держави, найвища цінність якого – людина, її права і свободи.

Особливого значення набуває проблема взаємодії держави та місцевого самоврядування, осмислення теоретичних і правових аспектів взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з позицій наукового аналізу, співвідношення держави та суспільства, правової держави та громадянського суспільства [8, с. 127; 9, с. 80].

Необхідно зазначити, що місцеве самоврядування є об'єктивним явищем життя суспільства, однією з форм його самоорганізації. Держава, як і місцеве самоврядування, є однією із форм соціального життя суспільства та однією із форм самоорганізації.

Згідно ст. 2 Закону України «Про органи самоорганізації населення», органи самоорганізації населення – представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань, передбачених цим Законом [7].

Історичний аналіз досліджуваного питання безпосереднім чином пов'язаний з виявленням основних параметрів співвідношення державних і самоврядних структур, їх взаємодії в процесі становлення і розвитку держави, його виділення з суспільства і функціонування як щодо самостійного багатопланового соціального явища.

Самоорганізація населення є важливою частиною дієвого залучення населення, в процес обговорення місцевого розвитку, планування, прийняття рішень з актуальних питань, моніторингу виконання рішень є основною характеристикою демократизації системи державного управління на всіх її рівнях і ключовою частиною розвитку громадянського суспільства в цілому.

Органи самоорганізації населення, сприяють підвищенню активності населення до участі в місцевому управлінні та вирішенні соціальних питань громади. Самоорганізація створюється тільки від ініціативи жителів територіальної громади.

У країнах Європейського Союзу практикується демократична форма взаємодії влади та населення. За допомогою цього здійснюється участь населення у системі управління країною на різних рівнях, а також забезпечується підвищення соціального потенціалу громадян, в сфері самоорганізації.

Місцеве самоврядування як одна з форм самоорганізації населення існувало далеко не завжди. Сучасне місцеве самоврядування є результатом складного та довготривалого процесу пошуку компромісів, узгодження інтересів суспільства в особі територіальних громад та держави.

Громада – група людей, які проживають на одній території та стикаються з однаковими проблемами розвитку. Наприклад, це – мешканці багатоповерхового будинку; мешканці однієї вулиці в населеному пункті або в місті; люди, які проживають в одному мікрорайоні міста; мешканці одного села, тощо [3, с. 7].

Законодавство України не містить переліку функцій територіальної громади, а закріплює тільки галузеві напрями діяльності органів місцевого самоврядування та відповідні повноваження. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» повністю ігнорує мешканців самоврядних одиниць як суб'єкта управлінської діяльності, що суперечить конституційній нормі щодо первинності територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування. Аналіз змісту законопроектів, зареєстрованих Верховною Радою України з питань місцевого самоврядування, також свідчить про відсутність визначення напрямів та видів діяльності територіальної громади.

Визнання територіальної громади суб'єктом місцевого самоврядування, наділення її відповідними правами та обов'язками, майном та фінансами потребує закріплення за нею статусу юридичної особи публічного права, що відповідає європейській практиці визначення юридичного становища місцевих громад як публічно-правових корпорацій.

Рушійною силою самоорганізації громади є лідер. Щоб стати лідером громади, людині недостатньо всього лише знаходитися попереду інших людей в громаді – повинні також бути люди, які навмисно і свідомо рухаються по його стопах, наслідуючи приклад його лідерства і діючи відповідно до його перспективних задумів.

Лідер громади – це особистість, яка, поставивши перед собою ціль, знаходить кошти і створює громаду, здатну її досягти. Всі відносини, що залежать від лідера, є лише інструментальними причинами; він залишається розумом всього того, що відбувається всередині належного йому контексту, економічним стратегом засобів досягнення мети.

Автором визначено еволюцію поглядів на поняття «лідерство» (рис. 1).

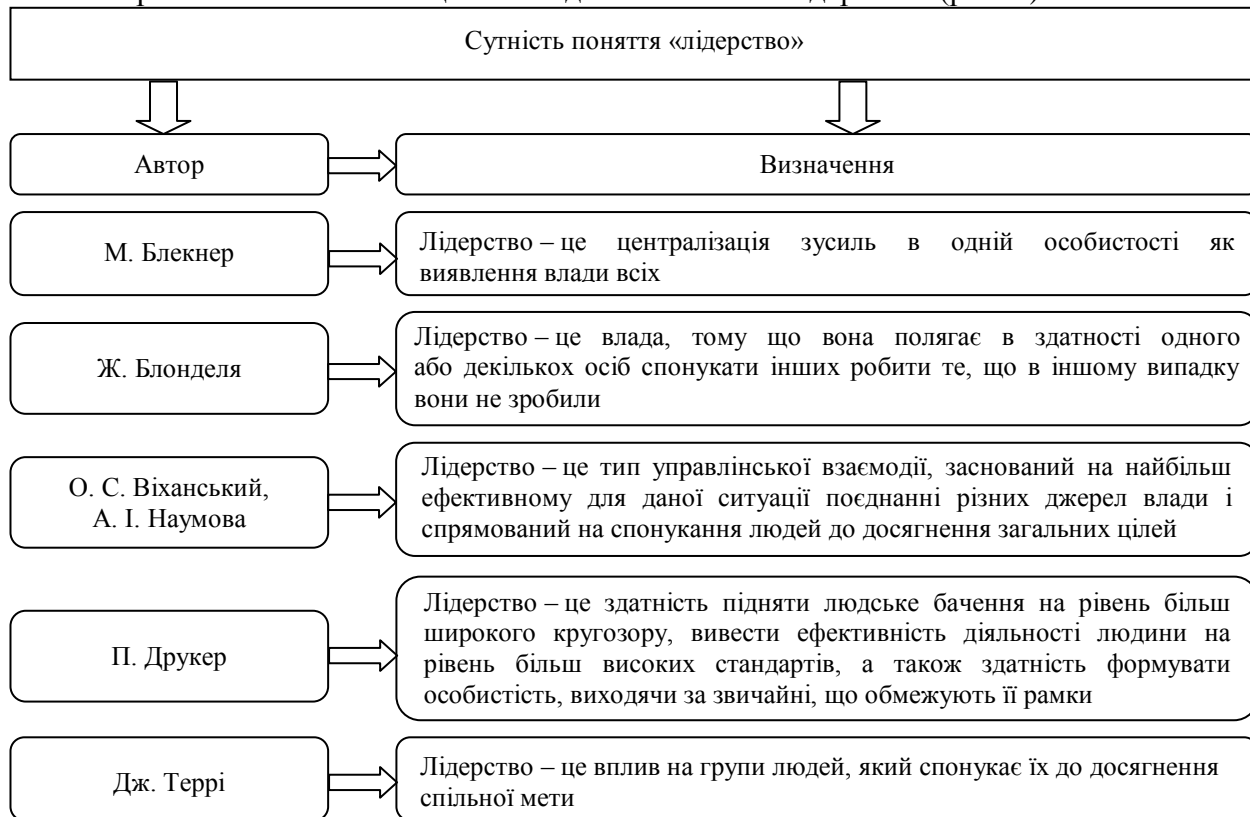

Рис. 1. Еволюція поглядів на поняття «лідерство»

Джерело: узагальнено автором за даними [1, с. 183; 2, с. 74; 4, с. 321]

Таким чином, лідерство – це вплив, тобто здатність набувати послідовників. Лідерство пов'язано з впливом на членів громади, які повинні слідувати за лідером. Якщо лідер не в змозі впливати на інших членів громади, то громада не піде за ним.

Список літератури

1. Бендер П. Лідерство зсередини / П. Бендер, Е. Хеллман. – Мн.: Попурі, 2005. – 218 с.
2. Блондель Ж. Политическое лидерство. Психология и психоанализ власти / Ж. Блондель. – Самара: Бахрах, 1999. – 183 с.
3. Dundy T. The mentor leader: secrets to building people and teams that win consistently / Tony Dundy, Jim Caldwell, Nathan Whitaker. – Tyndale House Publishers, 2010. – 230 p.
4. Джуліані Р. Лідерство / Р. Джуліані. – М.: Мірамакс, 2002. – 408 с.
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
7. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-3 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
8. Тереняк Л. В. Місце самоорганізації населення в управлінні сільськими територіями / Л. В. Тереняк // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. – 2013. – № 4. – С. 121 – 128.
9. Юрковська Л. Г. Класифікація органів самоорганізації населення в Україні / Л. Г. Юрковська // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 3. – С. 79 – 91.

УДК 657.6

Мухтарова П. Э.

к. э. н., доцент кафедры бухгалтерский учет и аудит,
Азербайджанский государственный аграрный университет,

Искандеров Т. Т.

ассистент кафедры бухгалтерский учет и аудит,
Азербайджанский государственный аграрный университет

СОВРЕМЕННЫЙ АУДИТ В РЕСПУБЛИКЕ АЗЕРБАЙДЖАН, ПРОБЛЕМЫ И СПОСОБЫ ИХ РЕШЕНИЯ

Различные процессы либо социально-экономические изменения возникают по причине определенного ряда причин объективного характера. Очевидно, что данная тема актуальна в наше время. В условиях рыночной экономики аудиторские проверки необходимы в обязательном порядке. Роль аудитора важна в первую очередь тем, что он находит ошибки в бухгалтерском учете и налогообложении, а также тем, что именно аудитор способен дать высококвалифицированный совет для решения выявленных проблем.

Процесс формирования рыночной экономики в Азербайджане способствует интеграции страны в мировое сообщество. Однако, не смотря на это, данный процесс нуждается в кардинальных изменениях в сфере управления, перестройке системы организаций, а также изменении методологии и функционировании контроля. Ряд факторов отделяет Азербайджан от признания его страной с развитой рыночной экономикой. Одним из основных факторов является неполное соответствие требованиям данной экономики аудита нашей страны.

Основное внимание предыдущего десятилетия было направлено на создание аудиторских фирм, государственных органов регулирования аудита, системы подготовки кадров и т.д. Относительно того времени недостаток внимания по отношению к современным проблемам аудита может быть оправдан в какой-то степени. Но по мере выхода отечественного аудита в стационарный режим постоянного совершенствования отсутствие перемен в расставлении приоритетов задерживает развитие аудита в нашей республике.

До второй половины прошлого столетия решение проблем местного аудита путем копирования западного опыта было вполне уместным, однако, следование этой стратегии в нынешнее время существенно тормозит развитие отечественного аудита. В связи с кризисными явлениями возросла актуальность создания, реформировании мирового аудита и системного решения его проблем.

Острой проблемой, на данный период, является вопрос о принятии решения по поводу стандарта финансовой отчетности в Азербайджане. Очевидно, что для компаний является большим расходом составление отчетностей по двум различным стандартам: в соответствии с государственными требованиями и по Международным стандартам финансовой отчетности. Принятие закона о едином стандарте отчетности не только облегчит инвесторам финансовую сторону проблемы, но и предоставит возможность определять финансовое состояние компании в независимости от ее географического местоположения.

Процессы, происходящие в нашем аудите на данный момент, совершенствование методологии разработки, использование и обновление стандартов аудиторской деятельности, их рутинное совершенствование и модернизация, являются одними из важнейших мероприятий, осуществляемых в направлении решения проблем отечественного аудита.

Сейчас отсутствие эффективности исследований сказывается по трем направлениям: организация разработок стандартов в рамках классического подхода к созданию различных систем; анализ и оценка эффекта от внедрения или совершенствования аудиторских стандартов; формулирование обоснованных рекомендаций по комплексной разработке всех видов аудиторских стандартов.

Из всего вышеизложенного можно сделать вывод, что по всем перечисленным вопросам на сегодняшний день наша страна не имеет полного и системного решения, в связи с принятием закона «Об аудиторской услуге», где решается вопрос о переходе от лицензирования указанной деятельности к саморегулированию в области аудита. Также становится важной роль обязательного членства индивидуальных аудиторов и аудиторских

організацій в саморегулюємих аудиторських об'єднаннях. Однак остається невідомим, які проблеми принесе з собою перехід к саморегулюванню.

На ряду з цим вопрос о том, каковы будут требования государства относительно финансовой отчетности компании и аудита данной отчетности, остається открытым. Реформы в этой сфере производятся в достаточно замедленном темпе.

Если говорить о концепции аудита, то здесь имеются отдельные наработки (вроде анализа теории аудита, копирования опыта западных коллег, изучение понятий риски в аудите, существенность, уровень существенности и т. д.), однако нет цельной концепции, способной выдержать критику публичного обсуждения. Однако стоит учитывать, что принять те или иные нравственные критерии в профессиональной деятельности недостаточно. Основной задачей является наполнение их реальным содержанием. Также стоит не забывать о том, что не все в профессиональной этике может быть регламентировано раз и навсегда. Причинами этому являются: межличностные отношения непосредственно которых касается данная этика, а следовательно им свойственно бесконечное множество возникающих ситуаций; отследить соблюдение положений не под силу никому. Однако там где это возможно приветствуется детальная регламентация.

Условия для усиления роли в регулировании аудиторской деятельности профессиональных объединений уже созрели к настоящему времени. Использование потенциала данных условий сыграет особую роль на аудиторском рынке и в сфере саморегулирования.

Список литературы

1. Мамедов Я. А. Организация и изучение аудита в Азербайджане / Я. А. Мамедов // Объединенный научный журнал. – 2005. – № 2. – С. 12 – 17.
2. Терехов А. А. Аудит: перспектива развития / А. А. Терехов. – Москва: Финансы и Статистика, 2006.
3. Национальные аудиторские стандарты. Баку, 2008.

УДК 330.3

Прилуцька І. А.
аспірант кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
Науковий керівник:
Осецький В. Л.
д. е. н., професор,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Наразі дедалі вагомого значення набуває формування особливих умов, в яких інноваційне підприємництво могло приносити максимальну користь на всіх рівнях економіки. Природа інноваційного підприємництва та особливості його розвитку привертають увагу багатьох дослідників, зокрема Ю. Бажала, В. Базилевича, З. Варналія, А. Гальчинського, В. Гейця, І. Єгорова, О. Жилінську, В. Осецького, І. Павленко, В. Сизоненка, В. Соловйова, Л. Федулова, А. Чухна.

В свою чергу, варто зазначити, що неодмінною умовою розвитку інноваційного підприємництва являється належне інституційне середовище, яке формується під впливом різноманітних чинників. В економічній науці інституційне середовище розглядається як сукупність основоположних політичних, соціальних, юридичних і економічних правил, що визначають рамки людської поведінки й утворюють базис для виробництва, обміну і розподілу. Отже, інституційне середовище – це чіткий упорядкований набір інститутів, що визначають рамкові умови функціонування й розвитку економічних суб'єктів [1].

Інституційне середовище з погляду інноваційного підприємництва – це сукупність формальних і неформальних обмежень, представлених групою інститутів, що структурують, координують і впливають на діяльність інноваційного підприємництва та виступають фундаментальною ланкою його трансформацій. Потенціальному розвитку

конкурентних ринків під час інституційних змін може перешкодити невідповідність інституційного середовища, успадкована від колишньої командно-адміністративної економіки, щодо ринково орієнтованих інститутів [2, с. 252].

Тож нами запропоновано концептуальну модель взаємодії інституційного середовища та інноваційного підприємництва як основу для формування сприятливого клімату останнього в Україні. Цей взаємозв'язок зображений на рис. 1.

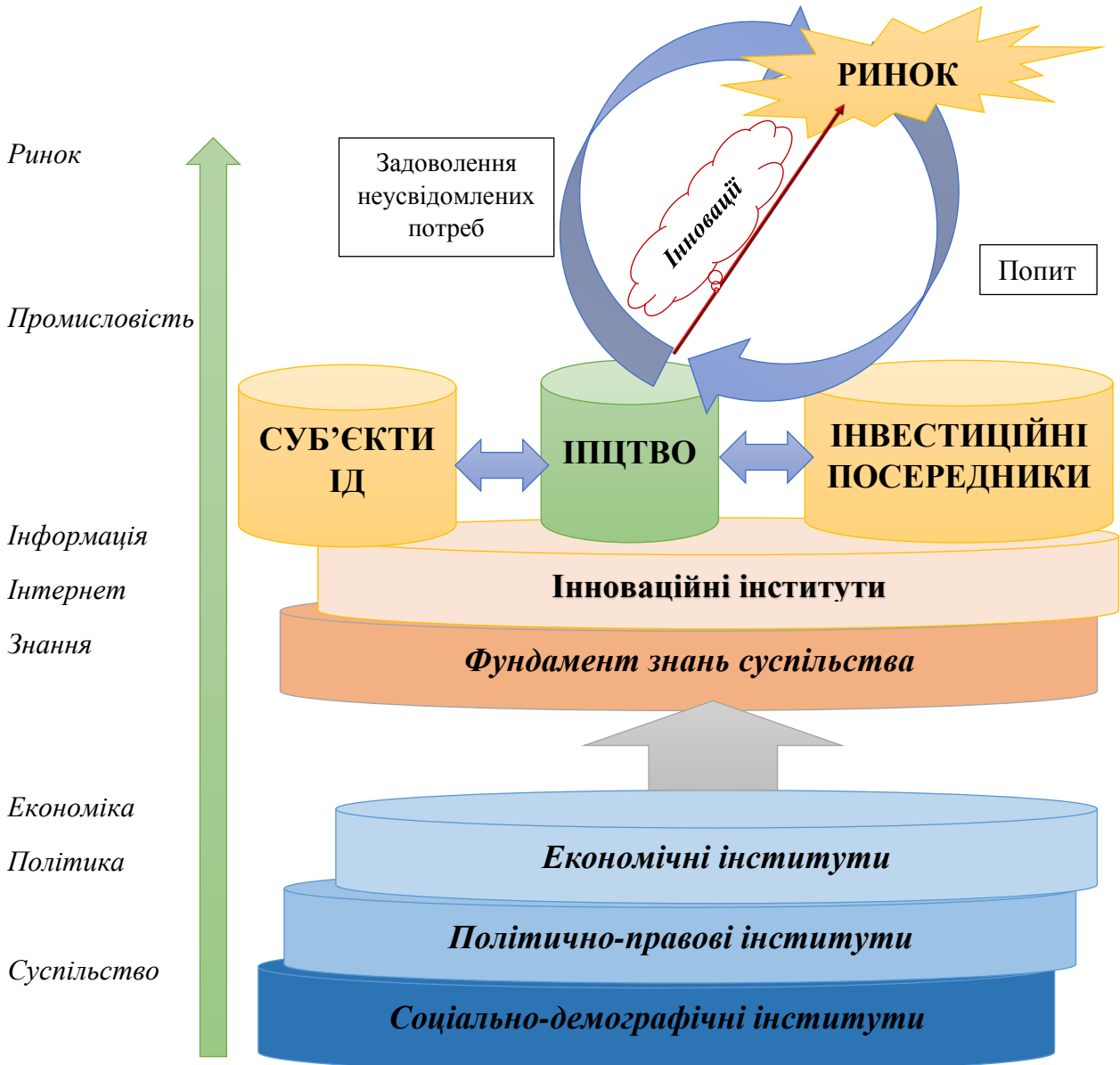

Рис. 1. Концептуальна модель взаємодії інституційного середовища інноваційного підприємництва

Джерело: розроблено автором

Цю взаємодію можна розглядати як сукупність неперервних впливів з боку елементів інститутів і цілеспрямованого керівного впливу на інноваційне підприємництво з боку держави та її органів. Соціально-демографічні інститути є фундаментом для формування та становлення політично-правових інститутів, які за допомогою законодавчого забезпечення, норм, правил, порядків, обов'язкових для виконання формують економічні правила гри. Ці групи інститутів в комплексі чинять вплив на сформований фундамент знань суспільства, яке генерує ідеї та за допомогою інноваційних інститутів, має можливість

реалізувати їх на практиці. На цьому етапі важлива співпраця тріади між інноваційними суб'єктами, інноваційним підприємництвом та інноваційними посередниками, адже лише при їх якісній праці можлива комерціалізація новації та вихід її на ринок.

Не можна стверджувати, що вплив на розвиток інноваційного підприємництва йде лише з боку інститутів, адже інноваційне підприємництво зі зростанням ступеня свого розвитку, слід розглядати як фактор забезпечення розвитку вищих технологічних укладів, а отже як фактор сприяння науково-технічному прогресу, який змінює масштабність та впливовість окремих інститутів. Тому відбувається тісна взаємодія інноваційного підприємництва з іншими інститутами, особливо з інноваційними, яка полягає у створенні інститутами сприятливих умов для суб'єктів інноваційного підприємництва та, в разі їх успіху, локалізації інноваційної квазіренти в межах національної економіки, а отже й рушійної сили економічного зростання країни.

Список літератури

1. Мельник А. Ф. Національна економіка : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желюк, Т. М. Попович; за ред. А. Ф. Мельник. [Електронний ресурс] – К. : Знання, 2011. – 463 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1924070141806/ekonomika/institutsionalne_seredovische_rozvitku_ekonomiki.
2. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво в Україні : проблеми становлення і розвитку : [монографія] / В. В. Зянько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2005. – 263 с.

УДК 332.1(043.2)

Река А. М.

магістр,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету,

Недбалюк О. П.

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

РЕГІОНИ ЯК ОБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Значення державного регулювання розвитку регіонів в умовах трансформації українського суспільства невпинно зростає. Їх розвиток і функціонування зумовлюють соціально-економічні та історико-культурні особливості територій нашої держави, загальноєвропейські тенденції регіонального розвитку та загальносвітові процеси. Від того, за допомогою яких механізмів та інструментів здійснюватиметься державне регулювання регіонального розвитку, залежить якість і швидкість здійснення реформ як у регіонах, так і у країні в цілому.

Дослідженню питань державного регулювання розвитку регіонів в свої роботах приділяли, М. Долішній, В. Геєць, З. Герасимчук, Л. Федулова, Б. Данилишин, М. Бутко, Л. Чернюк, С. Шкарлет, З. Варналій, В. Василенко та інші.

Об'єктами державної регіональної економічної політики в ринкових умовах господарювання виступають самі регіони, які відрізняються між собою за темпами економічного розвитку, умовами для зайнятості населення та рівнем його життя. Сьогодні поняття регіону не може бути звужене до поняття адміністративно-територіальної одиниці. Регіон – це певна територія в рамках однієї держави чи групи держав, яка є однорідною за певними критеріями (економічними, демографічними, екологічними, етнічними, соціальними, культурними чи іншими) і за цими критеріями дана територія відрізняється від інших територій [1].

Державне регулювання регіонального розвитку передбачає організовані системні дії щодо забезпечення сталого і збалансованого функціонування регіональних систем, що мають на меті покращання якості та підвищення рівня життя населення. Державне регулювання регіонального розвитку поширюється на ті сфери діяльності, які віднесено до компетенції державного рівня управління. До них належать: політика природокористування, соціальна політика, ціновата кредитна політика, розробка правових норм розвитку економіки, визначення податкової політики та її диференціація з

урахуванням стимулювання процесу становлення ринкових відносин у регіоні, визначення режиму зовнішньоекономічної діяльності регіону тощо.

Метою державного регулювання територіального розвитку має бути стимулювання розвитку територій, нездатних функціонувати в режимі саморозвитку, та підтримка й активізація соціальної мобільності населення окремих регіонів [2].

На даний час до найважливіших проблем, розвитку регіонів України належать питання загострення диференціації соціального та економічного розвитку територій нашої держави. Таким чином, в Україні державне регулювання регіонального розвитку може здійснюватися у формі: трансфертів, спрямованих до місцевих бюджетів з державного бюджету, для вирівнювання фінансового забезпечення регіону; додаткової фінансової підтримки депресивних регіонів; державних цільових програм, спрямованих на вирішення територіальних проблем (досягнення прискореного зростання пріоритетних галузей регіонального господарства, зростання експортного потенціалу регіону); бюджетних інвестицій і конкретних інвестиційних проектів (так званий бюджет розвитку) тощо [3].

Варто зазначити, що здійснення державного регулювання регіонального розвитку в Україні стикається з багатьма труднощами. До головних перешкод можна віднести: відсутність системного підходу до регіональної політики, невизначеність стратегічних перспектив регіонального розвитку; недостатнє використання існуючих інструментів державного регулювання, спрямованих на стимулювання розвитку регіонів, у тому числі депресивних територій; низьку інституційну та фінансову спроможність місцевих органів влади щодо вирішення питань місцевого значення; відсутність дієвих та ефективних механізмів формування місцевих бюджетів на основі гарантованих державою соціальних стандартів надання послуг населенню незалежно від місця проживання; незавершеність формування та недосконалість моделі управління на регіональному рівні [3]. Державне регулювання розвитку регіонів, як і будь-яка інша діяльність держави, потребує також належного нормативно-правового забезпечення, яке б нормативно закріпило довгострокову концепцію регіонального розвитку, базові засади державного регулювання розвитку регіонів, визначало його предмет, коло суб'єктів, форми і методи такого регулювання.

Зокрема, на основі аналізу зазначених та багатьох інших проблем можна запропонувати основні заходи з удосконалення державного регулювання регіонального розвитку:

– впровадити та постійно застосовувати в управлінській практиці інструменти стратегічного планування розвитку території, яке б сприяло точному визначенню пріоритетів регіонального розвитку;

– удосконалити механізми державної підтримки розвитку депресивних регіонів;

– розробити систему заходів з розбудови інфраструктури регіону, маючи на меті покращання умов використання інноваційних технологій, підвищення інвестиційної привабливості регіонів, розширення залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для регіонального розвитку;

– адаптувати національне законодавство з питань регіональної політики до міжнародних норм та стандартів;

– вдосконалити систему моніторингу та контролю регіонального розвитку тощо [4].

Отже, регіони як об'єкти державної регіональної політики є важливими складовими державного управління, що формується під впливом багатьох факторів. Проте існують проблеми регулювання розвитку регіону, які зумовлені складним взаємопроникненням природних, просторових, економічних, політичних і соціальних суперечностей. Крім того, реалізація ідеї міцної держави неможлива без зміцнення усіх її складових, у тому числі й регіональних. Державне регулювання регіонального розвитку не повинно передбачати створення усередненої картини розвитку регіонів, а навпаки, метою політики має стати побудова України як держави взаємодіючих регіонів, що утворюють єдину країну.

Список літератури

1. Кузнецов А. О. Соціально-економічний розвиток регіону: зміст, форми та особливості державного регулювання / А. О. Кузнецов // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 1. – С. 192 – 199.
2. Лашук О. С. Державне регулювання розвитку регіону в умовах трансформації українського суспільства / О. С. Лашук // Публічне адміністрування: наукові дослідження та розвиток. – 2016. – № 2. – С. 91 – 95.
3. Ворчакова І. Є. Загальні проблеми державного регулювання регіонального розвитку в Україні [Електронний ресурс] / І. Є. Ворчакова, В. М. Лісовський // Панорама політологічних студій. – 2013. – Вип. 10. – С. 131 – 138. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pps_2013_10_18.

4. Лебединська О. Державне регулювання розвитку регіону: проблеми та перспективи / О. Лебединська, І. Валентюк // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2010. – № 3. – С. 151 – 156. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2010_3_22.

УДК 338.2

Рябокін Т. В.

старший викладач кафедри економічної теорії,
Університет державної фіскальної служби України

СТИМУЛЮЮЧІ ІНСТРУМЕНТИ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Ефективність сучасних національних економічних систем значною мірою залежить від функціонування корпоративного сектора економіки, розвиток якого, являється основною умовою побудови економіки інноваційного типу й забезпечення соціально-економічної рівноваги країни.

Суспільство зацікавлене в становленні потужного корпоративного сектора, який побудований за рахунок системної взаємодії окремих потужних корпорацій з іншими структурними елементами соціально-економічної системи країни. Однак, надмірний розвиток окремих корпорацій, їх прагнення до поглинань та інтеграції, може спричинити монополізацію окремих галузей, й мати негативні наслідки для суспільства. Зважаючи, що ринковий механізм не може протидіяти процесу монополізації, а іноді й навпаки його стимулює, ключовим аспектом побудови гармонійної соціально-економічної системи, є становлення ефективного державного регулювання корпоративного сектора національної економіки, яке б мінімізувало ризики економічних коливань і диспропорцій, пов'язані з недоліками ринкової економіки.

Одним з основних важелів впливу на соціально-економічну систему суспільства є бюджетно-податкова політика, яка включає в себе достатньо розгалужений інструментарій державного втручання в економічні процеси та відносини. Істотною перевагою використання інструментів бюджетно-податкової політики, в процесі регулювання державою економічних процесів, являється її направленість на етап перерозподілу результатів виробництва, майже не втручаючись, при цьому, в інші етапи ринкового кругообігу, що стимулює й посилює вплив основних переваг ринкової економіки.

Дане дослідження зосереджене на інструментах бюджетно-податкової політики, вплив яких направлений на певні сегменти корпоративного сектора або окремі потужні корпорації, при цьому, варто мати на увазі деякі протиріччя між державними й корпоративними інтересами. Саме досягнення збалансованості державних й корпоративних інтересів, являється однією з ключових проблем державного регулювання корпоративного сектора економіки. Тому дослідження впливу інструментів бюджетно-податкової політики, розглянуто через призму їх впливу на функціонування та розвиток корпоративного сектора економіки, та зворотної реакції на національну економіку країни.

Загально прийнятим вважається поділ інструментів бюджетно-податкової політики на стримуючі й стимулюючі, які використовуються в залежності від фази економічного циклу, в якому перебуває економіка країни [1]. Подібний принцип має бути застосовано й до інструментів, які використовуються в процесі державного регулювання корпоративного сектора. При цьому, використання стимулюючих або стримуючих інструментів бюджетно-податкової політики, має бути залежним від етапу розвитку окремих корпорацій. Умовно поділяючи розвиток корпорацій на три основні етапи, держава має використовувати відповідний механізм державної підтримки корпоративного сектора економіки [2, с. 28].

Оскільки на першому етапі розвитку (новостворені та слабозрозвинені корпорації в перші роки існування), корпорації потребують державної підтримки, логічним є використання стимулюючих інструментів бюджетно-податкової політики. В першу чергу, для корпорацій першого етапу розвитку, варто застосовувати пільгову систему оподаткування й податкові канікули, але лише протягом певного проміжку часу, необхідного для налагодження ефективного функціонування [2, с. 29]. Важливим інструментом бюджетно-податкової політики є проведення державних закупок, в контексті

нашого дослідження, даний інструмент стимулювання повинен бути направлений на корпорації першого етапу розвитку, що дозволить їм отримати певний стійкий рівень доходу, необхідний для інвестування в подальший розвиток. Одним з різновидів державних закупок може слугувати залучення окремих корпорацій до реалізації проектів, які здійснюються за рахунок бюджетних коштів. Долучаючи новостворені корпорації до таких проектів, держава не тільки забезпечує їм надходження прибутків, а й дозволяє закріпитися на ринку та створити позитивну репутацію, що сприятиме їх подальшому розвитку. Винятковим інструментом державної підтримки є надання субвенцій та субсидій, даний інструмент варто використовувати лише в особливих винятках, для різкого нарощування пропозиції в певних стратегічних галузях та сферах економіки, які з тих чи інших причин різко втрачають свою прибутковість та інвестиційну привабливість.

Використовуючи наведені інструменти бюджетно-податкової політики, варто пам'ятати, що довготривала державна підтримка корпорацій, які не здатні ефективно діяти і умовах ринкового середовища, являється недоцільною й може мати негативний вплив як на корпоративний сектор так і на національну економіку загалом. Основними причинами негативних наслідків є порушення основного принципу ринкової економіки – рівноправного становища учасників.

Проблематика впливу інструментів бюджетно-податкової політики на розвиток корпоративного сектору є досить актуальною й потребує детальних наукових досліджень. Ефективне використання державного регулювання корпоративного сектору економіки, через застосування даного інструментарію дозволить здійснювати посилити роль корпоративного сектору в розвитку національної економічної системи.

Список літератури

1. Фіскальна політика держави [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали онлайн – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/13331222/finansii/fiskalna_politika_derzhavi.

2. Рябокін Т. В. Механізми державної підтримки розвитку корпорацій / Т. В. Рябокін. // Бізнес Інформ: – 2017. – № 1. – С. 27 – 31.

УДК 330.101

Сосанидзе М. О.

академический доктор экономики, ассоциированный профессор,
Горький государственный учебный университет,

Мамулашвили Л. С.

академический доктор экономики, профессор,
Горький государственный учебный университет

ИННОВАЦИЯ – КЛЮЧ К ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ

Современная бизнес-среда быстро меняется, что объясняется мощным потоком инноваций и наличием глобальной инфраструктуры. Инновация – это процесс производства принципиально нового или существенно улучшенного товара, внедрения новейшей техники и технологии, качественного совершенствования организации и менеджмента производства. Инновационный бизнес же – это хозяйственная деятельность, ориентированная на практическое внедрение новейших знаний, что приносит бизнес-субъектам не только сверхприбыль, но и обеспечивает их выживание в весьма конкурентной бизнес-среде. Инновационный бизнес основывается на следующих принципах:

- инновационная деятельность должна осуществляться не локально, а комплексно охватывать все направления деятельности производственного субъекта;
- инновационная деятельность предпочтительнее традиционной;
- инновационные проекты планируются таким образом, что по сравнению с традиционной деятельностью обеспечивают более высокую прибыльность;
- инновационная деятельность производственному субъекту дает возможность достичь высокой конкурентоспособности и лидерства в данной отрасли.

В экономике рассматривают множество форм инноваций, среди которых основные классифицируются по следующим признакам:

- по сфері діяльності існують продуктивні, технологічні і організаційно-управлінські інновації;
- по ступеню новизни розрізняють радикальні, покращуючі і псевдоінновації;
- по масштабу новизни виділяють галузеві інновації світового значення, галузеві інновації в ареалі країни і інновації в масштабі фірми;
- по масштабу охоплення діяльності фірми інновації можуть бути локальними, системними і стратегічними.

Радикальні або базисні інновації передбачають створення-введення споживчих і капітальних товарів, послуг, технологій і інших новшеств, що мають раніше невідомими, або відомими властивостями, але значно покращеними за продуктивністю і ціною, які базуються на принципово нових фундаментальних знаннях, технічних і технологічних рішеннях. Відповідно, вони дають початок виникненню нового покоління техніки і технологій і визначають напрямок їх розвитку. Прикладом таких інновацій нещодавньому минулому є винахід комп'ютера, мобільного телефону і жидкокристалічного телевізора. Покращуючі інновації пов'язані з прогнозованим і поступовим еволюційним удосконаленням основних об'єктів радикальних інновацій, що здійснюється в межах існуючих знань, технічних і технологічних рішень.

Під псевдоінноваціями розуміється часткове, несуттєве зовнішнє і технічне удосконалення, яке суттєво не змінює конструкцію виробу, його споживчі параметри і виробничі витрати. Вважається, що такі інновації – це безрезультатні спроби покращення морально застарілої техніки і технології, тим самим перешкоджають прориву нових технологій. Продуктивна інновація пов'язана з створенням, виробництвом і реалізацією на ринку нових або суттєво покращених капітальних або споживчих товарів, послуг. Процесні або технологічні інновації передбачають створення і практичне застосування повністю нових або суттєво покращених методів виробництва, в результаті чого підвищується ефективність діяльності фірми і зменшуються її витрати. Як правило, в основі технологічних інновацій лежать нові фундаментальні наукові відкриття і винаходи, які суттєво змінюють принцип виробництва продукту.

З середини двадцятого століття в економіці розвинутих країн світу зміцилася впевненість, що інновація – це ключ економічного зростання як в економіці, так і для індивідуальних фірм. Сьогодні поняття «інновація» практично застосовується всюди, в усіх сферах економіки. На сучасному етапі роль інновацій в економіці очевидна. Функції інновацій в економіці і суспільстві численні [1]:

1. Зростання економіки в тривалому періоді.
2. Підвищення конкурентоспособності як в цілому країні, так і економічних суб'єктів.
3. Створення нових галузей в економіці.
4. Отримання комерційної вигоди.
5. Економія часу і покращення умов праці шляхом удосконалення техніки і технологій.
6. Зменшення виробничих витрат.
7. Задоволення зростаючих потреб людини.
8. Зростання кількості кваліфікованих кадрів.
9. Покращення якості продукції.
10. Розширення кола потенційних покупців; зростання ринкової частки; освоєння нових сегментів ринку, зміцнення і стабілізація положення на ринку.
11. Створення єдиного ринкового простору як всередині країни, так і в світовому масштабі. Прикладом цьому є інтернет-магазини.
12. Зближення культур і економік різних країн.
13. Оборонна спроможність країни, її економічна безпека і інше.
14. Розв'язання глобальних проблем людства і підвищення рівня життя населення.

Світова практика показує, що в формуванні і розвитку інноваційного бізнесу визначену роль грають малі підприємства. Незважаючи на те, що в відношенні

государства их налоговая «отдача» гораздо меньше, чем крупных промышленных корпораций, разработка и развитие новых технологий практически невозможна без активного участия малого бизнеса [2]. По части освоения инноваций Грузия на низком уровне. Весьма значительно начало программы содействия инновационному бизнесу «Стартап Грузия». Программа содействия инновационному бизнесу «Стартап Грузия» запущена в рамках 4-х пунктного плана реформ Правительства Грузии с целью быстрого развития страны. Часть исследователей, занятых изучением инноваций, активно осуществляют кросснациональные исследования и анализируют практику внедрения и распространения той или инновационной программы в различных государствах [3].

В результате анализа положения инновационной сферы в Грузии можем заключить, что позитивно изменилось отношение к инновационной политике. Созданы предпосылки разработки инновационной политики в Грузии, а также сделаны практические шаги в направлении инновационной политики. С целью содействия экономическому развитию страны Правительством Грузии разработана стратегия социально-экономического развития 2020 г., где определены приоритетные направления. Для повышения конкурентоспособности и улучшения экономического благополучия страны приоритетными признаны внедрение инноваций и развитие технологий.

Список литературы

1. Какулиа Э. Роль инноваций в экономике / Э. Какулиа // Сборник материалов международной научно-практической конференции. – 2016.
2. Сисвадзе А. Инновации как основа успешного бизнеса / А. Сисвадзе // Бизнес и законодательство. – 2010. – № 23.
3. Проект инновационной политики: рекомендации для политического руководства страны. Коалиция «Инновационная Грузия», Тбилиси. – 2013.
4. Технологии и инновации – новая американская экономика. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://liberali.ge/articles/view/29697/teqnologia-da-inovatsiebi--akhali-amerikuli-ekonomika>
5. StartUp. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://startup.gov.ge/geo/details/5https://www.researchgate.net/publication/316442058_inovatsiebis_rol_i_ekonomikashi

УДК 338.2

Фещенко О. М.

к. т. н., доцент кафедри підприємництва та економіки підприємств,
Університет митної справи та фінансів,

Герасимова Є. В.

студентка,
Університет митної справи та фінансів

Науковий керівник:

Жадько К. С.

д. е. н. професор,
Університет митної справи та фінансів

МЕХАНІЗМ HR-БРЕНДУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

У сучасному глобалізованому світі конкурентоспроможність держав, регіонів, організацій, підприємств малого та середнього бізнесу дедалі більше визначається не стільки перевагами в обсягах ресурсів матеріальних чи фінансових, скільки перевагами в якості людського капіталу, тому в нинішній світовій конкурентній маркетинговій боротьбі HR-брендинг є основоположною стратегією і перевагою, тож Україні та вітчизняним підприємствам малого та середнього бізнесу слід використовувати його для залучення і збереження людського капіталу, професійних кадрів та нових талантів [1].

Метою наукового дослідження є аналіз формування механізму HR-бренду України та її регіонів, розкриття теоретичних аспектів формування механізму HR-брендингу підприємств малого та середнього бізнесу в Україні; аналіз впливу трудового потенціалу на HR-бренд та визначення факторів, що його формують; надання практичних рекомендацій щодо розробки механізму створення і просування HR-бренду.

Тлумачення сутності поняття «HR-бренд країни» рідко зустрічається в науковій літературі, тому ми винесли власне поняття. На нашу думку, HR-брендинг – це діяльність щодо формування особливої (унікальної) системи управління персоналом, яка дозволяє країні (або регіону) отримати конкурентні переваги на міжнародній арені та забезпечити безперервний приріст вартості HR та інших активів.

Побудова ефективного HR-бренду країни або її регіону є складовою формування територіального маркетингу. Тому для того, щоб проаналізувати підходи до формування концепції HR-бренду країни, потрібно звернутися до інструментів та методів територіального маркетингу, мета якого – створення сильного й конкурентоспроможного регіону.

Територія, як товар, представляє собою особливу, складну багатогранну споживчу вартість, що володіє властивістю мультикорисності для споживачів території. Вужчим за значенням поняттям є «країна» й ще вужчим «держава», оскільки не всі країни світу мають статус держав (є незалежними). З іншого боку, держава включає в себе певні території, а території можуть включати місця, тобто регіони, тому ці поняття взаємопов'язані між собою (рис. 1).

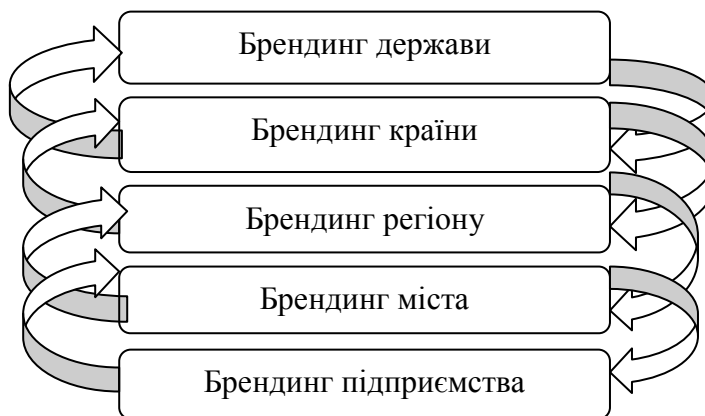

Рис. 1. Взаємозв'язок понять брендингу територій

Джерело: [2]

Отже, ті механізми територіального маркетингу, які використовуються для брендингу міста, регіону або підприємства малого та середнього бізнесу, зокрема для HR-брендингу, можуть бути застосовані для побудови бренду країни, і навпаки.

Одним із таких інструментів є маркетинг на ринку праці, який є ефективним для побудови HR-бренду країни. Стати рівноправним суб'єктом світового ринку праці з позитивним HR-брендом Україна зможе лише за умови підвищення ефективності використання наявного трудового потенціалу і забезпечення його розвитку згідно з міжнародними стандартами. Водночас для визначення напрямів розвитку та механізмів HR-брендингу в Україні необхідним є всебічний і глибокий аналіз процесів, що відбуваються на світовому та українському ринках праці [3].

Для того, щоб дослідити фактори впливу на формування HR-бренду країни, як основний метод дослідження було обрано статистичний факторний аналіз, за допомогою якого можна суттєво скоротити систему показників і представити інформацію в неспотвореному вигляді.

З метою формування багатфакторної моделі слід визначити значення показників, за якими оцінюють фактори впливу на HR-бренд. Для цього можна зібрати вихідні дані за регіонами України, які характеризують їх за кількісними (статистичними) показниками (K1 – K26). Для оцінювання факторів впливу на формування HR-бренду країни розглянемо всі області України, які приймемо за сукупність спостережень [4].

Було визначено дві групи факторів, що включають показники, які найбільше впливають на формування HR-бренду країни. Першу групу факторів було визначено як соціально-економічну складову формування HR-бренду. Другу групу факторів було інтерпретовано як один із засобів впливу на HR-бренду за допомогою туристичної індустрії.

Отже, для формування HR-бренду на рівні країни та регіонів необхідно найповніше використовувати наявний кадровий потенціал, підвищувати рівень і якості освіти, стимулювати інноваційну активність вітчизняних підприємств і створювати сприятливі умови для життя населення та використовувати механізми державного регулювання туризму для залучення нових кадрів [5].

На основі проведеного аналізу пріоритетними завданнями для формування позитивного HR-бренду країни є наступні:

- підвищення рівня зайнятості населення, створення нових робочих місць, зниження напруженості на ринку праці; зростання добробуту населення, зокрема зростання реальних грошових доходів населення, своєчасної виплати заробітної плати, зниження рівня бідності;
- підвищення рівня заробітної плати в галузях реального сектора економіки з метою забезпечення зростання доходів і заробітної плати населення;
- розвиток матеріально-технічної бази системи охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, культури, фізичної культури і спорту;
- підвищення рівня і якості освіти, охорони здоров'я;
- забезпечення гідного рівня життя непрацевдатних громадян, пенсіонерів та інших соціально незахищених груп населення;
- проведення демографічної політики, спрямованої на створення для молодих сімей максимально сприятливих умов, що стимулюють підвищення народжуваності [6].

З метою обґрунтування формування HR-бренду держави нами розроблена відповідна модель, що ґрунтується на соціально-ринковій моделі держави збільшення ефективності трудового потенціалу підприємств малого та середнього бізнесу з найбільшою узгодженістю на всіх рівнях – державному, регіональному, на рівні фірми. Вона ґрунтується на зайнятості, яка адекватна вимогам конкурентної економіки, розробці механізмів перерозподілу робочої сили за регіонами і галузями з урахуванням із пріоритетних напрямків підйому національної економіки. Це має можливість бути досягнуто лише тільки при наявності тісної взаємодії країни, організацій роботодавців та профспілок, переходу до розробки моніторингів потреб співробітників у різних спеціальностях і ряду інших обставин.

Метою маркетингу території є використання різних джерел доходу, збільшення прибутковості підприємств, зростання добробуту населення й ін. Усі ці фактори призводять до зростання дохідної частини бюджету території. Вартість бренду території визначається як внесок даного бренду в збільшення дохідної частини бюджету. Визнання цього факту дає підхід до визначення пріоритетів у розвитку бренду території, а звідси можна визначити на що звернути увагу при побудові позитивного HR-бренду країни.

За допомогою методу звільнення від роялті [7] було оцінено вартість бренду «Україна» (на кінець 2016 р.) з урахуванням прогностичних значень доходу в бюджет України за період 2017 – 2020 рр. коштує 2525350 млн. грн. при силі бренду 59, що на 3,2 рази перевищує дохід бюджету України у 2016 р. Це свідчить про високий потенціал бренду, механізми якого треба використовувати в управлінні трудовими ресурсами. Усі розраховані дані наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунки вартості бренду «Україна», 2016 – 2020 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Підсумкові значення
Дохід бюджету України (млн. грн.)	782748,5	784996,1	857961	930925,8	1003891	–
Ставка роялті					7,95 %	
Сума відрахувань роялті для України	62228,5058	62407,19	68207,9	74008,6	79809,31	–
Соціальна ставка дисконтування					3,10 %	
Коефіцієнт дисконтування	0,970	0,941	0,912	0,885	0,858	–
Дисконтована сума відрахувань роялті для України	60357,4256	58710,7	62238,43	65500,94	68510,99	–
Накопичена вартість бренду України (млн. грн.)					315318,5	
Наведена вартість залишку (млн. грн.)					2210032	
Вартість бренду «Україна» (млн. грн.)					2525350	

Звідси виходить, що головне завдання уряду зараз – не тільки правильно використовувати доходи, а і створювати умови, щоб у майбутньому країна заробляла набагато більше грошей, які можна використати на низку заходів для підвищення соціально-економічного рівня країни, звідси сформується позитивний HR-бренд. Тому актуальним є завдання виведення економіки із «тіні».

Виведення економіки з «тіні» можливе наступним способом: реструктуризація фіскальних органів, підвищення відповідальності та контроль за санкціями корупційних дій осіб із даних органів, скорочення податкового тягаря і створення спрощеної системи оподаткування. У разі забезпечення сприятливими умовами для функціонування бізнесу підвищаться їх вкладення в реалізацію нововведень у своє підприємство. Полегшення ведення документації та сплати податків забезпечить їм ймовірність розвивати власний бізнес.

Список літератури

1. Семикіна А. В. Науково-методичні основи оцінювання конкурентоспроможності людського капіталу [Електронний ресурс] / А. В. Семикіна. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvtpp_2014_2_72.
2. Андрошук М. С. Семантика та морфологія поняття «бренд держави»: маркетинговий аспект [Електронний ресурс] / М. С. Андрошук, І. О. Дейнега, О. В. Дейнега // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2015. – Вип. 12 – С. 12 – Режим доступу до ресурсу: <http://viem.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-12.pdf>.
3. Репетацька В. В. Глобалізаційні процеси в системі світового ринку праці [Електронний ресурс] / В. В. Репетацька, Ю. В. Боб // інницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/57501.doc.htm.
4. Музиченко-Козловська О. В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території [Електронний ресурс] / О. В. Музиченко-Козловська // Монографія. – Львів: Новий Світ-2000. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/books_ukr/muzychenko31.htm.
5. Гребенікова О. В. Факторний аналіз у дослідженні інноваційного розвитку регіонів України [Електронний ресурс] / О. В. Гребенікова, Т. В. Денисова // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика – матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 24 – 25 березня 2016 року. – 2016. – С. 334 – 337. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12000>.
6. Программа социально-экономического Развития города Элисты на 2013 – 2017 годы [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.studfiles.ru/preview/3397505>.
7. Домнин В. Н. Методики оценки стоимости бренда территории [Електронний ресурс] // Проблемы современной экономики. – 2014. – № 2 (50). – Режим доступу до ресурсу: <http://cyberleninka.ru/article/n/metodiki-otsenki-stoimosti-brenda-territorii>.

УДК 338.242.2

Цабанюк Т. В.

студентка III курсу,

Київський національний університет культури і мистецтв

Науковий керівник:

Тимошенко О. В.

д. е. н, професор кафедри економіки,

Київський національний університет культури і мистецтв

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Світогосподарська практика підтверджує об'єктивний характер глобального розвитку, його дуалістичну природу, безпрецедентні (позитивні і негативні) впливи на мікроекономічний розвиток та на основні складові конкурентоспроможності країни. Проблема феномену полягає у нестачі кількості ресурсів для задоволення потреб єдиного планетарного суспільства, тому відбувається загострення конкурентної боротьби, посилюється асиметричність економічного розвитку країн світу, відбувається зміна пріоритетів у їх взаємодії.

Отже, в умовах наростаючих глобальних викликів та загроз об'єктивна оцінка конкурентоспроможності національних економік із метою розробки напрямів щодо посилення її рівня повинна стати магістральним напрямом у державній політиці кожної країни.

Дослідженням конкурентоспроможності займалися вітчизняні та закордонні вчені, такі як: А. Сміт, Дж. Кейнс, М. Портер, А. Гриценко, А. Донських, В. Базилевич, Г. Філюк, А. Філіпенко, Д. Анжемоглу, З. Варналій, І. Брикова, К. Баранова, К. Вергала, К. Кузнєцова, М. Рогози, М. Синюченко, Н. Скрипник, О. Тимошенко, С. Радзівєвської, С. Романчика.

В цілому, під конкурентоспроможністю країни розуміють здатність економіки однієї країни конкурувати з економіками інших держав за рівнем ефективного використання національних ресурсів, підвищення продуктивності народного господарства і забезпечення на цій основі високого та постійного зростаючого рівня життя населення [1].

Разом з різноманітністю визначень поняття «конкурентоспроможність країн» у теорії та практиці пропонувалися й різноманітні підходи до її оцінки, що формувалися під впливом розвитку як економічної теорії, так і систем статистичного збирання та обробки інформації по країнах світу, обчислюваних систем. Загалом можна виділити чотири етапи розвитку методології оцінки конкурентоспроможності країн світу:

I етап 60-ті роки ХХ ст. (Р. Фармер, Б. Річмен) – використання матричного підходу для ранжування країн за їх конкурентоспроможністю.

II етап 70 – 80-ті роки ХХ ст. (Європейський форум з розвитку менеджменту) – застосування факторного підходу до аналізу відносних позицій країн у світовій економіці, що передбачає угруповання широкого переліку статистичних показників, у тому числі, галузевої статистики та експертної оцінки всіх факторів.

III етап 80 – 90-ті роки ХХ ст. (Всесвітній економічний форум, Міжнародний форум з розвитку менеджменту) – використання індексного підходу до аналізу конкурентоспроможності, що базується як на статистичних даних, так і на даних опитувань, які використовують велику кількість макроекономічних, соціально-політичних і юридичних показників, а також інших глобальних індексів.

IV етап з початку ХХІ ст. (Корейський інститут дослідження промислової політики (КІДПП)) – застосування емпіричних методів при відборі показників і оцінці важливості факторів конкурентоспроможності [2].

Проте було б невірно як методологічно, так і практично розглядати проблему забезпечення конкурентоспроможності національної економіки у відриві від впливу

зовнішніх факторів, пов'язаних із взаємодією національних економік між собою. Інтегруючись в міжнаціональні економічні об'єднання, країни переслідують мету більш ефективно використати як власні конкурентні переваги (чи то потенційні можливості), так і скористатися конкурентними перевагами інших країн. Аналізуючи сучасний рівень наукового дослідження проблеми конкурентоспроможності національної економіки та її забезпечення, можна зробити висновок, що в цілому економічна наука виробила обґрунтовані методологічні підходи до її пізнання і реалізації.

На нашу думку, більш прийнятним та всеохоплюючим показником, який дозволяє оцінити конкурентоспроможність країни та визначити її місце у координатах світового фінансово-економічного простору є Індекс глобальної конкурентоспроможності, який розроблений Всесвітнім економічним форумом. Даний індекс оцінює здатність економічної системи кожної країни забезпечувати більш високу продуктивність бізнесу, і як наслідок, більш високі темпи економічного зростання й економічного добробуту нації. Індекс порівнює конкурентоспроможність країн за 12 складовими конкурентоспроможності: інституції, інфраструктура, макроекономічна стабільність, охорона здоров'я та початкова освіта, вища освіта та професійна підготовка, ефективність ринку товарів, ефективність ринку праці, рівень розвитку фінансового ринку, технологічна готовність, розмір ринку, рівень розвитку бізнесу, інновації. Для можливості порівняння конкурентоспроможності країн на різних стадіях економічного розвитку до індексу інтегровано концепцію стадій економічного розвитку країн.

За опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності 2016 – 2017 роки (The Global Competitiveness Index), Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій (у попередньому рейтингу займала 79-у позицію). Також відмічається негативна динаміка не тільки у втраті рейтингових позицій України за своєю конкурентоспроможністю, але у зменшенні самого Індексу (до ілюстрації, у 2012 році значення Індексу – 4,14 бали; у 2013 році – 4,05 бали; у 2015 році – 4,03 бали; у 2016 – 2017 роки – 4 бали) [3].

На основі проведених теоретико-методологічних засад оцінювання рівня конкурентоспроможності національних економік можна зробити наступні висновки: 1) особливої актуальності аналіз рівня конкурентоспроможності економічних систем набуває в умовах розвитку економіки з ознаками транзитивності, що спонукає зростання впливу негативних зовнішніх тенденцій, у тому числі геосоціальних, геоекономічних та геополітичних; 2) із існуючих методичних підходів щодо оцінювання рівня конкурентоспроможності найбільш прийнятним є методика, запропонована Всесвітнім економічним форумом; 3) враховуючі низькі рейтингові позиції України за даним показником пропонуємо розробити сукупність послідових організаційно-управлінських дій, у контексті визначення пріоритетних національних інтересів, проводити постійний моніторинг факторів, які викликають загрози із метою їх своєчасного усунення та нейтралізації [4].

Список літератури

1. Мерчанський В. В. Конкурентоспроможність підприємства та управління стратегією його розвитку: колективна монографія / В. В. Мерчанський, В. М. Клочко, І. М. Клочко – Х.: вид-во Бровін О. В., 2010 – 158 с.
2. Хаустова В. С. Оцінка конкурентоспроможності економік країн світу: теорія та практика [Електронний ресурс]: Бізнес Інформ № 8 – 2017 / В. С. Хаустова, Є. М. Крячко, Т. В. Колодяжна – Режим доступу: <http://www.business-inform.net/search/?qu=+%D1%85%D0%B0%D1%83%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%>.
3. Тимошенко О. В. Конкурентоспроможність національної економіки: теоретико-методологічні аспекти / О. В. Тимошенко // Економіка і менеджмент: Наук. вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – Вип. № 26. – С. 4 – 10.
4. Тимошенко О. В. Система економічної безпеки національної економіки та комплексний механізм її забезпечення / О. В. Тимошенко // Економіка і менеджмент: Наук. вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – Вип. № 17. – С. 56 – 61.

СЕКЦІЯ 4

SECTION 4

**ОХОРОНА ТА ЗАХИСТ ПРАВ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СИСТЕМІ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ
PROTECTION AND ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY
RIGHTS IN THE SYSTEM OF FINANCIAL-ECONOMIC
SECURITY OF THE STATE**

УДК 347.77

Лесюк В. С.
студент,

Полтавська державна аграрна академія

**ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**

На даний час ефективність системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні знижують сукупність проблем правового, соціально-організаційного та психологічного характеру. Реальні тенденції у сфері реєстрації, використання та охорони прав інтелектуальної власності залишаються суперечливими й свідчать про не цілком ефективне функціонування системи.

Залишаються нерозв'язаними питання створення механізму реалізації прав інтелектуальної власності, системи аналізу ефективності законодавства в сфері інтелектуальної власності та правозастосування, удосконалення судового розгляду справ щодо захисту прав інтелектуальної власності, створення системи громадського контролю за діяльністю в сфері охорони і захисту прав інтелектуальної власності.

Захист прав інтелектуальної власності здійснюють такі органи державної виконавчої влади, як Державний департамент інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна митна служба України, Антимонопольний комітет України, Служба безпеки України, Державна податкова адміністрація України, Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, Прокуратура України, а також суди.

Основне завдання Міністерства внутрішніх справ у сфері захисту прав інтелектуальної власності – це виявлення, розслідування і попереджування адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів у сфері інтелектуальної власності. Функція підрозділів державних інспекторів Держдепартаменту інтелектуальної власності полягає у виявленні адміністративних правопорушень і підготовці відповідних протоколів до розгляду в суді. Держмитслужба виявляє факти незаконного переміщення товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, через кордон України. Служба безпеки України також виявляє факти переміщення через державний кордон контрафактної продукції й контролює запровадження голографічних захисних елементів як складової державного механізму захисту прав інтелектуальної власності в частині реалізації примірників аудіовізуальних творів та фонограм.

На нашу думку, важливим елементом у системі захисту прав інтелектуальної власності, якщо говорити про адміністративний та кримінальний захист, є судова гілка влади. Порущник тільки тоді буде покараний і визнаний злочинцем чи адміністративним правопорущником, коли відповідна справа розглядатиметься в суді. Чималий досвід в розгляді справ про порушення прав інтелектуальної власності, які виникають між господарюючими суб'єктами мають господарські суди. Але розгляд кримінальних чи

адміністративних справ за фактами виявлених злочинів та адміністративних правопорушень покладений на суди загальної юрисдикції. При цьому ми змушені констатувати факт, що якщо у великих містах у судах загальної юрисдикції є певний досвід розгляду таких справ, то в багатьох районних та апеляційних судах такий досвід взагалі відсутній.

Не слід також ігнорувати те, що недостатньо високі стандарти захисту інтелектуальної власності в Україні значною мірою визначаються браком кваліфікованих фахівців у цій сфері, позаяк вона вимагає досить великого обсягу специфічних знань. На жаль, лише з 2000 року у цьому питанні почали з'являтися певні позитивні зрушення. Тим не менш, на сьогодні, за нашими дослідженнями, в Україні 16 вищими навчальними закладами здійснюється підготовка фахівців із питань інтелектуальної власності за спеціальністю «Інтелектуальна власність». Розроблені галузеві стандарти вищої освіти цієї спеціальності.

На нашу думку, на сьогодні є недостатньо розвинутим такий компонент системи охорони і захисту інтелектуальної власності як громадський контроль, здійснюваний, у тому числі через позавідомчі структури, наукові інституції, недержавні організації тощо. Такі установи мають відігравати значно вагомішу роль у вирішенні ключових питань цієї сфери, як це має місце у розвинутих країнах з ринковою економікою.

У рамках удосконалення процедур правозахисту підтримуємо ідею щодо необхідності подальшої спеціалізації суддів, які розглядають справи у сфері інтелектуальної власності, підвищення їх кваліфікації. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне залучати фахівців з Академії правових наук України до науково-методичних заходів з підвищення кваліфікації суддів.

Здійснювані експертні та наукові дослідження, присвячені аналізу досвіду розгляду справ щодо порушення прав інтелектуальної власності в Україні та за кордоном дозволяють підтримати ідею щодо уточнення підвідомчості спорів між спеціалізованими судами, виходячи з правової природи таких спорів. Водночас навряд чи назріла необхідність створення окремої системи судів, що будуть спеціалізовуватися на розгляді спорів з порушення прав інтелектуальної власності, оскільки, незважаючи на збільшення таких спорів протягом останніх років, їх загальна кількість не виправдає на сьогодні фінансових витрат, необхідних для створення та утримання такої системи.

Потребує удосконалення система організації судових експертиз при розгляді справ щодо порушення прав інтелектуальної власності. Існуючий на сьогодні порядок атестації судових експертів та концентрація їх у судово-експертних установах призводить до того, що судово-експертні дослідження нерідко виконуються не визнаними фахівцями у сфері інтелектуальної власності, а експертами, що отримали лише формальну кваліфікацію та не мають достатнього досвіду роботи у сфері інтелектуальної власності.

Звідси і наявна ситуація, коли атестованими в Україні є більше 80 експертів, а фактично експертизу проводять близько 20, і ті зосереджені у м. Києві. Зрозуміло, що такий стан речей не сприяє скороченню термінів проведення судово-експертних досліджень, а це у свою чергу призводить до збільшення терміну судового розгляду спорів з порушення прав інтелектуальної власності.

Таким чином, незважаючи на законодавчо закладену можливість швидкого захисту прав інтелектуальної власності в органах Антимонопольного комітету України, фактична процедура регулювання таких конфліктів також затягується не на один рік, що нівелює прогресивну ідею дієвого та ефективного захисту порушених прав із застосуванням процедур недопущення недобросовісної конкуренції.

УДК 658.012

Gnat V. A.
student,

Chernivtsi Trade and Economic Institute of KNTEU

Supervisor:

Moroz A. V.

PhD in Philological sciences,

Chernivtsi Trade and Economic Institute of KNTEU

INNOVATIVE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Innovation, novelty, innovative activity and innovative policy are the new categories which emerged in the economic development of our country at the stage of market relations formation. In spite of the declared integration vector and attempts to head the respectable place in the community of highly developed world economy, Ukraine, unfortunately, cannot be proud of the technical, technological and structural levels of its national economy. Ukraine's dependence on imports, the excessive scale of which causes outflow the enormous amount of money from the Ukrainian economy nowadays, prevent the creation of new working places, which are needed for ensuring with full employment of labor power and facilitating for innovative development of economic sectors of Ukraine.

Problem formulation and analysis of current research output and publications. A country's social and economic growth can be achieved largely due to active implementation of innovative ideas into scientific potential of enterprises. Numerous studies determined (The official site of the President of Ukraine) the following characteristics of scientific and technical development of Ukraine on the present stage:

- technical and technological lagging behind the developed countries of the world;
- high level of resource-intensiveness (energy, material, fund and labor consumption) of the production process;
- low level of labor productivity;
- scientific work largely aimed at military needs;
- certain isolation in terms of international scientific and technological exchange;
- non-rational use of country's scientific and technical potential etc.

As for the main branches of Ukrainian industry is concerned, scientific and technical policy should facilitate the transformation of technological and production structures, usage of advanced technologies for structural reconstruction of the economy in general and solving social and economic problems of the society.

Fuel and energy complex, metallurgical complex, machine building, chemical and building industries and forestry should be referred to as the main branches of industry in Ukraine. They account for 87 % of basic production assets, 78 % of employment and almost 78 % of gross industrial product (about 58 % of gross national product). This determines the importance of these industries for the country's economic development. Mining complex accounting for over 36 % takes special place among the main industries. Taking into account the fact that Ukrainian international policy is aimed at EU membership, we can say that further development of the country should be intensified according to clear objectives and priorities of development based on the innovative potential of the country [1]. In this respect analysis of the tendencies of innovative activity in the countries of the European Union in comparison with the current situation in Ukraine is of the most immediate interest for optimization the ways of raising innovative potential of the main branches of Ukrainian economy as a whole and mining industry in particular [1].

The problems of innovative development of national economy on the whole attract the attention of many native and foreign researchers. Significant contribution to the study of these processes was made by our scientists: V. Heyets, V. A. Grosul, N. V. Danik, A. V. Kluchnik, H. I. Mernikov, L. I. Fedulova and others. Most of them believe that the activity of national policy depends on the innovative development of the economy. However, the elaboration of measures as for innovative development of economy and the formation of its strategic directions in the context of transformations of economy are still topical [2].

Problem of innovation development of economy in Ukraine is one of the priorities of national economic research. There is no other alternative to Ukrainian enterprises, that actively implement product and production innovations. We can say about all Ukrainian economic workers, that they could hold their position in the markets only if they increase their levels of competitiveness. This statement concerns especially manufacturing companies. Moreover, in the context of recent events, all economic operators have faced a fundamental problem of increasing of their energy efficiency. It means that the question of Ukrainian enterprises innovation has become a national problem. Moreover: the problem how to increase the competitiveness of the national economy in the nearest future is the question how to avoid the economic collapse. So this theme – innovation development in Ukraine – is enough actual, because that way (to implement innovation and know-how in industry and in another directions of activity) is only one, which will bring possibilities to the country to take the place in world market of high-tech production and to provide conditions of welfare of society. It goes without saying, that this type of development shall find the decisions of wide list of different national problems. And this is why it's reasonably to write the article about some aspects of innovation development in Ukraine and Ukrainian industry. Analysis of the recent researches and publications. Innovation development is the theme, which is quite popular in Ukrainian scientific works. There are a lot of authors who provide researches to these problems. The reason of that interest is national policy of Ukraine in economic sphere. During last years Ukrainian government have been proclaiming as general aim of economic policy to support innovation activity. So now there are a lot of authors, who research problems of innovation activity. Also we can state, that there is a significant influence of foreign scientist and their ideas.

The problems of innovative development of national economy on the whole attract the attention of many native and foreign researchers. Significant contribution to the study of these processes was made by our scientists: V. Heyets, V. A. Grosul, N. V. Danik, A. V. Kluchnik, H. I. Mernikov, L. I. Fedulova and others. Most of them believe that the activity of national policy depends on the innovative development of the economy. However, the elaboration of measures as for innovative development of economy and the formation of its strategic directions in the context of transformations of economy are still topical [3]. The aim of the research is to explain the necessity of formation of the strategic innovative development directions of economy and identify the problems that arise during the solving of the problem. Innovative system of Ukraine has hard times of its formation and development due to political events and permanent processes of redistribution of governance at the level of Cabinet of Ministry of Ukraine. Constant repartition of spheres of influence by ministries, institutions and their leaders cannot create the given system as a system of organizational, economic and informational ensuring of innovative processes at the state level and even provide an opportunity for this system to evolve, extend and work effectively in the Ukrainian market.

We can speak about the position of Ukraine in international markets of high-tech productions like about the position of the country which proposes (to sell) only a few names of goods, and which buys all needed things to support innovation activity inside the country. Now Ukraine buys all products: know-how, new technologies, equipment, machines, etc. But we can affirm, that at this time only countries, which provide innovation activity, have a chance to stay in the market as providers of difficult productions. It means that if Ukraine does not change its innovation policy, it will stay middle-development country with agricultural economy and will not propose to the international market complex and expensive goods but only some simple metals products. There is a different situation in international market of high-tech services and intellectual products. Here Ukraine keeps a strong position in the market of software. The Ukrainian market of software has a lack of demand, so the major part of Ukrainian software companies work with outsourcing. The problem is that the most part of economic workers in this sphere work illegally: firms officially show to tax office minimally indicators, and work unofficially. They use cash for such case. At the same time the most part of programmers work also unofficially, like freelancers.

The legal framework of regulating of innovation activity in Ukraine is fragmented, inconsistent and therefore imperfect. Execution of laws in the innovative areas is unsatisfactory. However, there will have been certain approaches and quantitative guidelines for the implementation of structural changes in the Development Strategy of Ukraine till 2020, where the main purpose was to increase the impact of innovation on the economic growth in Ukraine [4]. There is still an unsolved problem of the innovation activity financing, as domestic investors have no sufficient amount of money, and foreign ones have no desire to invest in Ukraine [1, p. 160].

Budget funds are limited and are emitted in accordance with the aims and priorities of state innovative policy and used to finance state innovative funds; target innovative programs and highly effective innovative projects; the state support of innovative activity programs [5, p. 14]. Therefore, due to the lack of attention to the development of scientific and technical areas of structural deformation of the national economy, the dominance of low-tech industries we can see an insufficient level of use of the innovation potential of Ukraine. Solving current problems in planning, use and financing of innovative development will provide the competitiveness of the national economy.

References

1. Chuchno A. Scientific and technological development as the object of Evolutionary Economics Theory // A. Chuchno. – Economy of Ukraine, 2008.
2. Мерніков Г. І. Модернізація України і досвід Китаю / Г. І. Мерніков // Стратегічні пріоритети. – 2011. – № 3 (20). – С. 137 – 145.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Проект «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr.doc>.
5. Центр Разумкова. Аналітична доповідь. Ключові проблеми розвитку інноваційної діяльності в Україні. – 2004. – № 7. – С. 14.

УДК 658.589

Забашта Є. Ю.

аспірант кафедри підприємництва та бізнесу,
Київський національний університет технологій та дизайну

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Ігнорування або неадекватне врахування зарубіжного досвіду у сфері організації інноваційного розвитку на рівні підприємництва суттєво сповільнює зростання економіки. Політика розвинених країн (наприклад, США, Японія, Німеччина, Великобританія, Франція і Канада) спрямована на створення сприятливого клімату для науково – технічної та інноваційної діяльності підприємництва, де провідну роль у процесі відіграє держава.

Для України з огляду отримання безвізового режиму та перспективи членства у ЄС, доцільним є вивчення зарубіжного досвіду розвитку інноваційного підприємництва європейських країн. В розвинутих країнах Заходу на частку нових технологій, обладнання та продуктів, приходиться від 70 до 85 % ВВП. Інфраструктура є важливим елементом інноваційної європейської системи, котра налічує понад 1,5 тисячі різноманітних інноваційних центрів та 260 науково-технологічних парків. Європейський досвід дозволяє виокремити серед різноманітних форм інноваційних структур в країнах ЄС інноваційні координаційні центри (центри трансферу технологій) – Innovation Relay Centre (IRC), які можуть забезпечувати ефективну комунікацію у сфері трансферу нових знань та технологій не лише між національними суб'єктами ринку інновацій, але й за межами країни [4, 5].

Досвід розвинених країн (Англії, Німеччини, Франції, Польщі, Португалії) показує, що основними завданнями інноваційних центрів повинні стати [6]:

- обмін науково-технічною та економічною інформацією, фінансова допомога ЄС;
- збір і систематизація європейської інформації щодо реалізації проектів;
- впровадження інновацій на підприємствах;
- консультативна допомога в процесі розробки і управління інноваційними проектами, надання послуг з підготовки тендерів і заявок на державне фінансування проектів.

Країни з розвинутою економікою, серед них країни ЄС, виділяють ряд критеріїв, які необхідні для розвитку інноваційного підприємництва, серед них можна виділити такі:

1. Регулювання та стимулювання інноваційних процесів, що проходить в основному через національні програми.

2. Держава є головним суб'єктом активізації інноваційної діяльності в країні.

3. Фінансування наукових розробок державою і приватним бізнесом.

Для розвитку інноваційного підприємництва в Україні необхідно:

– розробити дієву державну програму інноваційного розвитку економіки України з урахуванням досвіду провідних економік світу;

– доповнити існуючу систему нормативно-правових актів документами, які б створювали умови для подальшого розвитку венчурного фінансування, впровадження високих технологій у виробництво;

– прийняти закони України стосовно розвитку венчурних фондів та інвестиційних компаній. Їх мета – розширення джерел фінансування інноваційного розвитку за рахунок фінансових ресурсів венчурних інвесторів;

– забезпечити активну участь підприємствам, наукових організацій та інших зацікавлених структур регіону в основних державних цільових програм в інноваційній сфері, які діють на регіональному рівні до їх закінчення, та ініціювати до розробки, затвердження та фінансування державних та регіональних цільових програм.

Список літератури

1. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення : [моногр.] / О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін та ін. ; [НАН України, Ін-т економіки промисловості]. – Донецьк, 2007. – 328 с.

2. Виленский П. Л. Оценка эффективности инвестиционных проектов. Теория и практика : / П. Л. Виленский, В. Н. Лившиц, С. А. Смоляк. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Дело, 2002. – 888 с.

3. Великий Ю. В. Вплив венчурного підприємництва на інноваційну діяльність / Ю. В. Великий // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 5. – С. 9 – 12.

4. Данилишин Б. М. Регулювання розвитку інноваційного потенціалу в економіці : [моногр.] / Б. М. Данилишин, М. Х. Корецький, О. І. Дацій. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 220 с.

5. Краснов А. Г. Теория инновационной экономики / А. Г. Краснов. – Чебоксары : Чувашский университет, 2001. – 294 с.

6. Лукинов І. Інвестиційна активність в економічному оновленні та зростанні / І. Лукинов // Економіка України. – 1997. – № 8. – С. 4 – 8.

7. Павленко І. А. Організаційні форми співробітництва між наукою та бізнесом / І. А. Павленко // Стратегія економічного розвитку України. – 2009. – Вип. 24 – 25. – С. 3 – 10.

УДК 338

Кокашвили Н. В.

академический доктор экономики, ассоциированный профессор,
Горийский государственный учебный университет,

Мамулашвили Л. С.

академический доктор экономики, профессор,
Горийский государственный учебный университет

ПРОБЛЕМЫ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ГРУЗИИ

Экономический рост, решение социальных проблем, преодоление бедности и отсталости, занятость и устранение отставания регионов в странах Европы в основном обеспечены за счет проведения инновационной политики. Инновационная политика – неразделимая часть экономической политики страны, определяющая цели, направления и методы деятельности органов государственной власти в области инноваций. Все указанное во многом зависит от нормального функционирования системы образования, ее доступности, качества интегрирования образования и науки, развития возможностей интегрирования современных технологий в учебный и исследовательский процесс и т. д.

Инновационная деятельность в экономике Грузии на низком уровне, не создана и не развита инновационная инфраструктура, обеспечивающая особый режим для новшества, что в основном связано с нехваткой собственных и привлеченных средств на предприятиях, недостатком источников финансирования и др.

Став на путь рыночных реформ, Грузия не оказалась готовой к работе в новых условиях инновационной сферы, ибо не было соответствующего опыта и соответствующих структур для этой деятельности. От процесса формирования и требований рынка отстает производство инновационной продукции. Есть проблемы правового и организационного характера, не создан рынок научно-технической продукции и его соответствующая инфраструктура (специальные банки, инновационные фонды, консалтинговые, лизинговые, венчурные формы, научно-технологические парки и др.), без которых предприятия не обеспечат резкое улучшение инновационной деятельности.

Выручка инновационных лидеров современного мира составляет 83 %, удельный вес высокотехнологичной продукции в экспорте промышленной продукции – 20 %, удельный вес инновационной продукции в выручке – больше 16 %, а в инновационных организациях заняты более половины всех работающих [4].

К началу 2016 года из существующих в стране до 4 тысяч малых предприятий только 3 % занимались инновационной деятельностью. Следует учесть то обстоятельство, что малые предприятия по своим возможностям ограничены в денежных средствах, из-за чего не удается вложить деньги в новую технику, технологии, маркетинг, расширение производства и др.

Для преодоления трудностей необходимо целенаправленное изучение инновационной политики развитых стран и ее применение с учетом особенностей страны. Все это будет способствовать активизации инновационной сферы. В странах, где активно инвестируют в инновации и технологии наблюдается быстрый экономический рост, что является важнейшим компонентом экономического развития.

В развитых странах малые предприятия быстрее внедряют новшества, чем крупные организации, что, к сожалению, нельзя сказать о наших предприятиях.

По данным глобального инновационного индекса 2015 – 2016 гг. Грузия продвинулась на 9 пунктов и среди 128 стран мира заняла 64-ое место. Уровень защиты интеллектуальной собственности в стране недостаточен. По этим показателям Грузия находится на 124-м месте. Несмотря на то, что в последние годы проведены значительные мероприятия по доступности Интернета, уровень использования этого средства коммуникаций по-прежнему неудовлетворительный.

Грузия стремится стать страной, основывающейся на европейских ценностях. Предпосылкой к дальнейшему развитию процесса евроинтеграции является преобразование системы образования и науки. Страна является членом Единого Европейского пространства образования и принимает участие в европейском исследовательском пространстве.

В стратегии социально-экономического развития Грузии сказано, что экономическая политика правительства Грузии конкурентоспособность частного сектора считает важнейшей движущей силой развития экономики.

Согласно целям «Стратегии» к 2017 году наша страна займет 58-ю, а к 2020 году – 40-ю позицию. В это свой посильный вклад должно внести инновационно-технологическое развитие. Сегодня же, к сожалению, в Грузии уровень технологического развития и инновации низкий, что обуславливает низкую добавочную стоимость производимого у нас товара, вызывает нерациональное использование ресурсов и создает угрозу природным богатствам страны; незначительны и объемы расходов в частном секторе и на государственном уровне, затраченные на исследование и развитие, слаба и ограничена доступность новейших технологий, также ограничены масштабы внедрения компаниями инновационных технологий [5].

Правительство Грузии осуществляет активные капиталовложения развитию инноваций и технологий в стране. Основано инновационное агентство, где разрабатываются проекты, касающиеся развития инновационной инфраструктуры, открываются лаборатории на базе университетов, осуществляются специальные программы переподготовки, направленные на повышение навыков. В Грузии открыт технологический парк, проходит программа «Стартап Грузия». Все это свидетельствует о том, что в 2016 – 2017 гг. позиции Грузии в рейтингах улучшатся.

Список литературы

1. Конкурентоспособность и инновационная активность государств: анализ международных рейтингов и индикаторов. Электронный ресурс. – Режим доступа: [http://iee.org.ua/files/ alushta/39-denisyuk-konkor_i_inov_aktiv.pdf](http://iee.org.ua/files/alushta/39-denisyuk-konkor_i_inov_aktiv.pdf).
2. European Innovation Scoreboard 2009. comparative Analysis of Innovation Performance – EIS, 2009.
3. OECD. Main Science and Technology Indicators. Arial 2000.
4. Постановление правительства Грузии «Об утверждении стратегии социально-экономического развития Грузии «Грузия 2020» и связанных с ней некоторых мероприятиях» № 40, 17.06.2014 г.
5. Б. Крабина, По-Уен Лиу и др. Цифровая Грузия: Стратегия и план действия эллектронной Грузии 2014 – 2018 Электронный ресурс. – Режим доступа: www.dea.gov.ge/uploads/eGeorgia%20strategy%FINAL%20_Geo_doc.
6. A Digital Agenda for Europe, Com (2010), Брюссель, 26.08.2010.
7. Г.Абашишвили. В документе стратегического развития страны взаимоисключающие заключения. Газ. «Премьер». Электронный ресурс. – Режим доступа: Premieri.ghn/ge/com/news/view/713.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У теперішній час інноваційна діяльність є невід'ємним атрибутом економічного зростання. Підтвердженням цього є те, що значне поліпшення добробуту в розвинених країнах було досягнуто за рахунок інновацій.

Стратегія розвитку національної економіки повинна базуватись на застосуванні інновацій для підвищення соціально-економічного розвитку регіонів.

Актуальність цієї теми в тому, що сьогодні Україна переходить до інформаційної стадії розвитку та поступово входить у міжнародний економічний простір. Тому застосування інновацій є фактором, що дозволить нашій державі стати економічно самостійною і високорозвинутою державою, а також досягти сприятливих умов виходу на світовий ринок.

Наразі актуальним аспектам досліджуваної теми присвячена низка праць українських і зарубіжних науковців. Проте ще багато питань інноваційного розвитку регіонів в Україні залишаються невирішеними та потребують подальших досліджень.

Автори національної доповіді «Інноваційна Україна 2020» під редакцією В. М. Геєця переконані, що країни, які мають значний науково-інтелектуальний потенціал, можуть виграти у конкурентній боротьбі, забезпечити стійке зростання конкурентоспроможності своїх регіонів [2, с. 273].

Україні доцільно використовувати для збалансування регіонального розвитку такі економічні інструменти, як спеціальні режими економічної діяльності (СПРЕД). Необхідно згадати власний досвід перших років запровадження спеціальних економічних зон (СЕЗ) і територій пріоритетного розвитку (ТПР). Застосування цих економічних інструментаріїв є доцільним для активізації бізнес-середовища в регіонах та формування «точок регіонального розвитку» [1, с. 24].

Для прикладу, депресивний регіон, яким у середині 1990-х років була Закарпатська область, після створення СЕЗ та ТПР вийшов в лідери за темпами нарощення інвестицій в Україні (на початку 2000-х років).

Вигідне геополітичне положення України із суміжними країнами ЄС, Молдовою та Білоруссю сприяє застосуванню транскордонного співробітництва (ТКС). ТКС стимулює соціально-економічний розвиток прикордонних регіонів, активізує торговельно-економічне співробітництво та залучення інвестицій і фінансових ресурсів для реалізації проектів по вирішенню спільних задач та проблем. За цим пріоритетом реалізуються проекти по розбудові та модернізації виробничої і прикордонної інфраструктури, ліквідації інфраструктурних та адміністративних бар'єрів.

Важливою формою стимулювання інноваційного розвитку регіонів України є наукові та індустріальні парки. Також відбувається створення міжнародних НП, що відкриває нові можливості для формування середовища активної взаємодії вчених і підприємців України та інших країн з метою комерціалізації наукових розробок; віддзеркалює світові тенденції розвитку цих та інших подібних інноваційних структур. А створення транскордонних НП може стати ефективною формою поглиблення співробітництва в прикордонних регіонах, зокрема з ЄС, враховуючи євроінтеграційні прагнення України.

Складником інтенсифікації економічного розвитку регіонів також є кластери і промислові парки. Такі форми організації виробництва створюють ширші можливості для використання місцевих ресурсів, освоєння інвестицій, у т. ч. іноземних; забезпечують доступ до нових ринків збуту; дозволяють повною мірою реалізувати потенціал міжрегіонального, інтеррегіонального і транскордонного співробітництва [1, с. 26].

Сучасний інноваційний процес залежить саме від інтелектуального потенціалу особистості. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції можливе лише

тоді, коли відбудеться повне технологічне переоснащення виробництва і ефективне використання інтелектуальних можливостей та творчих здібностей працівників. Для постійного розвитку підприємств необхідна заміна традиційних галузей на сучасні з високими технологіями. Адже сировинні ресурси зменшуються, а інтелектуальний капітал може стати джерелом для створення нових ідей. І це дасть змогу застосовувати різноманітні новинки у виробництві та розширювати ринки збуту товарів.

Варто згадати про ефективні інноваційні методи залучення прибуткових інвестиційних проектів. Наприклад, розробка плану маркетингових заходів на регіональному рівні. Він є невід'ємним компонентом для здійснення системної та результативної діяльності з донесенням до інвесторів інформації щодо потенційних можливостей регіону. Як наслідок – зростання залучених іноземних інвестицій, а отже, збільшення конкурентоспроможності регіонів.

Стратегічною метою підвищення соціально-економічного розвитку регіонів України є застосування інновацій та забезпечення системних економічних реформ. Вони повинні бути спрямовані на економічне зростання, вирішення нагальних проблем розвитку територій і підвищення рівня добробуту населення на основі раціонального використання ресурсного потенціалу на місцях, запровадження інноваційних підходів до державного управління регіональним розвитком.

Інноваційний розвиток потребує державної підтримки, міжгалузевого технологічного обміну, зміцнення зв'язків компаній з університетами та науково-дослідними інститутами, розвитку міжнародної науково-технічної кооперації та широкого застосування інформаційних технологій.

Список літератури

1. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ: аналітична доповідь / [Шевченко О. В., Жук В. І., Юрченко К. Г. та ін.]; за ред. Олійник Д. І. – К.: НІСД, 2015. – 92 с.
2. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. – НАН України. – К., 2015. – 336 с.

УДК 338.48

Омарова К. А.

старший преподаватель кафедры «Туризм», магистр экономики,
Евразийский национальный университет им. Льва Николаевича Гумилева,

Сейдуалин Д. А.

к. э. н., доцент кафедры «Туризм»,
Евразийский национальный университет им. Льва Николаевича Гумилева,

Файзулина Л.

студентка специальности «Туризм»,
Евразийский национальный университет им. Льва Николаевича Гумилева

ВСТУПЛЕНИЕ В ВТО – ЭТО ШАГ К ЭКОНОМИКЕ, ОСНОВАННОЙ НА ИННОВАЦИЯХ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ КАЗАХСТАНСКОЙ ПРОДУКЦИИ

Современные реалии таковы, что при всем своем потенциале современная казахстанская экономика может эффективно и динамично развиваться лишь при активном взаимодействии с мировым рынком товаров и услуг. В условиях глобализации правила игры на международном рынке определяются странами коллективно, при этом решающая роль принадлежит Всемирной торговой организации, главным принципом которой является торговля без дискриминации между членами этой Организации.

К важнейшим функциям Всемирной торговой организации относятся:

– контроль за выполнением соглашений и договоренностей пакета документов Уругвайского раунда;

- проведение многосторонних торговых переговоров между заинтересованными странами-членами;
- разрешение торговых споров;
- мониторинг национальной торговой политики стран-членов;
- техническое содействие развивающимся государствам в рамках компетенции ВТО;
- сотрудничество с международными специализированными организациями [1].

С 2015 года Казахстан стал полноправным членом ВТО после более 19 лет переговоров. Напомним, Казахстан подал заявку на вступление в ВТО 29 января 1996 года.

За время переговоров по вступлению в ВТО «конфигурация казахстанской экономики значительно изменилась». «Она стала более сильной и открытой. ВВП на душу населения увеличился в 18 раз и достиг уровня стран Центральной и Восточной Европы. Объем внешней торговли достиг 120 миллиардов долларов. Более 90 % нашего внешнеторгового оборота приходится на страны – члены ВТО. Значительно расширилась география торговых отношений. Если в середине 90-х годов Казахстан имел торговые связи только со странами постсоветского пространства, то сегодня мы торгуем со 185 государствами мира» [2].

Главные преимущества присоединения Казахстана к ВТО – это создание новых рабочих мест, повышение доходов населения, улучшение уровня жизни, привлекательность Казахстана как для иностранных, так и для отечественных инвесторов.

После присоединения Казахстана к Всемирной торговой организации, наша страна должна получить ряд преимуществ, среди которых можно выделить:

1. Создание благоприятных условий для доступа Казахстана на мировой рынок товаров и услуг, благодаря прозрачности рыночных отношений между странами-участницами.

2. Устранение дискриминации за счет доступа к механизму ВТО по разрешению споров, который обеспечивает защиту национальных интересов, если они ущемляются партнерами.

3. Появление возможности реализации своих торгово-экономических интересов путем продуктивного участия в Многосторонних торговых переговорах при выработке новых правил международной торговли.

4. Снижение стоимости жизни за счет снижения торговых барьеров. В результате подешевеют не только готовые импортируемые товары и услуги, но и отечественная продукция, прежде всего та, в производстве которой используются импортные компоненты.

5. Снижение торговых барьеров способствует росту торговли, что приводит к повышению как государственных, так и личных доходов.

6. Применение принципов ВТО позволяет повысить эффективность внешнеэкономической деятельности государства, прежде всего, за счет упрощения системы таможенных пошлин и других торговых барьеров.

7. Осуществление торговой политики в интересах национальной экономики.

В январе-июле 2017 года взаимная торговля Республики Казахстан со странами ЕАЭС составила 9415,6 млн. долларов США, что на 34 % больше, чем в январе-июле 2016 года, в том числе экспорт – 2878 млн. долларов США (увеличился на 37,5 %), импорт – 6537,6 млн. долларов США (увеличился на 32,5 %).

В общем объеме внешнеторгового оборота Республики Казахстан со странами ЕАЭС приходится на Российскую Федерацию – 92,4 %, Кыргызскую Республику – 4,2 %, Республику Беларусь – 3,3 % [2].

Казахстан нацелен на диверсификацию своей экономики и отказ от зависимости от сырья. А к 2030 году республика должна войти в 30 наиболее развитых стран мира [3].

Реализация соглашения в различных областях могла бы пожинать существенные дивиденды для глобального роста в будущем – в частности, усилить положительный эффект инноваций в коммуникационных технологиях в международной торговле.

Потенциал для дальнейшего экономического роста сегодня заложен в инновациях в коммуникационные технологии, которые создают огромные возможности для роста в торговле не физическими товарами, такими как услуги, продукты IT, брендинг, интеллектуальная собственность. Инновации в коммуникациях также облегчают миграцию финансовых капиталов во всем мире.

По мнению председателя правления Коалиции «За «зеленую» экономику и развитие G-Global» С. Рахимбековой, «вступление в ВТО – это шаг к экономике, основанной на инновациях и конкурентоспособности казахстанской продукции. Вместе с тем будет улучшена ситуация с привлечением инвестиций и новых технологий в нашу страну [4].

Таким образом, инновационные разработки сегодня очень важны, потому что ВТО требует от предприятий повышения их инновационности, так как это позволяет выпускать более качественную продукцию. В этой связи нужно, чтобы отечественные производители быстрее знакомились с новыми технологиями, которые есть и в нашей стране»

Список литературы

1. Глушков А. С. О создании всемирной торговой организации на основе приоритета многосторонних соглашений / А. С. Глушков. – М.: Московский государственный вечерний металлургический институт, Вестник. – № 3, С. 12 – 16.
2. Статистический сборник, Астана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.stat.gov.kz>.
3. Казахстан официально вступил в ВТО [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/kazakhstan-ofitsialno-vstupil-v-vto-278365.
4. Вступление Казахстана в ВТО простимулирует развитие инноваций в стране [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.inform.kz/kz/vstuplenie-kazahstana-v-vto-prostimuliruet-razvitie-innovaciy-v-strane-s-rahimbekova_a2801615.

УДК 336.76

Шамаріна Н. В.

студентка 6 курсу,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»

ПРО УКРАЇНСЬКИХ ЕМІТЕНТІВ НА ВАРШАВСЬКІЙ ФОНДОВІЙ БІРЖІ: МОЖЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Відкрите (публічне) розміщення цінних паперів, або Initial public offering (IPO) – це розміщення цінних паперів серед потенційно необмеженого кола інвесторів з публічним оголошенням про їх випуск та реєстрації проспекту цінних паперів [1].

Механізм IPO є сучасним методом збільшення капіталу, який дозволить українським компаніям не лише запозичити необхідні кошти для технологічної модернізації і розширення виробництва та збуту, але й підвищити імідж та укріпити конкурентні позиції серед світової спільноти.

Ключовим фактором у процесі розміщення компанією цінних паперів є вибір фондової біржі. Біржа є невід’ємним учасником у процесі IPO, бо саме на біржі здійснюється розміщення акцій компанії-дебютанта.

В Україні поняття IPO на фондовій біржі є досить нерозвиненим. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні – серпні 2017 року, становив 121,7 млрд грн, що більше на 63,56 млрд грн порівняно з відповідним періодом 2016 року (58,13 млрд грн). Значні за обсягом випуски акцій належать ПАТ «БАНК Кредит Дніпро» та ПАТ «Прокредит Банк» [5].

Насправді, сума IPO на українських фондових біржах становить дуже малу частку від світового IPO (за січень – серпень 2017 року – 772 випусків акцій на суму 83,4 млрд. дол.

США [7]) – 5,51 % (середній курс долара США до гривні за січень-серпень 2017 року за підрахунками автора – 26,513 грн.) [10]. Варто зазначити, що дана сума представлена лише за два квартали 2017 року, до кінця року відсоткове співвідношення суттєво зменшиться. Тому, для українських компаній, які прагнуть залучити вагомі інвестиції та вийти на світовий ринок, перспективним шляхом стає первинне розміщення акцій на міжнародних фондових біржах.

Варто зазначити, що за останні роки однією з найбільш привабливих фондових бірж для українських підприємств є Варшавська фондова біржа, яка змогла створити для іноземних емітентів сприятливі та зрозумілі умови залучення інвестицій завдяки більш лояльній платформі NewConnect.

Варшавська фондова біржа (англ. Warsaw Stock Exchange (WSE)) – найбільша фондова біржа Східної та Центральної Європи, головним завданням якої є організація торгів фінансовими інструментами. Біржа розпочала свою діяльність 16 квітня 1991 року, в період розпаду економічної трансформації Польщі. Згідно зі щорічним звітом PwC UK під назвою «IPOWatch Europe (Q3 2017)» Варшавська фондова біржа займає 3 місце у Європі за кількістю та сумою IPO у 2017 році (9 IPO на суму 1,2 млрд. євро, загалом телекомунікаційні компанії) [8].

Загалом, Варшавська фондова біржа складається з чотирьох основних майданчиків: головний майданчик (GPW Main Market), NewConnect, Catalyst та Treasury BondSpot Poland. Головний майданчик Варшавської фондової біржі оптимізований для успішних високорозвинених компаній з достатньо високим рівнем капіталізації. Крім головного ринку на Варшавській фондовій біржі є ринок NewConnect. Це платформа, де молоді компанії з високим потенціалом зростання мають можливість залучити інвестора. Ще однією платформою є ринок Catalyst, призначений для недержавних боргових інструментів – комунальних та корпоративних облігацій, а також для інвестиційних сертифікатів. На майданчику Treasury BondSpot Poland відбувається оптова торгівля Казначейськими облігаціями.

З Варшавською фондовою біржою співпрацюють сьогодні 13 українських підприємств. Зацікавленість польських інвесторів в українських компаніях підтверджується наявністю окремого індексу WIG-Ukraine, який містить виключно українські компанії. Даний індекс є другим (після WIG-Poland) національним індексом, розрахунок якого здійснюється Варшавською фондовою біржою з 31 грудня 2010 року [2]. Склад індексу WIG-Ukraine станом на 11 березня 2016 року зображено у табл. 1.

Таблиця 1

Склад WIG-Ukraine станом на 16 листопада 2017 року

Компанія	Кількість акцій, млн.	Ринкова капіталізація, млн. польських злотих
Kernel	79,68	3925,20
Astarta	25,00	1242,50
Ovostar Union	6,00	657,3
Industrial Milk Co	31,03	372,47
Agroton	21,67	104,02
Milkiland	31,25	55,63
KSG Agro	14,93	37,91
KDM Shipping Public Ltd.	7,30	35,6
Coal Energy	45,01	31,06
Sadovaya Group	43,09	12,93
Westa	44,13	3,53

Джерело: [4]

Варто зазначити, що за весь час свого існування індекс WIG-Ukraine збільшився на 126,35 пунктів, що є надзвичайно перспективним показником.

IPO на Варшавській фондовій біржі має ряд переваг та недоліків (табл. 2).

Переваги та недоліки IPO для компанії на Варшавській фондовій біржі

Переваги	Недоліки
Лояльне законодавство, відносно невисокі витрати для розміщення	Компанія несе обов'язкові витрати за: – підготовку проспекту; – експертну аудиторську оцінку фінансової звітності; – внески до Польського Національного Депозитарію (National Securities Depository), Фінансового регулятора (the Financial Supervision Authority (KNF), та самої біржі; – судові та адміністративні внески
Проста порівняно з біржами інших країн процедура виходу на біржу	
Нові можливості для фінансування українського бізнесу	
Більша ймовірність успіху випуску акцій, облігацій та комерційних цінних паперів	Компанія несе додаткові витрати за: – юридичні послуги; – послуги андеррайтера; – рекламу; – зустрічі з аналітиками, інвесторами та СМІ
Покращення іміджу компанії	
Поява можливостей для співробітництва, злиття чи купівлі іншої компанії з лістингу	Ризик небажаного контролю над компанією як наслідок необмеженої свободи здійснення фондових операцій
Збільшення вартості акцій компаній в процесі торгівлі та обігу	

Джерело: [3]

Варто зазначити, що з кожним роком лістинг на Варшавській фондовій біржі стає все важчим через зростання вимог. Тому для українських компаній доступною є альтернативний майданчик NewConnect. NewConnect дає можливість залучення від 100 тис. євро до 5 млн. євро. Це є особливістю даного ринку, оскільки на основних біржових ринках об'єм розміщення фінансових інструментів рідко буває менше 10 млн. євро [2].

Підсумовуючи усе вищесказане, можна зробити висновок, що Варшавська фондова біржа є досить перспективною для малого та середнього бізнесу України завдяки альтернативному майданчику New Connect. Хоч вимоги до лістингу на NewConnect є відносно меншими, ніж на Головному ринку Варшавської фондової біржі, українським компаніям все одно не легко відповідати цьому рівню. Тому українському бізнесу варто витратити більше часу та грошей для того, щоб займати гідну позицію в лістингу. Проте, завдяки цьому для українських компаній відкриваються нові можливості в майбутньому, які стимулюватимуть їх до підвищення стандартів ведення бізнесу, та сприятимуть зростанню їх конкурентоспроможності на світовій арені.

Список літератури

1. Михайленко М. Н. Фінансові ринки та інститути / М. Н. Михайленко, А. Н. Жилкіна // Підручник та практикум для бакалаврів // Видавництво Юрайт. – 2014. – 303 с.
2. Познякова О. І. Проблеми та перспективи розміщення цінних паперів українських компаній на Варшавській фондовій біржі та її альтернативних майданчиках / О. І. Познякова, М. Р. Вільгард // Молодий вчений. – № 4 (31). – квітень 2016. – С. 160 – 163.
3. M. Mikołajek-Gocejna. IPO jako źródło finansowania rozwoju spółki / M. Mikołajek-Gocejna // CeDeWu. – Warszawa. – 2008.
4. Индекс WIG-Ukraine / Фондовый рынок Fixygen [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fixygen.ua/stocks/indices/wigukr.html>.
5. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом січня-серпня 2017 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics>.
6. Офіційний сайт Варшавської фондової біржі [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.gpw.pl.
7. EY Global IPO Trends: Q2 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-global-ipo-trends-q2-2017/\\$File/ey-global-ipo-trends-q2-2017.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-global-ipo-trends-q2-2017/$File/ey-global-ipo-trends-q2-2017.pdf).
8. IPO Watch Europe 2016 / PwC UK [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-europe-q3-2017.pdf>.
9. WSE Report 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.gpw.pl/pub/files/PDF/RI/R2016/EN/Consolidated_financial_statements_GPW_Group_2016.pdf.
10. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.

УДК 005.32

Аксьом Г. І.

аспірант кафедри менеджменту
інноваційної та інвестиційної діяльності,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМА НАУКОВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Організаційна теорія як наукова дисципліна є парадоксом з точки зору філософії та епістемології науки. Філософи науки намагаються пояснити причини схвалення теорій природничих наук, які в свій час були успішними та безальтернативними, витримували численні емпіричні перевірки, а сьогодні визнані хибними, спростовані і відкинуті науковою спільнотою (наприклад заміна геоцентричної теорії Птолемея на геліоцентричну Коперніка, або Ньютонівської фізики на Ейнштейнівську). На думку антиреалістів, на основі такої тенденції можна зробити висновок, що й всі сучасні успішні теорії будуть визнані хибними в майбутньому [1]. Ця проблема стосується «зрілих» наук, в першу чергу, фізики, хімії та біології і, здавалося б, не має вбачати об'єктом аналізу слабкі, абстрактні теорії, які навіть не пропонують достатній об'єм і якість тверджень для формулювання робочих гіпотез і їх подальшої емпіричної перевірки. Проте організаційні теорії є феноменально успішними і з кожною декадою їх вплив лише збільшується.

За більш ніж півстоліття існування, місце організаційної теорії в системі та ієрархії більш загальних наук досі не визначено [2]. Більш того, серед науковців немає єдності навіть у питанні приналежності організаційного аналізу до природничих чи соціальних наук, так як онтологія та епістемологія в організаційних дослідженнях не дозволяє чітко класифікувати на користь тієї чи іншої наукової моделі [3].

В організаційній літературі можна виділити такі основні недоліки існуючих наукових теорій та методологій дослідження організацій:

1. Невідповідність моделям природничої науки та відсутність прогресу за умов погодження на модель соціальної науки.
2. Ізоляціонізм різних теорій (відповіді на різні питання та неможливість емпіричної перевірки).
3. Фрагментація дисципліни через несумісні філософські парадигми (різні погляди на сутність організацій та методи їх дослідження).
4. Теоретична новизна як кінцева мета організаційних досліджень, а не як засіб досягнення справжньої цілі – відповіді на важливі питання (applied science) і наближення до істини (pure science).

Серед науковців переважають два діаметрально протилежні погляди на природу, засоби та цілі організаційних досліджень. Умовно, організаційний аналіз роздроблений на прихильних різних теорій та методів досліджень. Окрім цього, навіть прихильники однієї теорії можуть мати несумісні погляди на онтологію та епістемологію організаційних досліджень і навпаки, прихильники однієї філософії можуть дотримуватися протилежних теорій.

Проблема з першою категорією полягає в тому, що на відміну від «зрілих наук», таких як, в першу чергу, фізика, організаційні теорії не конкурують одна з одною, так як технічно рідко підлягають прямим та точним емпіричним перевіркам. Наприклад, прихильники теорії обставин вбачають організаційні зміни наслідком якісної адаптації до техніко-економічних потреб зовнішнього середовища, тоді як інституціоналісти розглядають такі зміни як результат конформізму задля отримання символічної легітимності від соціальної цінності інституційних стандартів та імперативом соціально-культурних логік, що домінують в цьому середовищі. Крім того, всі найбільші теорії ставлять різні питання і

успішно дають на них відповідь, не заходячи на територію інших теорій, а отже уникаючи емпіричних перевірок, які б могли виявити більш точну теорію. Так, агентська теорія фокусується на проблемах стосунків різних контрагентів, популяційна екологія на динаміці виникнення і занепаду організацій, інституційна теорія на процесах ізоморфізму тощо.

Але головною слабкістю теорій організацій є їх абстрактність, яка не дозволяє робити емпіричні тести та перевіряти теоретичні положення і передбачення теорій, як це притаманно для фізичних теорій (до прикладу, загальна теорія відносності за майже століття існування витримала тисячі емпіричних тестів). Деякі науковці навіть стверджують, що теорії організацій є скоріш метафорами, а ніж справжніми теоріями в традиційному для зрілих наук розумінні. Зазвичай, організаційні теорії не встановлюють кількісні передбачення та точні пояснення емпіричних фактів, а лише роблять припущення щодо наявності взаємозв'язку між певними конструктами та змінними – позитивну чи негативну кореляцію. Так, Мехл (1991 р.) узагальнив сутність соціальних теорій як такі, «що допускають все про всіх» і «все так чи інакше пов'язано із всім» [4, с. 679].

Таким чином, природна селекція, притаманна природничим теоріям у прагненні пояснити один і той же феномен, не працює у випадку з організаційними теоріями, що, в свою чергу, призводить до ще більшої стагнації та ізоляціонізму в організаційній науці. Свої позиції в організаційних дослідженнях зберігають як сильні так і слабкі теорії, а в науковій літературі і досі домінують все ті ж півдюжини теорій, що і в часи їх виникнення – в 1970-х років.

Друга категорія фрагментації є наслідком несумісних філософських поглядів на предмет та методи дослідження організацій. Позитивісти переконані в необхідності використання моделі наукового методу природничих наук, як єдино можливого та науково підходу до організаційного аналізу. Епістемологія функціоналізму передбачає застосування кількісних методів дослідження, формулювання і перевірка гіпотез за допомогою емпіричних досліджень. Інтерпретивісти притримуються протилежних поглядів на природу організацій та можливі засоби їх досліджень. Організації вони вважають не фізичними об'єктами, що належать до об'єктивної реальності, а соціально сконструйованими абстрактними феноменами реальності соціальної. Відповідно, організації не можливо зрозуміти і дослідити методами природничих наук. Таким чином, діаметрально протилежні погляди на завдання науки та природу реальності не дозволяють дійти згоди щодо спільних дефініцій та методів досліджень.

Фрагментація та дезінтеграція організаційної науки з одного боку, та заслабка для наукового обґрунтування структура організаційних теорій з іншого, серйозно ставить під сумнів науковість організаційних наук. І якщо парадигмальна фрагментація присутня в багатьох науках і, з часом, трансформується в «нормальну науку», об'єднавшись навколо однієї домінуючої парадигми (тої що довела теоретичну та емпіричну перевагу над конкурентами), то структура теорії, як така, що унеможлиблює емпіричну перевірку, має значно серйозніші підстави вважати організаційні дослідження такими, що лежать за межами наукової діяльності. В філософії науки обидва основні аргументи (реалізм та антиреалізм) однозначно трактують відсутність можливості емпіричної перевірки та природної селекції теорій як фактори, що унеможлиблюють як науковий розвиток і прогресивний характер наукової дисципліни, так і її науковість загалом.

Список літератури

1. Wray K. B. Success and truth in the realism/anti-realism debate / K. B. Wray // *Synthese*. – 2013. – № 190. – pp. 1719 – 1729.
2. Daft R. L. Learning the craft of organizational research. / R. L. Daft // *Academy of Management Review*. – 1983. – № 5 (4). – pp. 483 – 490.
3. Chia R. The problem of reflexivity in organizational research: Towards a postmodern science of organization. / R. Chia // *Organization*. – 1996. – № 3 (1). – pp. 31 – 59.
4. Edwards J. R. The presence of something or the absence of nothing: Increasing theoretical precision in management research. / J. R. Edwards, J. W. Berry // *Organizational Research Methods*. – 2010. – № 13 (4), pp. 668 – 689.

УДК 004.422.81

Біличенко Н. А.

студентка 4-го курсу,

Черкаський державний технологічний університет,

Бітюк І. М.

старший викладач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,

Черкаський державний технологічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ

На даному етапі розвитку інформаційні технології почали активно впливати на повсякденну діяльність будь-якої організації і стали невідомою складовою частиною інформаційної інфраструктури цієї організації.

Інформаційні технології дозволяють досліджувати та взаємопов'язувати складові ділянки діяльності організації між собою. Вони розвивається надзвичайно швидкими темпами і захоплюють все ширші сфери діяльності таким чином, що будь-яка конкурентноспроможна діяльність в майбутньому не може бути сформована без детального аналізу можливостей застосування інформаційних технологій.

Важливо розуміти, що інформаційні технології безпосередньо підтримують практично всі аспекти менеджменту в таких функціональних областях, як бухгалтерський облік, фінанси, управління трудовими ресурсами, маркетинг і управління виробництвом.

Аспекти розвитку та впровадження інформаційних технологій в сучасності досліджувалися у працях таких вчених, як В. О. Шамрай, В. И. Кривенко, С. В. Мельниченко, а в працях В. О. Матюхіна, І. В. Огірко, В. И. Назаров, С. В. Глівенко, М. М. Скопєць та Н. В. Краснокуцька [2, с. 117].

Початок розвитку інформаційних технологій припадає на 60-ті роки ХХ століття, разом з появою і розвитком перших інформаційних систем (ІС). Інвестиції в інфраструктуру та сервіси Інтернет в кінці 90-х років ХХ століття викликали бурхливе зростання галузі інформаційних технологій [3, с. 85].

Під інформаційними технологіями (ІТ, від англ. information technology, ІТ) розуміється сукупність методів, виробничих і програмно-технологічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує збір, зберігання, обробку, висновок і поширення інформації. Інформаційні технології призначені для зниження трудомісткості процесів використання інформаційних ресурсів.

Крім цього, інформаційні технології забезпечують динамічну координацію дій за рахунок використання сучасних засобів зв'язку та програмних засобів комп'ютерних мереж. Інформаційна комп'ютерна мережа організації може органічно під'єднуватися до всесвітньої комп'ютерної мережі INTERNET. Таким чином організація отримує прямий доступ до різноманітної інформації з широким спектром по змісту: від законодавчих актів до відомостей про стан на ринках сировини та готової продукції.

Сучасні розробки інформаційних систем менеджменту, технологій систем та комунікацій просуваються вперед досить успішно, використовуючи останні досягнення в галузі технологій інформаційних систем та комунікацій. Завдяки цьому інформаційні системи менеджменту стали задовольняти зростаючі вимоги менеджерів до забезпечення інформацією.

В наш час найбільша частина технологічних розробок в галузі інформаційних технологій застосовується для вирішення оперативних управлінських задач. Новітні розробки свідчать про зростання можливостей вдосконалення інформаційних технологій в таких ключових напрямках:

- значне підвищення показників ефективності технологій;
- спрощення доступу і розширення потенційних можливостей засобів програмного забезпечення і широкого застосування «відкритих технологій»;

– створення дружнього інтерфейсу для користувача;
– істотне покращання якості і функцій інформаційних технологій та зниження їх вартості.

Використання електронних таблиць, наприклад, особливо корисне у питаннях фінансового контролю. Телеконференції полегшують спілкування менеджерів, які можуть бути віддалені географічно, таким чином, економляться витрати і прискорюються прийняття рішень. Системи демонстраційних залів, які оснащені базами даних і відеозв'язком, сприяють плануванню і контролю: затрати на інвестиції в нові технології дуже високі, навіть беручи до уваги великі потенційні можливості останніх досягнень. Підприємства можуть витратити 5 – 10 % своїх прибутків від реалізації на розвиток технологій.

Останнім часом з'явилася тенденція до створення універсальних автоматизованих робочих місць, які обслуговують декілька предметних ділянок. Пошук раціональних шляхів проектування ведеться по таких напрямках: розробка типових проектних рішень, що зафіксовано в пакетах прикладних програм, рішення економічних задач з наступною прив'язкою до конкретних умов впровадження та функціонування, розробка автоматизованих систем управління.

Тільки нові технічні та технологічні рішення дозволяють здійснити новий підхід до організації управлінської діяльності економічного об'єкта, як праці інженера, що отримало назву «реінжинірінг». Цей термін був введений М. Хаммером. «Реінжинірінг» передбачає радикальне перепроектування ділових процесів (бізнес-процесів) для досягнення різкого, стрибкоподібного покращання показників вартості, якості, сервісу, темпів розвитку на основі впровадження нових інформаційних технологій. Він спрямований на перебудову економічної діяльності економічного об'єкта на базі нової інформаційної технології. Реінжинірінгу насамперед підлягають вже існуючі інформаційні технології.

Тенденція до підсилення децентралізації управління призводить до розподіленої обробки інформації з децентралізацією застосування засобів обчислювальної техніки і вдосконаленням організації безпосередньо робочих місць користувачів [1, с. 19].

Автоматизоване робоче місце можна визначити, як сукупність інформаційно-програмно-технічних ресурсів, яка забезпечує кінцевому користувачу обробку даних і автоматизацію управлінських функцій в конкретній предметній сфері.

Отже, застосування сучасних засобів зв'язку та обробки інформації у повсякденній роботі менеджерів дозволяє значно скоротити витрати на рутинну та малоефективну роботу і підвищити результативність ділових переговорів. Застосування інформаційних систем менеджменту надає можливість розглядати проблеми управління організацією у взаємопов'язаному комплексі і підняти ефективність праці менеджерів на якісно новий рівень.

Основною метою автоматизованої інформаційної технології, являється, отримання у вигляді переробки первинних даних інформацію нової якості, з урахуванням якої виробляються оптимальні управлінські рішення. Це досягається з допомогою інтеграції інформації, забезпечення її актуальності і несуперечливості, використання сучасних засобів на впровадження і функціонування якісно нових форм інформаційної підтримки діяльності апарату управління.

Список літератури

1. Багрова І. В. Удосконалення використання інноваційного потенціалу промислових підприємств на засадах урахування його властивостей / І. В. Багрова, Т. І. Тищенко // Вісник економічної науки України. – 2012. – № 1. – 18 – 23 с.
2. Жигалов В. Т. Основи менеджменту і управлінської діяльності / В. Т. Жигалов, Л. М. Шимановська. – К.: Вища школа, 2011. – 223 с.
3. Создание знания и информационной инфраструктуры субъектов предпринимательства / [А. Н. Асаул, Е. И. Рыбнов, О. А. Егорова, Т. М. Левченко]; под ред. засл. Деятеля науки РФ, д-ра экон. наук, проф. А. Н. Асаула. – СПб: АНО ИПЭВ, 2012. – 252 с.

УДК 331.5:005.95

Василюк А. В.
студентка III курса,
Брестский государственный технический университет,
Казарян К. А.
студентка III курса,
Брестский государственный технический университет,
Протасевич Е. И.
студентка III курса,
Брестский государственный технический университет
Научный руководитель:
Будурян Т. А.
м. э. н, старший преподаватель кафедры менеджмента,
Брестский государственный технический университет

ОСОБЕННОСТИ МОТИВАЦИИ ПЕРСОНАЛА С ПРИМЕНЕНИЕМ КРІ

Главным аспектом в управлении персоналом является не только грамотное и организованное распределение обязанностей и заданий среди штаба работников, но понимание того факта, что прямое воздействие на каждого сотрудника и установление благоприятного климата в коллективе позволяет добиться больших успехов, в первую очередь, самой организацией. Отсюда можно сделать вывод, что именно мотивация работников является толчком и стимулом в их работоспособности и желании развиваться и добиваться еще больших и лучших результатов.

В управлении персоналом мотивация рассматривается как процесс активизации мотивов работников (внутренняя мотивация) и создания стимулов (внешняя мотивация) для их побуждения к эффективному труду [1, с. 99]. Целью мотивации является создание условий, «наталкивающих» работников к выполнению своих обязанностей с максимально эффективным результатом.

Для удобного измерения результатов работы фирмы в целом, отдельных подразделений и непосредственно сотрудников, а также мотивации персонала на достижение требуемых результатов рекомендуется использование ключевых показателей КРІ (англ. Key Performance Indicators).

КРІ – ключевые показатели эффективности, которые представляют собой показатели деятельности подразделения (предприятия), помогающие организации в достижении стратегических и тактических (операционных) целей. Использование этих показателей эффективности позволяет организации полноценно оценить своё состояние и помочь в оценке реализации стратегии. Использовать КРІ следует, в основном, для тех работников, труд которых более всего влияет на финансово-экономические показатели предприятия.

Существует несколько видов ключевых показателей:

- КРІ результата – показывают количество и качество результата;
- КРІ затрат – показывают затраченные ресурсы;
- КРІ функционирования – относятся к показателям выполнения бизнес-процессов и позволяют оценить, насколько соответствует процесс требуемому алгоритму его выполнения;
- КРІ производительности – производные показатели, характеризующие соотношение полученного результата и времени, затраченного на его получение;
- КРІ эффективности (показатели эффективности) – это также производные показатели, которые характеризуют соотношение полученного результата к затратам ресурсов [2].

Использовать КРІ можно в любом бизнесе. КРІ позволяют повысить количество продаж за счет прозрачности и четкого понимания необходимых действий, которые сотрудник должен предпринять.

Важно придерживаться определенных принципов внедрения КРІ, которые позволяют использовать ключевые показатели максимально эффективно.

Во-первых, КРІ компании являются общими, однако в подразделениях их делят на небольшие подразделения, так как их рекомендуется использовать не более 3 – 5 показателей.

Во-вторых, показатели должны быть четко обозначены и понятны сотрудникам. Основное требование к их установлению – возможность просто и быстро измерить эти показатели.

В качестве примера можно привести несколько показателей, применяемых для менеджера по продажам в той или иной организации: «Число заявок должно быть не меньше...», «Объем продаж не ниже...», «Число клиентов должно достигать как минимум...», «Время, затраченное на выполнение, не более...».

Мотивация с показателями КРІ может быть выражена в виде материальных награждений: например, за перевыполнение плана или достижение более высокого результата по сравнению с другими работниками, поощряется материальными вознаграждениями, что является одним из самых продуктивных и влиятельных стимулов для сотрудников фирмы.

Также, если система КРІ создана и внедрена грамотно, это позволяет намного удобнее контролировать дела в организации, что, в свою очередь, дает возможность вовремя узнавать о сбоях и решать возникающие проблемы.

Однако существует ряд опасностей, с которыми можно столкнуться: интерпретация итогов оценки эффективности не всегда корректна. Чтобы избежать некорректного использования показателей, необходимо в самом начале, при разработке системы внимательно сформировать критерии, по которым в дальнейшем будет вестись оценка КРІ.

Разработка КРІ осуществляется следующим образом: по принципу «сверху вниз», начиная с масштабных целей компании до задач, стоящих перед отдельным работником. Для начала необходимо выявить приоритетный КРІ путем уточнения и проверки цели стратегического и оперативного характера. После постановки целей проводится анализ эффективности работы фирмы и ее способности решать актуальные задачи. В конечном итоге создаются положения, готовятся карты КРІ, прописывается, по какой методике рассчитывать каждый ключевой показатель, и согласовывается система с руководством всех самостоятельных единиц в компании.

Таким образом, главное – создать такую ситуацию в компании, в которой сотрудники из различных подразделений могли бы действовать сообща, без противоречий своих деловых поступков друг другу. Грамотное использование ключевых показателей КРІ является одним из самых влиятельных видов мотивации персонала на предприятии и позволяет достичь поставленных целей фирмы путём эффективного исполнения обязанностей сотрудниками и их стремлением к достижению новых целей.

Список литературы

1. Козлова А. М. Организационное поведение / А. М. Козлова. – М.: Директ-Медиа, 2013. – 229 с.
2. КРІ (ключевые показатели эффективности). Как внедрить систему КРІ в компании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.gd.ru/articles/3584-kpi>.

УДК 005.1

Виноградська І. І.

студентка 3 курсу,

Київський національний торговельно-економічний університет

СУТЬ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ Д.МАК-КЛЕЛЛАНДА

Мотивація відіграє неабияку роль в підвищенні продуктивності праці персоналу. Вона є основою результативності функціонування та розвитку організації. Сьогодні ця функція менеджменту використовується у всіх провідних компаніях світу.

Існує безліч теорій мотивації, але на мою думку, все більшої актуальності набирає теорія потреб Девіда Мак-Клелланда. Згідно зі словами американського дослідника, люди потребують влади, успіху та співучасті. Автор теорії свідомо віддає перевагу цим потребам, що належать до так званих потреб високого порядку, оскільки він вважає, що потреби нижчого порядку в сучасному суспільстві в основному задоволено. І це так, тому що все більша кількість людей потребують самовираження, поваги та схвалення своїх дій [3].

Потреба влади є найбільш пріоритетною. Вона обумовлюється рівнем освіти людини і її життєвим досвідом й виявляється як бажання впливати на інших людей. Виявом цієї потреби є прагнення контролювати процеси в організації, справляти вплив на поведінку людей, брати на себе відповідальність за дії та поведінку інших людей [2]. Потреба влади може мати дві грані:

1. Прагнення досягти максимуму влади та впливу на людей.
2. Прагнення мати владні функції, відмовляючись від будь-якої відповідальності за дії персоналу.

Потреба успіху задовольняється лише тоді, коли розпочата робота успішно доведена до кінця. Люди, які прагнуть успіху, ставлять перед собою завдання підвищеної складності і бажають отримати відгуки про виконану ними роботу і свою діяльність загалом. Не має значення, наскільки сильно розвинута в людині потреба успіху. Якщо організація не забезпечить працівнику можливостей для виявлення ініціативи і відповідної винагороди, то вона ніколи не досягне успіху.

Потреба у співучасті проявляється у бажанні людей бути в колі друзів, налагодженні дружніх стосунків, допомагати іншим. Такі люди завжди цікавляться роботою, що дає їм можливість соціального спілкування. Працівникам з великою потребою у співучасті важливо займати такі посади і виконувати таку роботу, щоб постійно бути в активній взаємодії з іншими людьми.

Теорію мотивації Мак-Клелланда можна зобразити у вигляді моделі (рис. 1).

Рис. 1. Модель мотивації поведінки людини через потреби

Людей з різним виявом тієї чи іншої потреби вчений охарактеризовував таким чином:

– особи з високою потребою в співучасті не можуть ефективно працювати індивідуально і добре керувати персоналом, але вони дуже ефективно виконують роботу по встановленню комунікативних зв'язків, беруть участь у прийнятті групових рішень, добре мотивуються груповими стимулами і цілями;

– особи з переважною орієнтацією на потребу у владі погано виконують роботу з підвищеним ступенем ризику, неефективно керують великими робочими групами, але на досить високому рівні управляють невеликими групами людей, добре виступають перед аудиторією, ефективно мотивуються на базі «зрівняльної» оплати праці;

– особи з високою потребою в успіху не можуть довго виконувати монотонну роботу і працювати над віддаленими цілями, але вони досить добре діють в умовах ризику, ефективно керують великими групами людей і добре мотивуються лише при високому ступені варіації обсягів винагород.

У теорії Мак-Клелланда, потреби не мають ієрархічного підпорядкування. Водночас потрібно враховувати взаємний їх вплив на поведінку людей. Так, якщо людина займає керівну посаду й відчуває високу потребу влади, то для успішного виконання управлінської діяльності бажано, щоб потреба у співучасті була в неї відносно менш вираженою [4, с. 11].

Ця теорія послужила причиною того, що розвинуті країни звернули свою увагу на підприємця і на його основну характеристику – ініціативність і здатність брати на себе ризику.

Один з найважливіших тезисів теорії Мак-Клелланда розкриває безпосередньо мотивацію здібностей підприємця в соціумі. Вчений вважав, що соціум з переважною мотивацією до досягнень здатний породити велику кількість активних, креативних та ініціативних підприємців, які, в свою чергу, здатні прискорити зростання економічних

показників цього соціуму. Підприємці повинні бути готові брати на себе ризики і ця готовність безпосередньо впливає на потреби до досягнення.

Крім цього, дані досліджень в області мотивації людини наочно відображають, що люди з високими потребами до досягнень самі переконані в тому, що здатні досягти успіхів, ніж ті, хто не відчуває потреби до досягнень. Людям першої категорії властиво прояв більшої енергії, працездатності, активності і творчого підходу. Плюс до цього, задоволення цих людей досягає свого піку від усвідомлення ними факту своєї успішності, але не від визнання їх іншими людьми або похвали.

Якщо ж говорити про тих, хто прагне до використання високих стандартів поведінки для прискорення темпів економічного зростання, то, згідно з теорією Девіда Мак-Клелланда, необхідне виконання наступних дій:

– потрібно відмовитися від традиційних спрямувань і створювати умови, що стимулюють особистісний ріст працівників;

– потрібно затверджувати принципи високої ефективності і встановлювати стандарти максимальної продуктивності, що послужить посиленню потреби до успіху;

– потрібно прагнути до більш грамотної розподілу трудових ресурсів шляхом направлення людей, найбільш придатних до того чи іншого роду діяльності, в ті сфери, в яких вони зможуть максимально вплинути на соціальну та організаційну продуктивність, а також за допомогою визнання і винагороди людей з переважаючими потребами до досягнень [1].

Отже, можна зробити висновок, що теорія мотивації Девіда Мак-Клелланда відповідає актуальним потребам сучасної мотивації працівників й чітко окреслює їх мотиви й прагнення. В період максимального задоволення базових потреб, на передній план виходять вторинні потреби, які визначають людину як соціальну істоту. Саме тому дану теорію можна вважати «путівником» для організацій щодо підвищення продуктивності праці їх працівників.

Список літератури

1. Теория мотивации Макклелланда [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://4brain.ru/blog/теория-мотивации-макклелланда>.

2. Шпекторенко І. Особливості використання класифікації потреб Д. Мак-Клелланда в роботі з кадрами публічної служби / І. Шпекторенко. // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – № 1. – С. 160 – 169.

3. Фролов С. Мотивация в организации. Сущность мотивации как функции управления в организации [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://society.polbu.ru/frolov_esociology/ch38_i.html.

4. Актуальні проблеми інновацій в наукових технологіях сьогодення: монографія / Я. Я. Мельник, С. М. Мигаль, О. О. Смірнов та ін. – Кіровоград: КП «Поліграфія», 2014. – 353 с.

УДК 658.3.014.1

Денис В. І.
студент,

Національний університет «Львівська політехніка»

СУЧАСНІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Новим підприємствам, як правило, важко конкурувати з давно існуючими на ринку організаціями у боротьбі за кадри лише на суму заробітної плати. Тому доцільним є пошук альтернативних способів мотивації персоналу. зокрема можна виокремити такі:

Так, як зі всіх видів стимулів, як би то не було банально, найбільш дієвим є матеріальний. То, добрим прикладом такої мотивації в сучасності, це є створення системи оплати праці яка опирається на зроблену роботу працівника, а саме встановлення пунктів для виконання кожному працівнику і встановлення за них оплату. Виконанням таких пунктів людина сама собі формує заробітну плату, чим більше їх виконає тим більше отримає винагороди без чіткого ліміту [1, 2].

Також, розділення працівників на групи та створення так званого грошового банку, який складається з певної суми грошей, яка в успішному випадку виконання плану всіма працівниками групи розділяється поміж ними, та такого ж банку на самому підприємстві,

який отримують працівники при виконанні плану всіма створеними групами, але якщо хоча би один працівник не зробить плану то цих грошей з так званого банку не отримає ніхто. Такий метод дозволить більш згрупувати працівників, та дасть поштовх до виконання плану працівниками. Використовуючи даний метод.

Створення такої системи мотивації сприяє саморозвитку працівників не обмежуючи їх у можливостях при роботі, та згуртовує всіх разом, за для виконання плану та отримання більшої винагороди за працю. В даному випадку, навіть коли в колективі є нові люди чи люди які часто не виконують план, вони будуть його виконувати, або ж їхні колеги будуть їм в цьому допомагати, так як вони, зацікавленні у 100 % виконанні плану всіма працівниками за для отримання більшої винагороди за свою працю [2].

Список літератури

1. Мотивація персоналу – ключ до ефективної роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://geniusmarketing.me/lab/motivaciya-personala-klyuch-k-effektivnoj-rabote>.

2. Як мотивувати співробітників, приклад на власному досвіді [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=PMx_910Fdys.

УДК 331.2

Кійкова А. О.

студентка 4 курсу,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»,

Артеменко Л. П.

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

СТРАТЕГІЧНЕ МИСЛЕННЯ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В умовах євроінтеграції важливе значення відіграє розробка стратегічних рішень та оцінка перспектив в майбутньому при досягненні бажаних результатів на конкурентному ринку.

Стратегічне мислення можна трактувати як усвідомлення мети розвитку підприємства, а також пошук способів її досягнення. Стратегічне мислення формується з таких компонентів, як: відчуття часу; сценарії, альтернативи; позитивне бачення майбутнього; побудова та обґрунтування гіпотез; орієнтація на результат і засоби досягнення [1, 2]. Важлива саме масштабність мислення, тобто менеджери повинні бачити всі аспекти проблем, визначити їх та знайти декілька варіантів рішення.

На основі проведеного опитування було виявлено бар'єри до формування стратегічного мислення майбутніх менеджерів: нестача або багато часу, страх перед невідомим, лінь, відсутність практичного досвіду, недостатня мотивація, невпевненість в майбутньому.

Тому, сформульовано сучасні вимоги до стратегічного мислення менеджерів в умовах євроінтеграції:

- розуміння тенденцій, причин, факторів, які на них впливають, для створення майбутніх конкурентних переваг;
- вміння працювати з великими потоками інформації, стратегічне бачення майбутнього галузі, міжгалузеві тенденції, обирати напрями стратегічного розвитку;
- розуміння прогнозованих можливостей, загроз діяльності або бездіяльності;
- наявність критичного мислення, аргументації, аналізу, прийняття рішень;
- здатність приймати ефективні управлінські рішення в умовах невизначеності;
- постійне зосередження спектра зусиль на потребах кінцевого споживача продукції, послуг, зворотній зв'язок у роботі з клієнтами;
- мудрість і стійкість як лідера і менеджера, знаходити компроміс, гнучкість, відстоювати свої переконання, бачення;
- розуміння місії, бізнес-стратегії, вибір пріоритетних напрямів стратегії;
- формування та управління командою;
- вміння аналізувати, кількісно та якісно оцінювати діяльність, ресурсне забезпечення.

Список літератури

1. Григорська Н. М. Формування стратегічного мислення менеджерів малих підприємства / Н. М. Григорська, В. А. Євстратьєва, Л. П. Артеменко // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки» 26 листопада 2008 р. – Київ: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2008. – С. 29 – 30.

2. Довгань Л. Є. Стратегічне управління підприємством / Менеджмент-освіта для бакалаврів: навч. посіб. у 2 т. / Л. Є. Довгань, Л. П. Артеменко – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – Т. 1. – 504 с. – С. 335 – 413.

УДК 331.2

Ковтун К. М.
студентка III курсу,
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Несененко М. С.
старший викладач кафедри менеджменту,
Університет державної фіскальної служби України

МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасна кадрова політика в Україні є дуже далекою від ідеалу, що впливає на продуктивність виробництва підприємств, а, як наслідок, на всю економічну ситуацію в країні.

Метою даного дослідження є визначення ролі менеджера в формуванні кадрової політики підприємства; вплив ефективного управління підбором працівників на продуктивність діяльності підприємства.

До останнього часу в системі управління персоналом в Україні переважають два протилежні напрями її розвитку.

За стандартних умов, більшість управлінців, до обов'язків яких входить контроль кадрового питання організації, під час кризових ситуацій займаються питанням ретельного відбору кадрів по залишковому принципу – після вирішення проблем з відсутністю фінансів, перебоями з постачанням сировини, збоями в реалізації продукції і т. д. Такий відбір не передбачає пошук кращих кандидатів, а підприємство втрачає найперспективніші кадри, зберігаючи при цьому консервативних співробітників, які не лише не впевнені в собі, а й не здатні ефективно працювати в критичних умовах. Такий підхід може привести організацію до небажаних як організаційних, так і економічних наслідків.

Відбору малокваліфікованих кадрів можна уникнути при наявності стратегічно мислячого менеджера, завданням якого є розробка гнучкої (багатоваріантної) стратегії розвитку всієї системи управління підприємством, в тому числі і система управління персоналом підприємства.

За таких умов, менеджер створює прогноз необхідності персоналу, динаміки змін ринку робочої сили і динаміки змін потреби самого підприємства в працівниках, після чого формується довгострокова кадрова політика підприємства. Основними складовими такої кадрової політики будуть: оцінка наявного персоналу, формування кадрового резерву підприємства, оптимізація механізму і відбору кадрів [1].

В такому випадку необхідно зробити акцент на необхідності модернізації кадрової політики в Україні, а також в необхідності зміни акцентів при відборі персоналу підприємства. Здійснення кадрової політики має ставити акцент на пошуках, в першу чергу, не лише кандидатів з високим ступенем професіоналізму, а й на здатність кандидату до навчання та аналізу, що дозволить йому адаптувати нові знання до вже наявних навичок. В першу чергу це пов'язано з тим, що працівник повинен вміти швидко і комплексно освоювати нові розробки, ідеї і досвід в сфері своєї діяльності, інакше доведеться його замінити на того, хто буде відповідати вже оновленим умовам середовища. І чим швидшими будуть процеси змін, тим частіше доведеться здійснювати цей процес, що вплине не лише на збільшення витрат виробництва, а й заважатиме нормальній роботі виробничих процесів [2].

Наступним акцентом, на який необхідно звернути увагу є підбір таких співробітників, які здатні без шкоди для продуктивності та якості роботи (і для здоров'я) працювати довгий час в умовах з психологічним навантаженням під час кризи, постійної зміни завдань, тривалого очікування і невизначеності, а також необхідності прийняття самостійних рішень, жорсткого контролю і управління.

Таким чином, кадрова політика підприємства має проводитись під контролем менеджерів, які здатні акцентувати свою увагу не на короткострокових проблемах, а на довгострокових перспективах.

Список літератури

1. Лозовський Ю. А. Формування стратегії як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК / Ю. А. Лозовський // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 3. – С. 84 – 88.
2. Настільна книга неприбуткових організацій: інформ.-довідк. вид. / Ін-т громадян. сусп-ва; за ред. А. Ткачука. – Вид. 2-ге, виправл. та доповн., адапт. до укр. законодавства станом на 01.08.2005 р. – К. : Ін-т громадян. сусп-ва : ІКЦ Леста, 2005. – 287 с.

УДК 005.5:005.334

Lytvynenko O. D.

Candidate of Economics, Associate Professor,
Department of Management and Public Administration,
Kharkov Trade and Economics Institute of KNTEU,

Pavliuchenko D. M.

student of Master's Degree in Management,
Kharkov Trade and Economics Institute of KNTEU

DIRECTIONS OF ANTI-CRISIS PROGRAM OF ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE

In domestic economy, more and more attention is paid to the study and analysis of opportunities and ways out of the economic crisis over recent years. There is a need for effective anti-crisis management of activities of the enterprise in order to prevent and eliminate the threats to the financial security of the enterprise, quickly eliminate consequences in order to minimize negative consequences for the enterprise.

A wide range of views on various aspects of crisis management of the enterprise is presented in the writings of the following scientists-economists: Vasilenko V. O., Pukhov D. V., Ligonenko L. O., Tarasyuk M. V., Khilenko O. O., Planckett L., Dale G., Shtanhret A. M., Shlyachetko V. V., Altman E., Beaver W., Tereshchenko O. O. and others.

Market economy has developed a large system of financial methods for the diagnosis of bankruptcy and a method for making managerial decisions under threat of bankruptcy [1]. To ensure more efficient activities of the enterprise during the stable period as well as during the crisis, a perfect and modern anti-crisis program should be developed for the enterprise, which would be relevant during the program development and in the coming years as well.

The object of research is the anti-crisis program of PJSC «HELZ «Ukrelectromash». The plant is the largest manufacturer of asynchronous electric motors and a wide range of domestic electric pumps in Ukraine, and today, every third pump manufactured in Ukraine is made by HELZ. However, compared with 2015, the situation in the enterprise is negative in 2016 as there is a tendency to the decrease in stocks of the enterprise, which can lead to a reduction in production volumes. Studying the structure of the liability side of the balance sheet allows determining one of possible reasons for the financial instability of the enterprise, which may lead to its insolvency.

There are many types of anti-crisis program, but according to the authors, the best one is a comprehensive anti-crisis program including subprograms of various programs that will be able to settle the current crisis situation in the enterprise [3]. The program will include the following steps: restructuring the company – reorganization of the company structure for the purpose of ensuring the efficiency of distribution and use of all its resources. Restructuring is the creation of a complex of business units based on division, connection, liquidation of existing and organization of new structural units, joining other companies to the company, the acquisition of a determining share in the authorized capital or shares of other enterprises.

Operational restructuring measures are as follows:

- cost reduction, quality increase, loss reduction, acceleration of funds turnover;
- increase in liquidity.

Strategic restructuring measures are as follows:

- optimization of activities, development of new types of products, optimization of the structure of assets and property, choice of adequate production and management structures;
- transformation and optimization of business processes [1].

Another anti-crisis measure is debt restructuring, which can be made in the following way [2]:

1. Innovation. It involves replacing an existing obligation to a new one between the same persons in order to terminate the first one. Typically, the range, quantity, quality of goods and the procedure of delivery or implementation, the sanctions for the failure of these terms are agreed upon;

– assignment of claims. In other words, the transfer of the right of claim belonging to a creditor based on an obligation to another person – a new lender;

– debt transfer is a way to restructure debt, which involves changing the persons in the obligation.

2. Securitization is a conversion of debt into securities. Termination obligations and others.

3. Introduction of automated enterprise management systems.

4. Development and implementation of mechanisms for prediction and prevention of crisis phenomena.

5. Use of resource-saving technologies in the equipment production.

6. Benchmarking, that is, an approach to the planning of the company activity, based on a continuous process of assessing how an organization works.

Thus, with the help of these methods, it is possible to improve the financial plan of the enterprise as well as the system of management and production at the enterprise.

References

1. Kravchenko M. Directions of recovery of enterprises financial stability. / M. Kravchenko // Economics. – 2011. – № 6 (113). – pp. 28 – 32.

2. Pererva P. G. Anti-crisis tools for the sustainable development of the enterprise: innovation, investment and marketing policy [Electronic resource] / P. G. Pererva, A. V. Kosenko, O. P. Kosenko. – Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vcp/TPtEV/2012_25/statti/16Pererv.pdf.

3. Khandiy O. O. Anti-crisis instruments of enterprise management: practical aspects of realization / O. O. Khandiy // Marketing and management of innovations. – 2012. – № 4. – pp. 186 – 192.

УДК 658:330.152

Обрезкова Ю. Ю.

студентка,

Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

МЕНЕДЖМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному складному перехідному етапі економічний потенціал України не може зберігатися, ефективно використовуватися і відтворюватися, якщо не буде сформовано ефективний господарський механізм управління інвестиційним процесом. Україна переходить до ринкової моделі ведення господарства, і це безпосередньо пов'язано з формуванням нової ідеології інвестиційного процесу. На даний час, в інвестиційній діяльності все більшого значення набувають приватні фізичні та юридичні особи, як вітчизняні, так і закордонні, а також такі суб'єкти ринкової інфраструктури, як комерційні банки, фінансові компанії, консультаційні фірми тощо.

Інвестиційний процес по своїй суті є динамічним і, відповідно, вимагає застосування гнучких форм управління ним, комплексного регулювання основних елементів інвестиційного процесу з його орієнтацією на кінцеві результати, починаючи зі створення механізмів мотивації інвестиційної діяльності і до формування в країні середовища, сприятливого для інвестування.

Під час організації інвестиційної діяльності держава, використовує поєднання різних економічних, організаційних і правових методів з відповідною різноманітністю форм,

стимулів і обмежень господарської діяльності. Тому важливим завданням є поглиблення визначення внутрішнього устрою інвестиційного механізму, який охоплює економічні та інституціональні (правові, організаційні, політичні, етичні тощо) аспекти.

Інвестиційним механізмом підприємства є цілеспрямовано створена, взаємодіюча сукупність форм і джерел інвестицій, методів, інструментів та важелів впливу на процес розробки і реалізації інвестиційних рішень підприємства.

Мотиви, які спонукають підприємства до інвестиційної діяльності, можна поділити на дві основні групи – економічні та інституціональні (неекономічні). Некономічні мотиви прийняття інвестиційних рішень окремими організаціями мають індивідуальний характер і визначаються місією організації, загальною її стратегією, політикою управління персоналом, характером навколишнього середовища тощо. По відношенню до економічних мотивів вони, як правило, є другорядними, хоча на окремих етапах розвитку підприємства окремим з інституціональних мотивів можуть надавати пріоритетне значення. У системі інституціональної мотивації прийняття інвестиційних рішень часто пріоритетну роль відіграють соціальні мотиви, пов'язані з різноманітними аспектами соціального розвитку персоналу підприємства. Певну роль в складі цієї групи інвестиційної мотивації відіграють також екологічні, інноваційні, етичні і політичні мотиви, які пов'язані із здійсненням господарської діяльності підприємств. Економічні мотиви здійснення інвестиційної діяльності підприємствами пов'язані з дією загальних економічних законів і, відповідно, мають уніфікованіший характер для підприємств різних сфер діяльності, форм власності, організаційно-правових форм тощо [1, с. 75].

Серед елементів моделі інвестиційної поведінки підприємства доцільно виділити, такі як мотивація накопичення власних інвестиційних ресурсів і використання їх в інвестиційному процесі, мотивація альтернативного здійснення реального чи фінансового інвестування, мотивація здійснення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, мотивація здійснення інвестицій на вітчизняному і закордонних ринках.

Залежно від мети основної діяльності підприємства мотивами здійснення інвестиційної діяльності можуть бути: збільшення доходів, зменшення витрат, оновлення ОВФ, збереження позицій на ринку, вимушені капіталовкладення, венчурні інвестиції тощо. Суб'єкт інвестиційної діяльності може бажати володіти акціями певного підприємства чи контрольним пакетом організації з метою впливу на його діяльність. На українських підприємствах на теперішній час склалася така ситуація, що є нагальна необхідність в інвестиціях, але немає вільних інвестиційних ресурсів [2].

Правове регулювання інвестиційних відносин зумовлює формування та становлення інвестиційного права як підгалузі господарського права та його нормативної основи – інвестиційного законодавства як системи нормативних актів, що регулюють суспільні відносини, пов'язані з інвестуванням. Обсяг інвестицій як вітчизняних, так і іноземних значною мірою залежить від ефективності правових гарантій для інвестора, передбачених законодавством України та міжнародними договорами України. Правовий режим іноземного інвестування в Україні регулюється національним законодавством та міжнародними договорами України, що після їх схвалення Верховною Радою України імплементуються у національне законодавство.

В інвестиційних процесах можливо і необхідно забезпечити використання максимальної кількості форм, методів, важелів та інструментів управління, які необхідні при здійсненні всіх функцій управління на всіх рівнях. Ресурсне забезпечення інвестиційної діяльності є вихідною базою, на основі якої здійснюється формування інвестиційного механізму для реалізації поставлених в конкретному проекті цілей.

Отже, правильно сформований інвестиційний механізм підприємства є провідником для суб'єктів інвестиційної діяльності, і дає можливість враховувати всі аспекти для розробки інвестиційних проектів.

Список літератури

1. Татаренко Н. О. Теорії інвестицій : навч. посіб. / Н. О. Татаренко, А. М. Підручник. – К.: КНЕУ, 2014. – 160 с.
2. Стефанович Є. А. Інвестиційна діяльність як економічне явище / Є. А. Стефанович // Економіка та держава. – 2010. – № 11. – С. 60 – 64.

УДК 331.108

Олексів Л. М.
студентка групи БМм-51,
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
Науковий керівник:
Юрик Н. Є.
к. е. н., доцент кафедри менеджменту у виробничій сфері,
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

Мінливість зовнішнього середовища, нестабільність економічної ситуації та недосконала законодавча база, в Україні, практично щодня призводять до зниження рівня показників діяльності організацій, що в свою чергу породжує кризову ситуацію та кризовий стан, які без втручання в них керівництва чи сторонніх осіб може призвести до банкрутства та ліквідації підприємства.

Кризові ситуації на підприємстві можуть виникати не лише з вини некерованих факторів зовнішнього середовища, а, нерідко, з вини керівництва. Відсутність ефективних систем мотивування, оплати праці, небажання передачі повноважень, використання виключно одного стилю керівництва, часто – авторитаризму, може призвести до кризи персоналу, яка тягне за собою кризову ситуацію, та загострення кризового стану.

Криза персоналу організації-банкрута проявляється відсутністю економічної вигоди та особистого морального задоволення, що викликано зовнішніми та внутрішніми причинами, які привели організацію до стану банкрутства.

Аналізуючи кризовий стан українських підприємств, робимо висновок, що найбільш вагомими причинами кризи персоналу є:

- відсутність визначеності щодо долі організації та її працівників;
- слабкість захисних заходів соціального характеру та скорочення чисельності кваліфікованих робітників;
- формування невидимого «бар'єру відчуження» у відносинах між власниками, керівниками та рядовими співробітниками;
- відсутність ефективних систем мотивації праці;
- не володіння керівництвом у сфері психології, психофізіології, психології праці та психології управління;
- відсутність сучасних персонал-технологій;
- нездатність керівників організації передбачати кризові економічні наслідки від втрати кваліфікованих робітників;
- дефіцит керівників, здатних до управління організацією в кризових соціально-економічних умовах тощо [1, с. 57].

Якщо ж керівництво не братиме до уваги фактори виникнення кризи персоналу, то вона не тільки буде поглиблюватися, а й в недалекому майбутньому призведе до банкрутства, оскільки саме працівники є рушійною силою розвитку та діяльності організації.

Оскільки криза на підприємстві характеризується дефіцитом фінансових ресурсів, масовим скороченням персоналу, високим ступенем соціально-психологічної напруги в колективі, жорсткими часовими обмеженнями для впровадження заходів, це і обумовлює необхідність внесення корективів в управлінську діяльність.

Тому, для уникнення кризи, або ж нівелювання її наслідків, на підприємствах потрібно запровадити систему антикризового управління персоналом, яка являє собою сукупність цілеспрямованих дій керівництва підприємства на соціальний захист, створення належних умов для ефективного використання та розвитку кадрового потенціалу кризового підприємства.

Система антикризового управління персоналом дозволить вирішити наступні завдання:

- проведення організаційно-кадрового аудиту;
- оптимізація чисельності персоналу, пошук і залучення нового персоналу;
- збереження ядра кадрового потенціалу підприємства;
- вибір методу керівництва персоналом (визначення типу поведінки керівників у кризовій ситуації);

- проведення кадрового маркетингу;
- формування команди адаптивних менеджерів, здатних розробити та реалізувати антикризову програму підприємства;
- вдосконалення системи мотивації та стимулювання персоналу відповідно до завдань та обмежень кризового періоду [1, с. 59].

Отже, очевидно, що керівник самостійно не впорається з таким явищем, як криза, йому потрібні однодумці та послідовники, якими можуть стати його підлеглі. Тому, саме від вибору менеджером стилю управління та ефективної кадрової політики залежить, чи буде його «дітище» процвітати на ринку, уникнувши банкрутства, подолавши кризові ситуації, їх наслідки та загартувавшись, в певній мірі, від можливого повторного настання кризи.

Список літератури

1. Юрик Н. Є. Антикризовий менеджмент: підручник / Н. Є. Юрик, Н. Б. Кирич. – Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2012. – 159 с.

УДК 658.3

Скрипник Н. А.

старший преподаватель кафедры менеджмента,
Одесский национальный политехнический университет,

Мохаммад Ш. Х.

магистр кафедры менеджмента,
Одесский национальный политехнический университет

СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ КАДРОВЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ В ОРГАНИЗАЦИИ

В современных условиях жёсткой конкуренции меняется отношение к главной производительной силе предприятий – человеческому фактору.

Последние исследования показывают, что самыми эффективными инвестициями являются инвестиции в человека. Поэтому для результативной работы предприятия средства должны инвестироваться не только в производство, но и в кадровый потенциал (КП) предприятия [1].

Кадровый потенциал можно определить как приобретенный опыт, профессионализм, высокая компетенция и навыки специалистов, работающих на предприятии для повышения конкурентоспособности в условиях расширения внешнеэкономической деятельности – с целью достижения желаемого социального эффекта или для увеличения прибыли [2].

Одним из основных элементов системы управления КП является привлечение талантов. Это новая стадия управления кадрами, которая позволяет более эффективно формировать стратегию развития кадрового потенциала. Именно привлечение талантов позволяет наиболее полно использовать КП, «работать на перспективу» и достигать высоких результатов.

Исследованием системы управления КП посвящены работы зарубежных и отечественных ученых: N. Tishy, A. Томпсон, А. Градов, Т. Белоус, Л. Гармидер, В. Гринева, М. Володькина, В. Колпакова, Б. Мизюк, С. Шершнева [3 – 5] и др.

Связь между эффективностью работы компании и уровнем развития человеческих ресурсов заметили еще в 1970-х годах. Отчет об исследовании агентства McKinsey («Война за таланты») заставил менеджеров компаний пересмотреть политику взаимодействия с персоналом. На предприятиях и в компаниях, которые стремятся добиться успеха поиск талантов и выявление (в трудовом коллективе) кадрового потенциала КП, выходят на первый план. Кадровый потенциал – это ресурс, который приносит прибыль. Именно поэтому руководство предприятия с HR-отделом должны уделять большое внимание поиску и выявлению талантливых специалистов, а также определить лучшие качества для их применения. Для оптимизации временного ресурса, необходимо максимально систематизировать процесс выявления талантов в системе управления КП. Система управления КП в простом изложении состоит из этапов изображенных на рис. 1.

На сегодняшний день не существует оптимальной системы привлечения талантов в системе управления КП. Учитывается специфика сферы деятельности предприятия, региональное расположение, корпоративная культура и т.д. Но есть общие пункты, которые можно использовать для ее создания.

Рис. 1. Система управления КП

Джерело: [6]

Привлечение. Построение системы управления КП начинается с поиска, привлечения и выявления специалистов с высоким потенциалом.

Для этого в помощь HR-менеджерам созданы и успешно применяются инструменты HR-маркетинга.

Управление. Любой ресурс предприятия должен приносить прибыль, в том числе и человеческий. Предприятию, обладающее определённым КП необходимо ставить чёткие цели и направление работы своим сотрудникам. Для этого руководством должна быть определена чёткая стратегия развития. Для выявления «скрывающихся талантов» на предприятии необходимо периодически проводить независимую оценку сотрудников. Метод оценки был предложен нами в работе [7].

Развитие. Не многие руководители оказывают должное внимание развитию персонала. Для получения дополнительной прибыли, необходимо не только использовать имеющийся в компании КП, но и развивать его в нужном направлении. Инструментами развития являются внешние и внутренние профессиональный тренинги, повышение квалификации, онлайн – обучение. Эти инструменты являются мощным фактором для мотивации сотрудников к карьерному росту и корпоративному имиджу предприятия, вкладывающего средства в свою команду.

Удержание. Главным инструментом в удержании талантливых сотрудников на предприятии, является их мотивация. В неё входят: правильная расстановка приоритетов и ролей в команде, планирование карьеры и создание кадрового резерва, условия для реализации новых идей, материальные стимулы и т. д.

Для выявления и удержания талантливых сотрудников в коллективе и избежание негативных последствий со стороны менее перспективных сотрудников и руководителей подразделений предприятия необходимо ввести независимую систему оценки персонала.

Список литературы

1. Скрипник Н. А. Концепция методов системного анализа связей субъектов кадрового потенциала подразделений промышленного предприятия / Н. А. Скрипник, С. К. Харичков // Сборник научных трудов. Научный вестник Одесского национального экономического. Экономические науки. – Одесса: ОНЭУ – 2015. – № 9 (229) – С. 161 – 174. – Режим доступа: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/archive\(ru\).php](http://n-visnik.oneu.edu.ua/archive(ru).php).
2. Скрипник Н. А. Кадровий потенціал як основа стратегічного розвитку підприємства в умовах розширення зовнішньоекономічної діяльності / Н. А. Скрипник, Д. В. Антонюк // Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. Економіка. Фінанси. Право. Серія: «Економіка». – Київ: Аудиторська фірма «Аналітик» спільно з Академією муніципального управління та Національною академією внутрішніх справ України – 2017. – № 5/3 – С. 53 – 57. – Режим доступа: <http://efp.in.ua/arhiv-nomeriv/20-arkhiv-nomeriv-2017-rik>.
3. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: учебник для Вузов / пер. с англ. Под. ред Л. Г. Зайцева и М. И. Соколовой. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
4. Білорус Т. В. Стратегічне управління кадровим потенціалом підприємства: монографія / Т. В. Білорус. – Ірпінь. Нац. акад. ДПС України, 2007.
5. Гармидер Л. Д. Содержание понятия кадрового потенциала предприятия в динамичных условиях современной экономики <http://do.gendocs.ru/docs/index-211889.html>.
6. Система управления талантами в организации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://finassessment.com/blog-category/sistema-upravleniya-talantami-v-organizatsii>.
7. Формирование пространства признаков кадрового потенциала предприятия для решения задачи распознавания его уровня вісник / С. К. Харічков, Н. А. Скрипник // ВІСНИК Хмельницького національного університету. Економічні науки. – Хмельницький: ХНУ – 2014. – № 3, Том 3 – С. 60 – 65. – Режим доступа: http://lib.khnu.km.ua/pdf/visnyk_tup/2014/VKNU-ES-2014-N3-Volume3.pdf.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСІВ, ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції
частина 1
(4 грудня 2017 р.)**

Українською, англійською та російською мовами

Відповідальна за випуск: Загородний І. Д.
Комп'ютерна верстка: Григоренко Л. О.

Підписано до друку 28.11.2017 р. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 7,2
Гарнітура Times New Roman.
Наклад 500 примірників. Зам. № 5197

Надруковано у ФОП Гаража М. Ф.
Свідоцтво про державну реєстрацію серія В01 № 414919 від 20.01.2003 р.
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20-Б

Всі права захищені.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

Редакційна колегія може не поділяти думок авторів.

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

